

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Фестиваль

Волинь аплодувала Ігорю Стравінському

СТОР. 12

Перспектива

Кавун у розрізі

СТОР. 17

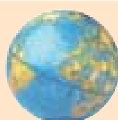
Гроші

Консолідація — ключовий чинник банківської стабільності

СТОР. 20

№ 112 (5112) СЕРЕДА, 22 ЧЕРВНЯ 2011 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Час припинити імітувати науку

Актуальні юридичні проблеми у сфері держави і права суверенної України обговорювали вчора учасники наукової конференції, організованої Інститутом ім. В. Корецького НАН України. Своє бачення виклали працівники державних органів, провідні наукові інститутів та вищих навчальних закладів. Із першою доповіддю виступив Голова Верховної Ради, академік НАНУ Володимир Литвин.

Він звернув увагу на те, що саме вчені мають дисциплінувати владу і сприяти тому, аби вже прописані в законах ті чи інші положення бралися до уваги і виконувалися, незалежно від того, подобаються вони комусь, чи ні. Натомість, за словами глави парламенту, ситуація ускладнюється підходом, за якого на невиконання одних законів приймаються інші. СТОР. 2

Президент вірить, що Європа його почує

Європейська інтеграція залишається «незмінним пріоритетом» внутрішньої та зовнішньої політики України. **Про це заявив Президент України Віктор Янукович учора у Страсбурзі на сесії ПАСЕ.** Короткостроковими цілями процесу інтеграції він назвав «закріплення в угоді про асоціацію положення про нашу європейську перспективу», а також створення зони вільної торгівлі з ЄС, угоду про яку він сподівається підписати до кінця цього року: «Сподіваюся, що наш голос таки буде почуто». СТОР. 14

Сьогодні — День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

З гнізда орлів

Фото Володимира ЧОСА.

Андрон Руденко, єдиний на Черкащині кавалер чотирьох медалей «За відвагу», живе в селі Будо-Орловецька.

Навіть одна така медаль є не в кожного фронтовика. Чотири медалі «За відвагу» прирівнюються до звання Героя Радянського Союзу. А в Андрона Руденка є чимало й інших нагород. Від грамоти за підписом Сталіна до ордена Богдана Хмельницького. Його геройський бойовий шлях можна прочитати по медалях, отриманих за визволення від фашизму європейських країн.

Народився Андрон Пилипович 1919 року в Будо-Орловецькій Городищенського району, де живе й тепер. Із шістнадцяти літ працював у колгоспі. У 1939 році забрали до армії, в артилерію. Служив у Сибіру. Потрапив на фінський фронт. Війна запам'яталася 40-градусними морозами, онучі до чобіт примерзали.

На знімку: 67 років ділять навпіл журбу і радість подружнього життя Андрон Пилипович і Ганна Прокопівна Руденки.

СТОР. 6

Я ВАМ ПИШУ...

Врятуйте нашу лікарню!

Ми, жителі сіл Білки, Вербівка, Криштопівка, Привільне, просимо вас допомогти нам зберегти стаціонарне відділення Білківської дільничної лікарні!

Наші села розташовані за 45 км від райцентру. Дороги наші — в жахливому стані — яма на ямі. У зимовий час навіть автобус не завжди може доїхати. А нам пропонують денний стаціонар, сімейну медицину. Навіть у важкі післявоєнні роки лікарня працювала. А тепер з півсотні місць для хворих лишилось 10, і ті хочуть закрити.

Оксана КОЛОДІЙЧУК.

Білки Іллінецького району Вінницької області.

ПОДІЇ

Погана й небезпечна ознака

Упродовж першого кварталу обсяг валового зовнішнього боргу України збільшився на 3,1 млрд. доларів і станом на 1 квітня досягнув 120,5 млрд., що становить 84,1% від ВВП. Про це йдеться в офіційному повідомленні Національного банку України. У свою чергу Президент України Віктор Янукович нещодавно повідомив, що цього року Україна має сплатити 189 млрд. грн. зовнішнього боргу. Нагадаємо, держборг зріс у березні на 0,4% (до 56,4 млрд. дол.), склавши приблизно 35% ВВП, очікуваного 2011 року.

На думку аналітиків, нині макроекономічна ситуація в Україні характеризується вкрай високою залежністю держави від зовнішніх запозичень через зростання зовнішнього державного й корпоративного боргу і видатків на його обслуговування. А нарощування зовнішнього боргу України може вилитися в загрозу дефолту.

Підсохли ячмінь і соя

У країні намолочено перші 35 тисяч тонн зерна. Про це повідомив міністр аграрної політики й продовольства Микола Присяжнюк. За його словами, у південних областях уже почали збирати врожай.

Міністр також зазначив, що недавні дощі сприятливо позначилися на стані сільськогосподарських культур. Хоча, припустив він, спекотна й суха погода може вплинути на врожайність ячменя й сої.

Як уже повідомляв «Голос України», згідно з оновленими прогнозами міністерства сільського господарства США, врожайність зернових в Україні може становити 44,9 мільйона тонн, тоді як торік зібрали 39 мільйонів. У Міністерстві аграрної політики й продовольства України, говорячи про вал зернових-2011, називають цифру в 48 мільйонів.

КОРОТКО

■ Нинішнього року на ремонт доріг Закарпаття заплановано виділити 55, 467 млн. грн. З них 40 мільйонів використають, щоб навести лад на автошляхах державного значення, **передає наш кореспондент Василь НИТКА.**

■ Кременчук зустрічав учасників Всеукраїнського велопробігу, організованого ВГО «Україна без сиріт». Участь у ньому беруть дві групи з усиновлених дітей у супроводі дорослих: одна — з Маріуполя, друга — із с. Доманове Волинської області, вони рухаються назустріч, щоб зустрітися в столиці 24 червня, **повідомляє наш кореспондент Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.**

■ Митники Київщини перерахували до держбюджету протягом січня—травня 2011 року 6 млрд. грн., **інформує наш власкор В'ячеслав КОВТУН.**

Світовий банк погіршив прогноз інфляції в Україні

Відносини переходять на новий рівень стратегічного партнерства

Підписання спільної декларації про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною та Китайською Народною Республікою відкриває нові перспективи для розвитку взаємин між нашими країнами.

Про це заявив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин у понеділок під час зустрічі з Головою Китайської Народної Республіки Ху Цзіньтао* (на знімку), *повідомляє прес-служба парламенту.

В. Литвин зазначив, що в Україні високо оцінюють досягнутий нашими державами упродовж останнього року рівень взаєморозуміння і довіри, і назвав нинішній візит історичною подією. Глава парламенту висловив щиру подяку китайській Стороні за участь у Міжнародній конференції зі збору коштів на Чорнобильські проекти та в роботі Київського саміту з питань безпечного та інноваційного використання ядерної енергії, що відбулися 19 квітня 2011 року, і за надання можливості реабілітації і оздоровлення українських дітей, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

Голова Китайської Народної Республіки передав В. Литвину вітання від Голови Постійного Комітету Всекитайських зборів Народних представників пана У Банго і запросив Голову Верховної Ради відвідати Китай з візитом. Від імені китайського народу пан Ху Цзіньтао передав вітання українському народу з нагоди 20-ї річниці незалежності, яка святкуватиметься цього року, і побажав нашій країні досягнення нових успіхів в усіх сферах.

Голова Верховної Ради України підтвердив запрошення Голові Постійного Комітету Всекитайських зборів Народних представників панові У Банго відвідати Україну з офіційним візитом і зазначив, що в Україні очікують на візит Голови Комітету в закордонних справах ВЗНП, керівника парламентської групи дружби «Китай—Україна» пана Лі Чжаосіна.

В. Литвин запевнив, що український парламент розглядатиме як пріоритетні законодавчі рішення щодо домовленостей, досягнутих під час зустрічі Президента України і Голови КНР. Сторони також наголосили на важливості ролі парламентів у подальшій активізації співпраці на регіональному рівні.

* * *

На брифінгу після зустрічі В. Литвин назвав візит Голови Китайської Народної Республіки «історичним», нагадавши, що це другий візит такого високого рівня за часів незалежної України. Серед найважливіших підсумків візиту він відзначив підписання декларації про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства, яка вже зараз наповнюється конкретним змістом, опрацьовуються механізми для реалізації цього стратегічного партнерства, насамперед в економічній сфері. А також підписання угод про співпрацю у сфері зовнішньої політики, що дадуть змогу реалізувати можливості України і КНР для економічної співпраці, у гуманітарній сфері та активізувати діалог на міжпарламентському рівні. «Це дозволить нам реалізувати ті потенційні можливості, які на сьогодні є і в України, і в Китаю, — сказав він. — Думаю, розрахунок робиться і на стратегічну перспективу».

Характеризуючи законодавчу роботу в Україні, Голова Верховної Ради запропонував провести парламентські слухання щодо організації законодавчої роботи в Україні. «І позитивний, і негативний досвід дозволяє говорити про необхідність осмислення роботи Верховної Ради України та чіткого програмування законотворчої роботи, яка відповідала б загальній потребі країни», — сказав він.

Питання про проведення додаткового пленарного засідання задля ухвалення Пенсійної реформи, за словами В. Литвина, наразі не стоїть, бо ще є вдосталь часу для опрацювання цього документа. Глава парламенту переконаний, що це має бути закон, який би як мінімум нейтрально сприймався у суспільстві, а бажано — знайшов би підтримку. А головною його метою має стати підвищення пенсійного забезпечення. В. Литвин не є прихильником того, щоб діяти «ударними темпами». Головне, вважає він, щоб у документі «матеріалізувалися» всі критичні зауваження і пропозиції, які лунали в сесійній залі та поза її стінами.

Серед інших чутливих питань, які потребують розгляду до завершення нинішньої сесії, глава парламенту відзначив зміни до Податкового кодексу: суб'єктами законодавчої ініціативи внесено близько 40 законопроектів на цю тему, але треба вийти на єдиний уніфікований документ. Є низка дискусійних питань і щодо закону про земельний кадастр: з деякими новаціями активно не погоджується київська міська влада, оскільки пропонується забрати в неї певні повноваження.

Очікують ухвалення і зміни до закону про державну службу. Водночас, на думку В. Литвина, цей документ може бути прийнятий на початку наступної сесії без поспіху, оскільки планується, що він набере чинності з першого січня наступного року.

Анна ШЕВЧЕНКО.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Час припинити імітувати науку

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Двадцять років незалежності і п'ятнадцятиріччя Конституції можуть стати добрим приводом для того, щоб осмислити, якою має бути українська держава — якою ми її уявляли, якою вона є на сьогодні і що треба робити представникам вітчизняної юридичної науки», — наголосив В. Литвин. Він звернув увагу, що ми маємо нині сотні політологічних інститутів і експертних центрів, коледжів і юридичних факультетів, які б'ються над цим питанням, але не можемо сказати, що вони чогось особливо досягли. Зазвичай усі досягнення теоретиків стосуються тем, на які раніше накладали ідеологічні штампи, або вони не були актуальними для радянської держави. Як от сфера прав людини, міжнародне судочинство, цивільне банківське господарське право. Наші науковці можуть значною мірою завдячувати досягненням у цих царинах тому, що відкрився необмежений доступ до напрацювань закордонних учених. В усі часи підходи до вивчення історії права залишали бажати кращого, наголосив він у своїй доповіді. Раніше це можна було пояснити історичними особливостями розвитку радянського суспільства. Але навіть на червневому пленумі ЦК КПРС 1983 року досягненням тодішніх учених-методологів було винесено досить неприємний вердикт: «Слід зосередити зусилля всіх суспільних наук на конструктивній розробці методів і засобів наших найближчих і перспективний цілей. Дискусія з приводу законів і категорій, при всій їхній значимості, не повинна мати самодостатній, схоластичний характер». На думку глави парламенту, цей висновок можна інтерпретувати так: «Час припинити імітувати науку — потрібен результат». Подібну тезу можна застосувати і до того, що відбувається сьогодні, вважає В. Литвин. Нашим ученим, особливо історикам, бракує глибинного осмислення подій, скажімо, періоду війни, в соціальному розрізі, а це породжує протистояння в суспільстві, переконаний парламентарій.

На передньому плані — директор Інституту законодавства Верховної Ради України Олександр Копиленко.

Надія СМІЯН.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Віра як запорука моральності

Голова Верховної Ради Володимир Литвин учора взяв участь в урочистій церемонії відкриття Дому Біблії. У цьому місці представники різних християнських конфесій, богослови, дослідники і всі бажаючі зможуть отримати вичерпну інформацію про священну книгу християнства, ознайомитися з її перекладами українською, здійсненими нашими видатними співвітчизниками, а також іншими мовами світу.

Цього дня Українське Біблійне Товариство відзначило 20-ту річницю з дня заснування. Вітаючи учасників міжконфесійної зустрічі, глава парламенту сказав, що вкотре переконався: «Україна як держава утверджуватиметься по мірі того, як утверджуватимуться Бог і віра в душі людини».

В. Литвин висловив переконання, «що віра та розуміння всіх земних гріхів стануть засторогою і запорукою того, що ми матимемо нормальне суспільство, яке будуватиметься на високих загальнолюдських моральних цінностях».

Прес-служба Верховної Ради.

На знімку: президент Українського Біблійного Товариства Григорій Комендант (на передньому плані).

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Про полтавські музеї тепер знатимуть більше

У Полтаві стартував проект «Усе про всі музеї Полтавщини», який у Краєзнавчому музеї презентували заступник Голови Верховної Ради Микола ТОМЕНКО (на знімку), заступник голови Полтавської обласної ради Володимир Марченко та колишній міський голова Полтави Андрій Матковський. Першою до доброї справи долучилася газета «Вечірня Полтава», два наступні номери якої виходять зі спеціальною вкладкою-довідником з фото та інформацією про кілька десятків полтавських музеїв.

— Цей проект дуже простий, як і все, що можна створити у сфері освіти та культури. Насамперед для таких проектів потрібне бажання, а гроші завжди знайдуться, — повідомив Микола Томенко.

Але ж чимало прекрасних музейних закладів є і на периферії. Досить згадати музеї Миколи Гоголя у Великих Сорочинцях та Гоголевому, Олеся Гончара в с. Суха Кобеляцького району, Василя Симоненка у Біївцях на Лубенщині та багато інших. Тож проект «Усе про всі музеї Полтавщини» має «відкрити очі» полтавцям і в музейній царині.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.
Полтавська область.

ДОВІДКОВО

На Полтавщині чимало цікавих музеїв, однак не лише за межами області, а й самі полтавці не про всі з них навіть чули. Соцопитування, яке нещодавно провели в обласному центрі, показало, що жителі самої Полтави, наприклад, знають лише «свої» музеї — краєзнавчий, художній, історії Полтавської битви, авіації та космонавтики, а також музеї відомих письменників — Івана Котляревського, Володимира Короленка, Панаса Мирного...

Щоб легалізувати зарплати, необхідно знайти стимули

Щоб зменшити навантаження на підприємців, треба розширити поле оподаткування. Про це під час засідання ради Спілки орендарів і підприємців заявив віце-прем'єр-міністр — міністр соціальної політики Сергій Тігіпко.

Він розповів, що до Податкового кодексу народними депутатами надано 552 поправки, які нині опрацьовуються в Кабміні. Також до цього процесу залучено консалтингову компанію «Ерст енд Янг», яка відпрацьовує податкове законодавство порівняно із законами Бразилії, Польщі, Великобританії, ЮАР, Болгарії. А згодом надасть свої пропозиції. С. Тігіпко переконаний, що ближче до Нового року ще раз повернемося до цього документа.

До митного законодавства теж є багато пропозицій. А з Митною службою майже знайдено компроміс щодо вартості, переліку документів, які потрібні для електронного розмитнення тощо.

Крім того, у вересні обговорюватимуть трудове законодавство. «Криза підказала, що потрібне більш гнучке трудове законодавство, яке дозволяло б швидше оформлювати, особливо на тимчасову роботу, людей. Дискусія буде відкрита. Хочемо, щоб до кінця року Трудовий кодекс прийняли», — зазначив він.

Також восени планують подати на розгляд до парламенту законопроект щодо легалізації зарплат. За словами віце-прем'єр-міністра, документ фактично готовий. Але є певні розбіжності з роботодавцями і профспілками, які треба узгодити.

ТОЧКА ЗОРУ

К. ЛЯПІНА: «Щоб легалізувати зарплати, треба знайти стимули. Наприклад, якщо суттєво зменшити нарахування до фонду зарплат, то через чотири-п'ять років збільшиться кількість легальних робочих місць. Тоді надходження зростуть і можна буде відмовлятися від додаткових джерел фінансування Пенсійного фонду. Тобто треба піти на певні тимчасові нестандартні методи. А на це сьогодні не погоджуються міжнародні донори».

Щодо пенсійного законодавства, то С. Тігіпко впевнений: пропонуватимуть обмежити максимальні пенсії. «Вже були висновки Конституційного Суду, де сказано: якщо пенсія призначена, то зменшити її не можна. Це ставить під загрозу цей документ, — сказав урядовець. — Я думаю, що парламентарії цю поправку внесуть і ми будемо її розглядати».

Народний депутат Ксенія Ляпіна зазначила, що законопроект про внесення змін у Податковий кодекс і деякі законодавчі акти (щодо врегулювання деяких спірних питань) ніяк не можуть розглянути у другому читанні. «Все, що робиться для покращення умов бізнесу, Мінфін не поспішає погоджувати. А більшість боїться голосувати за пропозиції, які не погоджені з міністерством. Дуже важливо, щоб об'єднання підприємців активно включилося до аналізу пропозицій», — підкреслила вона.

Сергій МЕЛЬНИК.

ПРИВІТАННЯ

До 80-річчя Удовенка Г. Й.

Вельмишановний Геннадію Йосиповичу!

Члени Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин та співробітники секретаріату комітету від щирого серця вітають Вас із славним ювілеєм!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, родинного затишку, благополуччя і достатку, невичерпного життєвого оптимізму!

Вас поважають і цінують як чуйну і цілеспрямовану людину. Ваша висока культура і професіоналізм, невтомна праця знайшли своє відображення як на дипломатичній ниві, так і у сфері законодавчого захисту прав і свобод громадян України.

Важко переоцінити Ваш особистий внесок у становлення та зміцнення незалежної демократичної процвітаючої Української держави. Впровадженню в ній міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини.

Впевнені, що і надалі Ваша творча енергія, життєвий досвід, авторитет та глибока шана до людей приноситимуть вагомі результати в ім'я України та її народу.

Многая Вам літа, з роси і води!

З глибокою повагою,
О. О. ЗАРУБІНСЬКИЙ,
голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

АКТУАЛЬНО

Має бути здорова конкуренція

Заборона продажу землі іноземцям призведе до того, що її задешево зможе скупити невелика частина українських бізнесменів при відсутності здорової конкуренції, вважає народний депутат України Віктор Матчук (на знімку).

Депутат наголосив, що його «бентежать заяви про те, що ми не дамо щось купувати іноземцям, які лунають час від часу».

— Якщо їх не допустити на ринок, але ринок все-таки відкрити, то до чого це призведе? Тільки до того, що наші місцеві фізичні особи, юридичні особи отримають можливість купити землю дешевше, ніж її довелось би купувати у чесній конкурентній боротьбі з іноземними інвесторами. Хто від цього виграє? Від цього виграє невелика купка громадян України. Але програють усі ті, хто прийняв рішення продавати земельні ділянки», — вважає народний депутат.

На думку Віктора Матчука, у питанні входження іноземців на український ринок землі «більше плюсів, ніж мінусів»:

— Вони прийдуть із тими технологіями, з якими вони сьогодні в Європі на гірших землях мають удвічі більшу врожайність.

Записала Олександра ЮРКОВА.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України «Про створення Державного музею-архіву народної культури українського Полісся»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. В останньому абзаці Постанови Верховної Ради України від 21 квітня 2011 року № 3299-VI «Про створення Державного музею-архіву народної культури українського Полісся» слова «Міністерству культури України» замінити словами Міністерству надзвичайних ситуацій України».
2. Ця Постанова набирає чинності з дня її опублікування.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
15 червня 2011 року.
№ 3516-VI.

Утилізація ще триватиме 50 років, а жити треба сьогодні

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Голова депутатської фракції Народної партії у Верховній Раді України Ігор ШАРОВ (на знімку) у депутатських запитах до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова звертається до уряду з проханням посилити контроль за проведенням комплексної утилізації не придатних та заборонених для використання хімікатів, а також за утилізацією озброєння, військової техніки та боєприпасів.

Депутатська фракція висловлює стурбованість ситуацією, що склалася, вважаючи, що у результаті накопичення великих обсягів токсичних та небезпечних хімікатів проблема екологічної безпеки в державі набула особливої гостроти та загрожує поглибленням екологічної кризи і загостренням соціально-економічної ситуації.

«Зважаючи на те, що в країні не забезпечується максимально можлива утилізація, своєчасне знешкодження та видалення отрутохімікатів, унаслідок чого прогресує їх накопичення, підвищується небезпечність і зростають техногенні та екологічні ризики, виникає нагальна потреба у підвищенні рівня ефективності державної політики та державного управління у сфері поводження з отрутохімікатами», — йдеться у запиті І. Шарова.

ФАКТ

На кінець 2010 року в Україні на 2987 складах накопичено понад 20 тисяч тонн непридатних хімікатів та пестицидів, більше половини з яких — невідомі суміші високотоксичних отрутохімікатів, що належать до переліку стійких органічних забруднювачів.

На думку народних депутатів, розв'язання цієї проблеми потребує застосування надзвичайних заходів з боку держави, а саме: впровадження посиленого контролю за проведенням комплексної утилізації не придатних та заборонених для використання хімікатів.

У ще одному запиті депутатська фракція Народної партії висловлює занепокоєння вкрай повільним проведенням робіт, пов'язаних із знешкодженням та утилізацією озброєння, військової техніки, боєприпасів та іншого військового майна.

На думку народних депутатів, ситуація, що склалася в останні роки, не відповідає вимогам національної безпеки держави, серйозно загрожує життю, здоров'ю громадян України, завдає величезної шкоди навколишньому природному середовищу і в цілому знижує обороноздатність держави.

«Незважаючи на низку указів та доручень Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, відомчих та міжвідомчих заходів щодо вжиття належних кроків, зокрема, шляхом концентрації необхідних для цього фінансових і матеріально-технічних ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу, проблеми комплексної утилізації так і залишаються невирішеними», — стверджує Ігор Шаров.

Парламентарій звертає увагу на те, що нині за річної потреби в утилізації 100—150 тис. тонн озброєння, військової техніки та боєприпасів, а також теоретичної наявності в Україні потужностей, які дозволяють щорічно утилізувати їх до 70 тисяч тонн, фактичний обсяг утилізації у 2010 році становив 25,9 тис. тонн. «Це означає, що для утилізації більше 1,2 млн. тонн надлишкових, не придатних для подальшого використання озброєнь та боєприпасів потрібно більше 50 років, — наголошує Ігор Шаров. — Зважаючи на це, пошук оптимальних шляхів убезпечення України від «боєприпасної загрози» давно має стати завданням для всіх органів державного управління».

Голова депутатської фракції Народної партії звертається до Прем'єр-міністра з проханням вжити невідкладних заходів з метою уникнення загрози катастроф екологічного та техногенного характеру та загрози довкіллю, життю і здоров'ю населення.

ДОВІДКОВО

На території України зберігається більше мільйона тонн боєприпасів, розміщених у 159 місцях зберігання, половина з яких перевантажені й часто не відповідають елементарним вимогам техніки безпеки.

За офіційними даними, в Україні підлягають утилізації 1,5 млн. одиниць стрілецької зброї і легких озброєнь (20% загальної кількості), понад 40 тисяч одиниць надлишкових зразків озброєння, військової техніки, близько 1,2 млн. тонн ракет і боєприпасів (70% загального обсягу), понад 16 тис. тонн окислювача рідкого ракетного палива.

Олександра КУЧЕРЯВА.

В Україні підлягають утилізації близько 1,2 млн. тонн ракет і боєприпасів

Сьогодні — День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

Гіркий полин 22 червня...

У переліку дат, з якими пов'язані найтрагічніші сторінки вітчизняної історії, 22 червня 1941 р. посідає особливе місце. Мало яка інша подія несе в собі стільки суперечливих та складних для пояснення значень і символів. З них тільки один момент — що це був початок найважчих випробувань для нашого народу — ні в кого не викликає сумнівів і заперечень.

З того зловісного дня минуло 70 років, але й донині не лише в академічному середовищі, а й у широких громадських колах не вщухають дискусії з приводу причин, передумов, перебігу, наслідків війни.

Переконливим свідченням того, наскільки порізному сприймається в сучасному українському суспільстві найбільш масштабний збройний конфлікт в історії цивілізації, є, для прикладу, суперечки довкола його назви. У науковому середовищі давно співіснують такі дефініції, як «Друга світова», «Велика Вітчизняна», «німецько-радянська» війна, що вживаються у певному контексті. Одні з них — позбавлені ідеологічного змісту, інші — несуть таке навантаження, що породжує скепсис щодо їх наукової коректності. Цей термінологічний конфлікт є продуктом переважно політичних технологій у сфері колективної пам'яті. І, як це часто буває у таких випадках, далеко не завжди відображає не тільки реальне наповнення тогочасних подій, а й те, як їх пам'ятають і сприймають люди на індивідуальному рівні.

Не випадково час від часу виникає нагальна необхідність повернення до подієвого полотна у незайманому фактологічному вимірі, аби очистити його від усіляких нашарувань, тенденційності, а то й свідомих фальсифікацій, а отже, перекрити можливості для спекуляцій та маніпулювання масовою свідомістю. В будь-якому разі такі ремінісценції корисні з огляду на необхідність пам'ятати і розуміти те, що з нами було в минулому.

Напередодні

Півтора року тому в наукових виданнях та публікаціях ЗМІ дискутувалося питання щодо причин й передумов Другої світової війни, причетності Радянського Союзу до її розв'язання. Тепер маємо привід згадати обставини нападу Німеччини на СРСР.

Завдяки публікаціям представників «ревізіоністського» напряму в історіографії ФРН Й. Хоффмана, Е. Топіча, В. Мазера, В. Поста незаперечний факт — агресія Німеччини проти СРСР — набув принципово нового звучання. На їхнє переконання, це була превентивна війна, викликана необхідністю попередити напад Червоної армії. У Російській Федерації «долили масла у вогонь» дискусії довкола цього питання публікації політичної біографії Й. Сталіна, написаної Д. Волкогоновим (одним з небагатьох, хто мав у своєму розпорядженні унікальні документи із закритих архівних фондів), інтерпретаційні опуси В. Суворова, а також праці істориків, яких не задовольняла радянська версія війни. На що ж спиралися у своїх міркуваннях прихильники цієї концепції?

Першим і головним аргументом є посилання на промову Й. Сталіна на прийомі, влаштованому на честь випускників військових академій Червоної армії від 15 травня того ж року, що нібито беззаперечно свідчить про підготовку Радянського Союзу до війни. Думки провідних російських вчених розділилися. Одні з них, спираючись на згадані документи, продовжують пошук додаткових доказів агресивних намірів Й. Сталіна. Інші — обстоюють позицію, згідно з якою керівництво країни усвідомлювало її неготовність до війни і тому не планувало удару на випередження. Саме тому й концепцію «превентивної війни» з боку Німеччини вони кваліфікують як виправдану.

Не вдаючись у детальний виклад дискусії, можна пошукати підказки не лише в офіційних чи напівофіційних документах, а й у, здавалося б, другорядних фактах, схожості і навіть типовості окремих кроків провідних акторів міжнародного життя, стратегіях ухвалення й реалізації рішень, що згодом набули фатально-доленосного значення.

Так, англійський журналіст У. Ширер звернув увагу на те, що А. Гітлер практично ніколи (принаймні до 22 червня 1941 р.) не змінював заздалегідь визначених дат вирішальних воєнно-політичних кроків. Саме так, день у день, відбувся аншлюс Австрії (1938 р.), напад на Польщу (1939 р.), агресія проти СРСР (1941 р.). Ця маніакальна непоступливість фюрера є опосередкованим підтвердженням того, що «похід на Схід» готувався заздалегідь, а не був спровокований травневими подіями. Трохи більше, ніж за місяць вермахт і його союзники навіть теоретично не могли підготуватися до такої(!) війни.

Той факт, що Сталінська воєнна доктрина базувалася на стратегії ведення війни на чужій території та малою кров'ю, все ж не сприймається багатьма дослідниками як переконливий доказ наміру завдати удару першим. А посилена увага до стратегічної оборони, як одного з варіантів ведення бойових дій, вже була похідною від наступальної концепції.

Й. Сталін був дуже обережним політиком. Для того, щоб «натиснути червону кнопку», тобто дати наказ про наступ, він мав бути цілковито переконаний у повній готовності своїх Збройних сил і впевнений у кінцевому позитивному результаті.

Об'єктивний стан армії та інженерних споруд воєнного призначення не давали підстав для особливого оптимізму. Знаючи про несприятливу ситуацію, радянський лідер не бажав діяти авантюрно.

Перші звитяги і поразки

Незважаючи на те, що згідно з офіційними радянськими документами Німеччина напередодні війни розглядалася як вірогідний противник № 1, напад на СРСР виявився, на думку багатьох авторів, «несподіваним» для його керівництва.

Беручи до уваги поінформованість Кремля щодо підготовки вермахту до наступу, очевидно, слід скоригувати конотацію цього поняття. Ідеться не про те, що про можливу агресію у Москві не здогадувалися, а про дещо інше — там не очікували, що це станеться саме в той час. Та все ж елемент раптовості заперечувати неможливо, особливо, коли тримати в полі зору установку радянського командування: не піддаватися на провокації ворога, не відповідати на його спроби підштовхнути Радянський Союз до війни. Тому лише деякі частини і з'єднання, командири яких на свій страх і ризик тримали їх у стані бойової готовності, зустріли ворога у всеозброєнні.

Про перебіг бойових дій на початковому етапі війни багато писали і зарубіжні, й вітчизняні історики. У більшості серйозних праць детально розписано рух військ, динаміку рішень німецького й радянського командування. Якщо схематично простежити ситуацію на німецько-радянському фронті, можна виокремити такі моменти.

По-перше, головний напрям удару вермахту і союзних йому армій здійснювався в центрі з тим, щоб у районі Смоленська оточити радянські війська, а потім нейтралізувати їхнє прибалтійське угруповання й тим самим відкрити шлях на Москву, яка й була основною метою. Один з перших варіантів плану «Барбаросса» передбачав, що головний удар буде спрямовуватися через Україну, але згодом він був скоригований.

Задум німецьких штабістів виявився правильним, хоча кільце оточення замкнулося поблизу Мінська. Однак на кінцевий результат це не вплинуло: розгром військ Західного фронту започаткував ланцюгову реакцію поразок Червоної армії.

По-друге, на південному напрямі, замість очікуваного командуванням Південно-Західним фронтом концентрованого наступу на Львівському напрямі, німці завдали акцентованого удару на Луцькому напрямі. Виявивши помилку, штаб ПЗФ вдався до перегрупування, на яке потратив кілька днів. За цей час з'єднання противника глибоко просунулося в розташування радянських військ, що різко погіршило оперативну ситуацію й позбавило їх ініціативи.

Після запеклих прикордонних боїв командування ПЗФ відвело свої з'єднання на лінію колишнього кордону, де вони мали зустріти ворога, базуючись на Новоград-Волинському, Коростенському, Ізяславському, Старокостянтинівському, Проскурівському укріпрайонах. Але на початку липня гітлерівці прорвали оборону в районі Новограда-Волинського й рушили на Київ. У Берліні вирішили не атакувати столицю України «в лоб», а, економлячи сили, оточити її. Бажаючи уникнути покарання, командування ПЗФ дезінформувало Ставку про можливості оборони Києва, тому дозвіл на відведення військ надійшов тоді, коли кільце оточення почало замикатися. Київська катастрофа супроводжувалась важкими втратами: 665 тис. (за іншими оцінками — 450 тис.) червоноармійців потрапили в полон, сотні тисяч були вбиті, поранені, зникли безвісти й лише 15 тис. осіб вирвалися з «котла». Загинули командуючий фронтом М. Кирпонос і весь штаб ПЗФ.

Ще однією трагічною сторінкою літа 41-го стало оточення в районі Умані 6-ї та 12-ї армій. У полоні опинилося 103 тис. осіб, у тому числі поранені командарми І. Музиченко й П. Понеделін.

Про причини болючих поразок Червоної армії на початковій фазі війни історики сперечаються й донині. Та вже один їх перелік переконує в тому, що СРСР не був готовим до війни. Поряд з явними політичними і дипломатичними прорахунками мали місце принципові провали у сфері військового будівництва, воєнній доктрині та воєнному мистецтві. Оперативне планування відштовхувалося від категоричних висновків воєнної науки про те, що мета тогочасної війни повинна досягатися рішучим наступом сухопутних військ, а вся кампанія матиме швидкоплинний характер. Недооцінка ролі авіації і механізованих сил у попередній період не дозволила виправити ситуацію за час, що залишався до початку агресії Німеччини. Керівництво СРСР хибно спрогнозувало напрям головного удару, не забезпечило своєчасне розгортання сил, яке мало завершитися до середини липня 1941 р. Маючи перевагу в авіації, бронетехніці, артилерії, живій силі, радянське командування не змогло перешкодити противнику розгорнути компактні, повністю боєздатні угруповання, які створили в смузі головних ударів значну перевагу над обороною. При цьому фахівці воєнної справи ще далекі від остаточного розв'язання проблеми якісного стану збройних сил, а не лише озброєнь воюючих сторін, а без цього неможливо детальніше й точніше реконструювати «баталістику» 1941 року.

Деяка частина вчених вважає однією з основних причин катастрофи репресії проти офіцерського корпусу, називаючи цифри від 24 до 40 тис. осіб. Не перебільшуючи вагу цього чинника, все ж слід визнати великі прогалини у професійній підготовці командирів усіх рівнів. Отже, розмову продуктивніше вести в якісній, а не кількісній площині.

Загалом вермахт виявився на початку війни більш компактним, дисциплінованим, організованим, цілеспрямованим, що у поєднанні з іншими об'єктивними й суб'єктивними чинниками визначило його переваги над Червоною армією.

Спроби з'ясування обставин, що спричинили гігантські втрати, критика сталінського режиму якось непомітно витіснили в тінь епізоди початкового етапу війни, про які учасники тих боїв та їхні нащадки можуть згадувати з гордістю. На цьому слід наголосити особливо, оскільки під час війни випадки бездарних дій керівництва, паніки, дефетизму зовсім не перекреслюють незаперечні вияви солдатської самовідданості, стійкості та самопожертви.

Сьогодні можна почути й прочитати про нібито небажання українців воювати, масову дезерцію. Не заперечуючи таких фактів, усе ж слід визнати: громадяни республіки сприйняли війну як виклик і загрозу своїй Вітчизні, тому свідомо йшли на жертви і билися з агресорами «не за страх, а за совість». Вже перші сутички на кордоні засвідчили: легкою прогулянкою «дранг нах Остен» для гітлерівців не стане. Воїни Володимир-Волинського, Любомльського, Рава-Руського, Перемиського прикордонних загонів не тільки чинили завзятий спротив переважаючим силам противника, а й результативно контратакували. Батальйон під командуванням Г. Поливоди 25 червня відбив у німців м. Перемишль, яким вони до того оволоділи. Успішно діяли радянські війська під час однієї з найбільших танкових битв Великої Вітчизняної в районі Бродів, Дубна, Луцька. Найкращим чином виявили себе і наші земляки — бригадний комісар М. Попель, командир роти С. Ткаченко, комбат-танкіст А. Ситник, льотчик Т. Малієнко та багато інших.

Саме завдяки цим та тисячам інших мужніх людей було зірвано план «бліскавичної війни» і протистояння поступово перейшло у затяжну позиційну фазу. Цей важкий час було використано для нарощування військово-промислового потенціалу. Досвід перших битв став повчальним не тільки для Ставки ВГК, Генштабу, а й для польових командирів та рядового складу. Прикро й болісно усвідомлювати, що за нього довелося сплатити занадто високу ціну — мільйони солдатських життів...

Кому — на захід, кому — на схід

Масштаби бойових дій та їхній характер примусили радянське керівництво переглянути мобілізаційні плани. Фактично упродовж двох тижнів Західна Україна (як і решта західних регіонів СРСР) була втрачена і як соціальна база для поповнення Збройних сил, і як сировинно-промислова база. Ситуацію погіршувала нелояльність значної частини місцевого населення й антирадянські повстанські акції ОУН. Так, у Львівській області до Червоної армії встигли мобілізувати всього трохи більше 10 тис. осіб.

На території західних областей, якою швидко оволодів агресор, залишилося практично все цінне обладнання і майно промислових підприємств, сільськогосподарське збіжжя, техніка, худоба, історико-культурні цінності. На схід виїхали тільки родини партійно-радянських функціонерів, причому інколи всупереч встановленому відповідним приписам порядку.

Як, враховуючи доволі помітні збої, нерозпорядливість окремих керівників, обсяги робіт, можна оцінити мобілізаційний потенціал СРСР і ступінь та ефективність його реалізації?

Оскільки без статистики тут не обійтися, звернемося до цифр. Упродовж перших десяти днів війни тільки в чотирьох областях УРСР (Кам'янець-Подільській, Вінницькій, Житомирській та Київській) було призвано до діючої армії понад 620 тис. осіб. До листопада 1941 р. на території Харківського військового округу було мобілізовано у Збройні сили майже 970 тис. осіб. А з 16 областей України до кінця року форму червоноармійців одягнули 2 млн. 500 тис. осіб. Сотні тисяч громадян поповнили лави народного ополчення — найближчого резерву регулярних з'єднань, а також винищувальних підрозділів. У другій половині 1941 р. ополченцями стали 1 млн. 300 тис. мешканців Київської, Кіровоградської, Полтавської, Сумської, Чернігівської, Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської, Одеської, Ворошиловградської і Сталінської областей. Нині, коли за цілком справедливою критикою сталінського режиму навмисно чи несвідомо розмиваються цілком позитивні риси життєдіяльності суспільства, варто ще раз нагадати про сплеск патріотизму, що виявлявся у добровільній мобілізації до Червоної армії, прагненні надати сприяння тим, хто на фронті захищав рідні оселі, зміцнити обороноспроможність держави, підтримати її: хто далеко не зайвою в родинному бюджеті копійчиною, хто продуктами харчування, хто речами. При цьому важко заперечити високу активність агітаційно-пропагандистських служб, які вміло стимулювали ці настрої і спрямовували їх у потрібне русло.

Влада вдавалась і до таких кроків, які важко уявити у мирний час. З надр НКВС на адресу ДКО надійшла пропозиція звільнити з ГУЛАГу військовослужбовців, які відбували покарання за незначні злочини й дисциплінарні порушення й виявляли бажання піти на фронт. Восени 1941 р. з'явився Указ Президії Верховної Ради СРСР, у якому, крім іншого, знайшла відображення й ця ініціатива.

Та особливо вражає мобілізаційний ресурс системи у справі переведення економіки та інших сфер життя на воєнні рейки, переміщення гігантської кількості матеріальних і культурних цінностей людських контингентів на тисячі кілометрів у східні райони країни.

Спеціальні рішення центру містили вказівки про порядок вивезення й розміщення людських контингентів та цінного майна.

В Україні вирішення цих завдань покладалося на республіканську комісію з евакуації, створену 26 червня. Почалася титанічна робота з демонтажу, завантаження й вивезення мільйонів тонн устаткування, сільськогосподарської продукції, матеріалів. Д. Волкогонов з цього приводу писав: «Ніхто тоді ще не знав, що в гранично стислі терміни (до січня 1942 р.) буде переведено і невдовзі введено до ладу 1523 промислових підприємств, у тому числі 1360 оборонних. Переоцінити цей факт неможливо. Лише неймовірними, фантастичними за самовідданістю, зусиллями радянських людей цілий індустріальний комплекс перемістився за тисячі кі-

лометрів на схід і швидко почав відновлювати втрачений воєнний потенціал». З України було вивезено на Урал, в інші райони країни 550 великих об'єктів індустрії разом з 30—40 відсотками інженерно-технічного персоналу і кваліфікованих робітників. У надзвичайно складних кліматичних і побутових умовах вони разом з місцевими виробничниками у стислі терміни зуміли звести нові цехи, налагодити технологічні лінії і дати першу продукцію фронту.

Порушені плани мобілізації промисловості, втрата інфраструктури, сировинно-енергетичних баз спричинили кризу, яка, за словами одного з британських вчених Д. Еріксона, здатна була «паралізувати всю економіку СРСР і викликати катастрофічні наслідки». Він визнав, що її подолання стало «видатною перемогою над страшними труднощами».

Завдяки цьому Радянський Союз зміг не лише відновити обсяг воєнного виробництва, що дало змогу на рівних протистояти Німеччині, а й згодом випередити її та всіх інших учасників війни (лише США виробляли більше літаків).

Як спрацювала система

Напевно, в жодній іншій ситуації створена більшовиками соціально-економічна система не могла б так максимально використати як свої сильні, так і слабкі властивості. Більше того, деякі її вади в екстремальних умовах світового збройного конфлікту, тривалої окупації значної частини території перетворилися на переваги. Мова йде передусім про сувору централізацію, що забезпечила жорстку субординацію, виконавську дисципліну у всіх ланках державного апарату та військах (принаймні з початку 1942 р.).

Слід звернути увагу на обставину, що здебільшого залишається поза увагою: система партійно-радянських органів зазнала істотної трансформації. Поряд з вищими законодавчим і виконавчим органами влади (Верховною Радою і Раднаркомом СРСР), партійним центром — ЦК ВКП(б), постала низка надзвичайних владних структур: Державний комітет оборони (ДКО), різні комісії, ради, комітети, на які покладалося вирішення спеціальних завдань. Верховна Рада і ЦК партії в роки війни працювали не в звичному, а в урізаному форматі, за спрощеними процедурами. Сесії вищого законодавчого органу після червня 1942 р. відновилися тільки у 1944 р., але укази Президії ВР СРСР виходили упродовж усієї війни. Партійні з'їзди і пленуми також не скликалися, хоча постанови ЦК продовжували залишатися серед головних директивних документів.

Не обійшлося без паралелізму й дублювання функцій. ДКО під час війни поєднував компетенцію законодавчої й виконавчої влади, а коли враховувати його склад, то й партійної. Рішення ДКО мали найвищий статус поряд з постановами РНК та ЦК ВКП(б).

За нових умов поступово нівелювалося виняткове місце Комуністичної партії в політичній системі СРСР, хоча на ідеологічно-декларативному рівні воно не піддавалося сумніву. Щоправда, в період відбудови, яка розпочалася в 1943 р., дублювання партійними органами функцій господарських інституцій стало настільки очевидним і надмірним, що у вищих ешелонах влади сформувалася доволі представницька група, яка обстоювала необхідність чіткого розмежування їхніх повноважень. Однак Сталін, побоюючись підважити один з наріжних каменів системи, — вертикаль контролю з боку партійних інстанцій, не пішов на цей крок.

Можна вести суперечки з приводу того, наскільки оптимізованою виявилася в результаті цих структурних змін конфігурація державного механізму. Однак не підлягає сумніву одне: якщо були успішно вирішені завдання такого рівня складності — він виправдав своє існування. Іншим інструментом ефективного управління стала концентрація фінансових і матеріальних ресурсів (досить обмежених у 1941-му — першій половині 1942-го) на найважливіших ділянках господарського комплексу. Французький історик Д. Боффа вказує на те, що здатність Радянського Союзу вести капітальне будівництво дала можливість не тільки звести у східних його регіонах потужні об'єкти ВПК, а й розпочати відбудовчі роботи у визволених районах ще тоді, коли до завершення війни залишалося багато місяців. Звісно, при цьому не слід скидати з рахунку, що таке переадресування капіталовкладень майже винятково у воєнну сферу здійснювалося за рахунок соціальних програм, надзвичайних заходів у сфері працевикористання (тривалий робочий день, суворі санкції за порушення трудової дисципліни, використання жіночої та підліткової праці там, де у мирний час це не припускалося), критичної мінімізації споживання.

Не можна оминути ще одну іманентну рису соціалістичного ладу — планові підходи до організації виробництва, його фінансово-матеріального забезпечення й розподілу. Попри відомі вади планової економіки, за вкрай обмежених ресурсів, необхідності цільових інвестицій у певні галузі й об'єкти, суворого режиму економії, крайнього напруження фінансової системи вона виявила свою дієздатність.

Характеризуючи радянську соціально-економічну систему й політичний режим, неважко помітити певний дихотомічний ряд. Розгубленість, викликана несподіваним розвитком подій влітку 1941 р., дивним чином контрастувала зі звичною жорсткою лінією партії та уряду. Відступ радянських військ, що інколи перетворювався на панічну втечу, супроводжувався втратою керівництва військами, безвідповідальністю, небажанням брати на себе ухвалення рішень. Водночас відомо чимало фактів надзвичайно сміливих, високопрофесійних, передбачливих дій окремих військових командирів (які без наказів «згори» привели свої частини і з'єднання у стан бойової готовності ще 21 червня) та посадовців різних рівнів, які зуміли організувати дійовий спротив противнику, швидко налагодити роботу відповідно до обставин воєнного часу. Величезні матеріальні втрати покликали до життя рішення, значення яких вийшло далеко за межі війни і сприяло виходу СРСР на провідні економічні позиції у світі.

Довоєнну антизахідну риторику Кремля змінював більш прагматичний зовнішньополітичний курс, результатом якого стало членство в Антигітлерівській коаліції.

Суперечливо виглядали, з одного боку, гуманітарна спрямованість широко декларованих соціалістичних ідеалів та проектів, а з другого, — традиційна зневага режиму до людського життя, духовності, інакомислення, демократичних прав громадян. Пояснювати це воєнним станом, жорстокою воєнною дійсністю — означає сказати лише частину правди. Та навіть повний реєстр об'єктивних чинників не дасть вичерпної відповіді на запитання, що виникають у зв'язку з цим. Очевидно, варто погодитися і з тим, що не тільки зовнішні атрибути системи, але й її прихований зміст, внутрішній дух режиму багато в чому були віддзеркаленням особистих якостей їхнього творця і лідера. Тільки вся сукупність цих чинників може дати уявлення про мотивацію і часто невловиму логіку дій владної верхівки й алгоритму функціонування управлінських структур у ці тяжкі роки.

Загалом же війна продемонструвала не тільки гігантський мобілізаційний ресурс системи, а й те, що вона володіє ще й запасом міцності. На переконання деяких зарубіжних дослідників, у війні були задіяні аж ніяк не всі наявні резерви Радянського Союзу.

Збентежене пробудження

Напад Німеччини та її союзників на СРСР «прогримів, як грім серед ясного неба» не тільки для пересічних громадян, а й для вищого керівництва країни. Розгубленість, що межувала з паралічем волі у самого Сталіна, незримими каналами поширювалась на різні сфери державного організму і Збройних сил. Щоправда, вождь швидко опанував себе. Та допоки на всіх ділянках знову відчулась його «залізна» рука, радянське суспільство пережило глибокий шок.

Як могло трапитися, що радянська дипломатія так і не змогла забезпечити тривкі гарантії миру за допомогою системи колективної безпеки?

Чому договір про ненапад з Німеччиною став ширмою, за якою Москва прогледіла інтенсивну підготовку до «походу на схід»?

Чим пояснити відступ і поразку Червоної армії, яка в народі вважалась «непереможною і легендарною»?

Ці та багато інших запитань не просто хвилювали пересічних людей. Навіть щиро віддані соціалістичним ідеалам громадяни замислювались над тим, як пояснити катастрофу. Що вже казати про тих, у кого були власні «рахунки» з тоталітарним режимом. Очевидно, було чимало й таких, котрі вважали апокаліпсис війни катарсисом: покаранням Провидіння за всі гріхи, через яке може настати справжнє очищення.

Мілітаризація суспільної свідомості, масоване навіювання відчуття переможності радянських Збройних сил, підвищена увага до фізичного виховання молоді й розвитку військових видів спорту майже одразу після початку бойових дій виявилися «грою у війну», далекою від реальних вимог збройного конфлікту такого рівня та масштабу.

Першими з цією невідповідністю між довоєнними ідеологічними установками та дійсним станом речей зіткнулися фронтовики. «А казали, що на чужій території, малою кров'ю... Як воювати далі?» — з гіркотою запитували бійці один одного. Часто на передовій лаяли не тільки військове командування, а й лідерів країни — Сталіна, Молотова, Ворошилова та інших. Фатальні помилки керівництва держави породжували песимізм, зневіру в перемозі, пораженські настрої. Найгіршим було те, що замість почуття патріотизму й гордості за Батьківщину, що завжди позитивно впливає на боєздатність, багато бійців та офіцерів відчували себе «гарматним м'ясом». На байдуже ставлення вищого командування до рядового складу зловісно накладалося посилення репресій, спричинене першими невдачами на фронті. 16 серпня 1941 р. з'явився сумнозвісний наказ № 270, що містив «рекомендації» командирів та політпрацівників, які під час бою зривають з себе знаки розрізнення і дезертирують в тил чи здаються в полон ворогу, «вважати злісними дезертирами, родини яких підлягають арешту як сім'ї тих, хто порушив присягу, дезертирів, які зрадили свою Батьківщину». Всі вищі командири і комісари зобов'язувалися «розстрілювати на місці дезертирів з начскладу», а на їхнє місце висувати сміливих командирів з молодшого начскладу або червоноармійців, які відзначилися лідерськими якостями в боях. Наказ відкрив шлюзи для позасудових розстрілів, зведення особистих рахунків. Часто жертвами таких ексцесів ставали ні в чому не винні солдати й офіцери. Ці негативні явища набули такого поширення, що невдовзі довелося видавати накази про впорядкування системи покарань тих, хто погано воював чи підозрювався у негідних вчинках.

Подібні накази діяли в різних арміях світу і в різних війнах. Однак наказ № 270 особливий тим, що він продемонстрував значні прогалини не тільки в морально-психологічній підготовці військ, а, насамперед, провали в організації та управлінні Збройними силами. Іншими словами, відповідальність за оперативні прорахунки, недооцінку сил потенційного противника, невміння вести стратегічну оборону перекладали на польових офіцерів середньої і вищої ланки.

Вже перші сутички з ворогом розвіяли шапкозакидацькі настрої передвоєнних часів. Бійці ремствували на погане озброєння і нерозпорядливість командирів («20 років у нас не було масла, а тепер ми не маємо гармат»). Дехто закликав знищувати політпрацівників і командирів чи кидати зброю. Часто критичні репліки, як зазначалося, звучали на адресу Сталіна і його найближчих соратників.

Червона армія на очах втрачала боєздатність і своїх солдатів, які тисячами здавалися в полон чи кидали зброю й тікали по домівках. До кінця 1941 р. було затримано майже 640 тис. чол. за підозрою в дезертирстві. Частину з них заарештували, 10 тис. стратили, а 555 тис. повернули в діючу армію.

На цьому тлі вересневий наказ № 001919 про створення загороджувальних загонів сприймався як виправданий крок.

Юрми оточенців та дезертирів, що наповнювали прифронтові населені пункти, справляли прикре враження на місцеве населення, сприяли поширенню дефетизму, розгубленості, паніки. Так, мешканці сіл Знам'янського району (Кіровоградщина) нарікали на те, що «Червона армія слабка, бійці розбігаються і коли не допоможуть капіталістичні країни, Німеччина переможе». Та поряд з цим зафіксовані й інші випадки. Для прикладу, командування 4-ї дивізії військ НКВС, що виходила з боями з оточення, відзначало: «Всюди населення нас зустрічало люб'язно, охоче давало відомості про ворога, постачало продукти, забезпечувало ночівлю».

Архівні документи містять численні свідчення про те, як гнітюче впливала на тих, хто залишався, евакуація. Не маючи змоги виїхати з території, яку от-от мав захопити ворог, люди спостерігали, як організовано й швидко демонтуються і вивозяться обладнання великих підприємств, матеріали, сировина, збіжжя. На схід виїжджали тільки ті, без кого неможливо було там відновити й запустити ці потужності. А ще — функціонери усіх рівнів з родинами, хоча саме вони мали до останнього керувати процесом евакуації.

Звичайно, вивезти всіх на схід було неможливо. Та, зрештою, йдеться не про це. Здебільшого евакуація здійснювалася згідно з вказівками вищих органів, а місцева номенклатура сумлінно виконувала ці приписи. Однак дуже часто мали місце інші факти: ті, хто мав бути зразком поведінки у надскладній ситуації, діяли, м'яко кажучи, не кращим чином.

У містах фіксувалися втечі відповідальних керівників партійних, комсомольських, радянських, господарських органів, громадянських об'єднань.

Далеко не повний перелік негативних явищ початкового етапу війни дав дослідникам підстави констатувати воєнно-політичну кризу в країні, оскільки вони спостерігалися практично у всіх сферах функціонування державного механізму.

Феноменологія цього балансування над прірвою значною мірою перебувала у площині здатності радянського керівництва не допустити неконтрольованого розвитку подій, зламати їх вкрай несприятливий перебіг і, зрештою, змінити ситуацію на свою користь.

Зафіксовані в агентурних донесеннях радянських спецслужб висловлювання представників різних соціальних груп — від колгоспників, робітників чи солдатів до вчителів, інженерів, відомих діячів науки і культури — передають таку розмаїту палітру настроїв, яка не дозволяє змалювати точну картину однією фарбою. Єдине, що було спільним у цих настроях — це глибока стурбованість майбутнім народу, на долю якого випало найжахливіше випробування.

Морок окупації

22 липня 1942 р. радянські війська залишили останній населений пункт України м. Свердловськ Ворошиловградської області. Минув майже рік, як нога чужинця ступила на українські землі. Відразливий оскал нацизму одразу й неприховано зловісно зблиснув через вибухи недавніх боїв, пожарища й руїни.

Ті, хто пережив окупацію, розповідають про це по-різному. Але найбільш помітним мотивом в їхніх оповідях звучить біль за сплюндровану юність, втрату рідних і близьких, понівечений край.

Жодна інша війна не супроводжувалася таким згустком ненависті, антигуманізму, цинізму, як Друга світова. Втілюючи расову теорію на практиці, нацисти розв'язали тотальний терор на захоплених українських землях. Жахливою пересторогою для людства став Голокост. Багатомільйонні жертви єврейського народу є одним з найвагоміших звинувачень проти нацизму, фашизму та мілітаризму. Масове знищення циган, представників слов'янських народів — це також кривава «книга геноциду».

Політика «умиротворення» населення України — це евфемізм, за яким проступає прагнення займанців шляхом постійного фізичного і морального терору, що мав демонстративний і системний характер, позбавити його волі до спротиву, тієї життєдайної внутрішньої спонуки, що підтримує повноцінне існування людських спільнот.

У цьому ж розрізі належить розглядати і ставлення до радянських військовополонених. «Шлак війни» — так їх образно назвали після війни. І, слід визнати, що це словосполучення доволі точно передає статус військових бранців, ставлення до них не тільки ворога, а й своїх. Можна полемізувати з приводу кількості червоноармійців, які потрапили в полон. Але суті справи це не змінює. Кожен наш співвітчизник, який загинув від голоду, холоду, знущань, хвороб чи непосильної роботи, заслуговує на те, щоб про нього пам'ятали. Потрібно зробити все, аби тих, хто пропав безвісти, залишилося якомога менше.

Якщо ретельно простежити вплив війни та окупації на повоєнну соціально-економічну ситуацію в Україні, то виявиться, що деякі наслідки війни не подолані й донині. Це — диспропорції в розміщенні продуктивних сил, традиційна периферійність соціальної сфери, невисокі стандарти життя, інші соціальні негаразди. Дотепер даються взнаки негативні демографічні наслідки війни, що проявляються у несприятливих пропорціях населення, проблемах сім'ї, дитинства, народжуваності тощо.

Під час окупації Україна втрачала не тільки матеріальні, а й історико-культурні та духовні цінності. Ми повинні сумлінно й послідовно нарощувати зусилля, спрямовані на їхнє повернення.

«Окупація» стала синонімом невщухаючого страху, постійної тривоги, свавілля і варварства. Це був період складних конфліктів політичного, етнічного, конфесійного, цивілізаційного характеру, відлуння яких ми відчуваємо й сьогодні.

Для роздумів: вчені стверджують, що збитки від епідемій чи війн можна відшкодувати в середньому через 10 років. Тоді як люди, що пережили голод, залишаються хворими і надломленими на все життя (див.: Вісник Національної академії наук України, 2011, №2, с.41). А наш народ пережив не просто війну, а страшну війну, пережив не просто голод, а справжній голодомор. І все це фактично збіглося у часі.

Замість післямови

Про війну ніколи не буде сказано все ... Ми, напевно, ніколи не дізнаємося про всі деталі механізму ухвалення рішень у вищих ешелонах влади, мотивацію тих чи інших дипломатичних воєнно-політичних кроків. Залишиться невідомим, про що думали в останню мить свого життя ті, хто свідомо йшов на смерть і хто не хотів помирати. Жодна база даних, хоча б якою досконалою вона була, не вмістить всього неосяжного космосу переживань, емоцій, прагнень, сподівань, страждань, страху перед невмолимим вироком долі. А ще — віри: в Бога, власну родину, друзів, бойових побратимів, Батьківщину, що має захистити своїх дітей. Напевно, тільки віра й якась непоборна жага життя, здатність переносити всі незгоди в ім'я майбутнього утримала наш народ від розпорошення, звироднення, втрати свого самодостатнього єства і призначення.

Незаперечним є факт: перемогу у війні здобули суспільство і держава. Та інколи корисно поглянути на те, як думали, діяли, відчували ті, хто був «народом» і хто репрезентував владу. Характер цієї взаємодії (а часом і конфронтації) унаочнює всю складність воєнного буття. Але якщо виокремити головне, то це були спільні виклики й випробування, що вимагали консолідації суспільства й держави, аби їх витримати.

Суцільна демонізація сталінського режиму вкриває чорним полотном все, чого досягло суспільство в той важкий час. Є лінії взаємодії цих елементів, які неможливо розглядати диференційовано. І саме до них належать зусилля, спрямовані на відсіч ворогу, подолання наслідків руйнівного збройного й ідеологічного протистояння. Можливо, це дасть нам методологічну підказку для розв'язання гострих політичних і соціально-економічних проблем в сучасній Україні.

Не можна зі зловтіхою писати, говорити й думати про те, що діялося в 41-му. Це віддає невіглаством, черствістю душі й глухістю серця, змертвінням родового зв'язку з попередніми «поколіннями», зневажанням їхньої пам'яті, сподівань і цінностей. Це — глухий кут не лише для особистості й громадянина, а й суспільства загалом.

Знати і пам'ятати про цю трагічну і героїчну сторінку — великий привілей і священний обов'язок.

Можна відзначити історичні події згідно зі встановленим законом порядком. Та водночас діють неписані закони честі, порядності, прощення, солідарності, без яких традиція перетворюється на мертву формальність, а свіжий емоційний порив — на нещиру зобов'язальну атрибутику. Кожен має обрати свій шлях і власну позицію.

Голова Верховної Ради Володимир ЛИТВИН.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Сьогодні — День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

З гнізда орлів

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

— А справжнє пекло почалося, коли настала війна з німцем, — розповідає Андрон Руденко. — Кинули нас зупиняти ворога, а як його втримаєш, коли пре, як вепр скажений? Наша дивізія потрапила у В'яземський котел. І зараз терпне серце, коли згадаю, як трощили фашисти нашу дивізію. Кулею мені прошило ногу. Отакого німці мене й кинули до табору полонених у містечку Молодечно. Місяців три я там бідував, а як рана трохи загоїлася, почав думати про втечу. І коли нас перевозили товарняком до якогось концтабору, втік.

Було це у Польщі за Віслою. Прибився Андрон до поляка, власника водяного млина. Звали його Бенедикт Захарський. Син у нього був, звали Ніколем, і дочка Лідія. Пробув у них тиждень. Хазяїн мав знайомство у комендатурі, роздобув йому «аусвайс» — перепустку. Хазяйка, добра душа, зібрала в дорогу харчів. Поклала в кошик житню хлібину з кмином, шматок сала, мило і пару білизни. А на шию одягнула образок, де зображена Матір Божа.

— Я ту польську Матку Боску, — каже ветеран, — носив потім усю війну. Вона, я вірю, вберегла мене від смерті. Скільки житиму на білому світі, згадуватиму добрим словом братів-поляків.

Коли прийшов до рідної Будо-Орловецької, односельці повідомили таке, від чого на мить перестало битися серце. Фашисти убили його батька і двох братів, хату спалили...

На знімку: двадцятирічний Андрон Руденко, попереду фінський фронт.

На початку лютого 1944 року Андрон Руденко, не чекаючи призову, сам пішов у Смілу проситися, щоб взяли на фронт. Місцевих хлопців ще тільки мобілізовували, а він склав присягу. Ветеран радий, що встиг поборотися з ворогом за рідну Черкащину, брав участь у Корсунь-Шевченківській операції. На кордоні з Молдавією був поранений, знову ногам дісталося.

Коли видужував, зайшли до них два офіцери з 5-го Донського козачого кавалерійського корпусу. Запропонували Руденку йти до них у мінометники. Пройшов у козачому корпусі Молдавію, Румунію, Угорщину, в Австрії зустрів Перемогу.

— Першу медаль «За відвагу» отримав у Румунії за знищення екіпажу німецького танку, — веде далі Андрон Пилипович. — Прорвали німці першу лінію оборони і поперли на другу, де був і я. Ми підбили їхній танк. Танкісти давай тікати. Тоді я вискочив із траншеї і погнався за ними. Вони відстрілювалися з пістолетів, але я уходекав їх усіх чотирьох. Думав, це діло просте, солдатське. А днів через кілька приходить командир полку: «Де тут герой, що за танкістами ганявся?». Викликали мене і вручили нагороду. А потім ще три медалі отримав за Угорщину. Там запеклі бої мені запам'яталися. Часом було таке, що треба комусь іти на вірну смерть. Командири говорили: наказувати не маємо права, хто піде добровольцем? То я йшов. Бо на фашистів дуже злий був, що вони батька і братів убили. Не думав про небезпеку, а йшов, щоб за своїх помститися... За традицією, нагороди обов'язково «обмивали». Видавали нам для цього задоволення по сто грамів спирту. Отримував я медалі у званні молодшого сержанта.

Андрон Пилипович продовжує:

— Інколи нас забирали з передової діб на п'ять для відпочинку, і тоді нас заміняли інші. Або було трохи віддиху, коли приймали поповнення. Часто приїздили артисти, ставили концерти. Анекдотів скільки тоді було, частівок! І все про фашистів та їхніх правителів. «Кажуть Гітлер з Мусоліні у Берліні...», ну, а далі не скажу, бо там уже сороміцьке... У визволених країнах нас зустрічали по-різному. Одні чекали, як визволителів, а дехто боявся. Бувало, зайдемо в село, а там лише старики — молодші повтікали. Навіть худобу і домашній скарб залишили. Думаю, то фашистська пропаганда постаралася, що козаків дуже боялися. Але мирне населення ми не кривдили. Хоча з ворогом не церемонилися. Козаки в полон не брали, хіба тільки коли великі колони здавалися...

Люди не скрізь однаково жили. В Угорщині досить заможно. Там електрика і радіо було у кожній хаті... А в Румунії їли тільки молоко і мамалигу.

Ми там пшеничного хліба не бачили... В Австрії зустрілися з союзниками-американцями. Це тоді я уперше негрів побачив. І що то воно за люди такі інтересні, думаю. Але нам забороняли ходити в американську зону, навіть не радили говорити з ними... А вони ходили до нас запросто. Дарували годинники, пляшки з різним там ромом, коньяком.

Коли війна закінчилася, кавалерійський корпус, де служив Андрон Руденко, додому повертався не в ешелонах, а своїм ходом — кінним маршем. Часом зупинялися — підгодувати коней, самим відпочити... Потім їх забрали ще у Калмикію заготовляти сіно. Отож демобілізувався лише 6 жовтня 1946 року.

— Приїхав у село, а тут розруха, — пригадує Андрон Пилипович. — Спасибі дружині Ганні, що із старого сарайчика хатину змайструвала. Було хоч сяк-так голову де прихилити. Пізніше поставили оцю хату, де живемо й досі. Як ото ластівка своє гніздечко ліпить, так і ми старалися. Усю столярну роботу: лутки, рами, двері своїми руками зробив. Трудився механізатором, молотобійцем, електриком. Малював для колгоспу різні стенди, плакати, наочну агітацію. Тримав пасіку. На свята діставав гармошку і відводив душу. З дружиною виростили сина і доньку, маємо онуків. Вони живуть недалеко, у Смілі. Тож часто навідуються.

Своїми бойовими нагородами Андрон Руденко ніколи не хвалився. На урочистих заходах бував рідко, не звик до них. Багато хто у районі навіть не знав, що у Андрона Пилиповича чотири медалі «За відвагу». Заслужена слава до героя прийшла тільки 2000 року, коли його запросили в Москву для участі у Параді Перемоги. Ветеран хвилювався і ніяковів, що люди так стараються, поїздку організовують, у Черкасах парадні костюми пошили: військовий і цивільний. Відтоді про нього часто згадують газети, телебачення. В останні роки ветерану провели телефон, подарували машину «Таврію», дали офіцерські погони капітана, до 90-ліття отримав звання «Почесний громадянин Городища».

За всі нагороди і турботи Андрон Пилипович та його вірна дружина Ганна Прокопівна вдячні державі. Та найбільше старенькі втішаються тим, що Господь Бог допоміг їм у мирі і злагоді прожити 67 років подружнього життя разом. Часто згадують свою молодість, своїх ровесників, яких давно вже немає на білому світі. Будо-Орловецька хоч і мале село, а захищати рідну землю від загарбників пішов на війну 221 чоловік. З них загинули на фронтах 140.

— П'ятдесят один солдат з мого села, — каже Андрон Руденко, — нагороджений за мужність і відвагу орденами і медалями. Данило Погрібний став Героєм Радянського Союзу, Василя Задорожнього нагородили орденом Леніна. Такі ми, не з полохливого десятка, хлопці-орлівчани, — завершує розповідь 92-літній герой.

Лідія ТИТАРЕНКО,
Володимир ЧОС.
Черкаська область.

Фото з архіву героя.

ЕЛЬЗА

Чим ближче до міської смуги Берліна, тим більше людей набивається в підвали. Мене викликають до командира полку Андрєєва:

— Нашого перекладача вбито. Можете перекласти фразу Сталіна про те, що гітлери приходять і відходять...

— Так точно! Можу.

— Тоді ходімо в підвал. Перелякані люди набилися там, мов оселедці в бочці. Я звернуся до них нашою мовою, а ви перекладете. І все!

В підвалі темрява після сліпучого сонця. Чути лише дихання й шарудіння людей.

— «Гітлери приходять і відходять, — по-командирськи гучно кине в темряву підполковник Андрєєв, — а народ німецький, держава німецька залишаються!»

Як тільки я перекладу цю фразу, в підвалі зчиняться радісні вигуки, і до нас посунуть старі бабусі й неголені діди. А далі несміливо, перелякано оглядаючись, зявляться й молоді жінки, й дівчата в якомусь несусвітному дранті, з намазаними сажею обличчями, щоб виглядати старими, неохайними й одворотними. Всі вони виходитимуть з темних кутків, мружачись од світла, що падає з розчинених дверей.

Обступлять не підполковника Андрєєва, а мене: тиснуть мені руки, обережно торкаються до моїх плечей. Деякі цілують навіть мої чоботи, ніби я своїм перекладом сталінської фрази повернув їх з могили на світ божий!

А одна жінка в темній вовняній хустці, у важкому драповому чоловічому пальті, мало не до п'ят, падатиме мені на груди, мов підкошена, з риданнями і словами вдячності.

— Ходімо, сержанте! — скомандує підполковник. — Нам треба вибиратися на рокаду, щоб втрапити на Темпельгофський аеродром і захопити його з ходу

Я кинуся вслід за командиром полку, але жінка міцно триматиме за руку і раптом обніме й поцілує мене, схлипнувши. А потім зариданє вголос і вибіжить за мною з підвалу на поверхню, під ласкаве квітневе сонце. Обличчя її змарніле й змучене. Але врода й інтелігентність виразно сяє з нього на сонячному світлі і сліпить мене.. Хустка з неї злетить під подувом вітру, розстебнуте пальто саме впаде з її плечей. І відкриється біла-біла кофта під ним, туго напнута пружними грудьми. А вона все ще тримає мене за руку і благає, ридаючи:

— Gehe nicht nach Berlin! Dort zu fill Troppen! Dort ist Fojer! Dort ist Tod! — і обніме мене за шию, горне до себе, мов дитину. А далі лепече щось швидко-швидко! Так, що я не все й розберу. Все вмовляє не йти на Берлін, мов маленького на прогулянку.

Вона й справді старша за мене. Їй, мабуть, років 36 — 40. А мені лише 21, тільки повернуло на 22-й.

— Що вона від вас хоче, сержанте? — дивується Андрєєв, якому ординарець подасть повід красивої, мов сон, молоденької гнідої кобили. Ледь торкнувшись стремена, підполковник Андрєєв легко й спритно кине своє треноване й худорляве тіло в сідло, осадить танцюючу під ним кобилу і, перегинаючись із сідла, допитуватиметься: — Що вона хоче, сержанте? — кобила, танцюючи, задкуватиме все далі й далі, а командир полку сердито гримає: — Що їй треба від вас? Що треба?

— Не радить іти на Берлін. Бо там, мовляв, вогонь, смерть, дуже багато військ. І мене там уб'ють..

— Чим же ви їй так приглянулись, гвардії сержанте?

— Мабуть, тим, що гарно й зрозуміло переклав ваше цитування товариша Сталіна?.

— Не тільки, сержанте, — роздумливо мовить підполковник і, уважно дивлячись на мене, наїздитиме знервованою молоденькою кобилою на мої чоботи. — Не тільки... Хіба ж їх розгадаєш, цих жінок?

Але цього разу жінка звертається не до мене, а до підполковника Андрєєва:

— Ich bin Elza. Mein Fater und mein Liebe Hans mordertschi! Ihr — показує пальцем на мене, — auhc Tod nach Berlin.

— Що вона каже? — питає мене Андрєєв, перегинаючись із сідла.

— Пророкує мені смерть у Берліні. Просить вас не посилати мене на штурм.

— Ти диви, яка жалістлива! — враз спохмурніє Андрєєв. — Не слухайте, сержанте, бабських теревенів! Виводьте свою штурмову групу на рокаду. Там десь Сухов чекає вас.

Підполковник крикне через ліве плече: «Не бариться, сержанте!». І за ним полетить в надвечір лункий тупіт кінських копит по чужому асфальту.

А розпатлана весіннім вітром жінка знову наздожене мене, вхопить за руку:

— Не рушай у Берлін! — знавісніло кричатиме, мов на пожежу. — Там тебе вб'ють! Я бачу знак, печать на твоєму обличчі! — Вона обніматиме й цілуватиме мене, як сина, промовляючи це благання й застереження.

Квітневий вітерець зриватиме слова з її вуст і хльоскатиме ними мені у вуха набатом тривоги й ніжності, що не забувається й понині...

Це станеться під вечір 27 квітня. А 28-го ми братимемо штурмом штаб ВМС Німеччини на Фрідріхштрассе, зайнятий есесівцями із заблокованими в ньому підполковником Андрєєвим і майором Підрубенком — начальником штабу дивізії, що саме в лиху годину навідає наш 101-й гвардійський полк. І мене й справді там уб'ють...

А я й через 67 років чую її розпачливе благання не йти на Берлін і схвильоване до краю попередження про небезпеку смерті з вуст чужої людини — жінки поверженої Німеччини! Її схвильоване дихання чую на своїх губах, у своїх ніздрях, донесене весіннім вітерцем, як талісман від усіх напастей і смертей. Й досі чую той схвильований голос, сповнений тривоги за мене, і почуваю себе й досі безсмертним — стільки в тому голосі бриніло тоді тривоги й ніжності до мене, пришельця хтозна з якої далини на її землю!

І до мене підсвідомо, серед війни і ненависті, долине біблійна мудрість: «Всі люди — брати! Створені Богом для взаємної любові й добра! А не для війн і вбивств!». Але воєнна дійсність і обов'язок зірвуть цей паросточок мудрості, і він тут же відлетить від мене вслід за легеньким і лагідним подувом найніжнішого квітневого вітерця.

Так люди, самі того не усвідомлюючи, розстаються з Мудрістю Біблії заради скороминучих обов'язків і потреб, обкрадаючи самих себе і зраджуючи свою Долю і Судьбу. Забуваючи, що писали її Великі Мудреці з досвіду людства «Во віки віків!»

Саме через це Історія не може нічому й нікого навчити прийдешні покоління. Бо на землях забуття виростають лише бур'яни бездуховності та безпамятства.

Олександр СИЗОНЕНКО.
Конча-Озерна,
21 квітня 2011 року.

Невідомі факти відомих подій,

або Про що мовчать доти першої лінії оборони Києва...

Навіть через 70 років знаходять у землі останки героїв, які поклали своє життя за цю землю. На жаль, не всі імена загиблих відомі, як і місця, де були важкі бої. Але є в Україні пошукові організації, що виконують величезну роботу — ведуть розкопки, і знаходять не лише загиблих солдатів, а й невідомі донині факти.

Днями журналістам випала можливість в рамках прес-туру «Перша лінія оборони Києва. Пояс Слави. Невідомі факти відомих подій» побувати в таборі шукачів під Києвом. Журналісти стали свідками сенсаційної знахідки — просто на їх очах були виявлені останки декількох наших воїнів, які досі лежали на місці загибелі. Пошуки не зупиняються — сподіваються на те, що хоча б одного зі знайдених солдатів вдасться ідентифікувати, а може, навіть знайти його родичів.

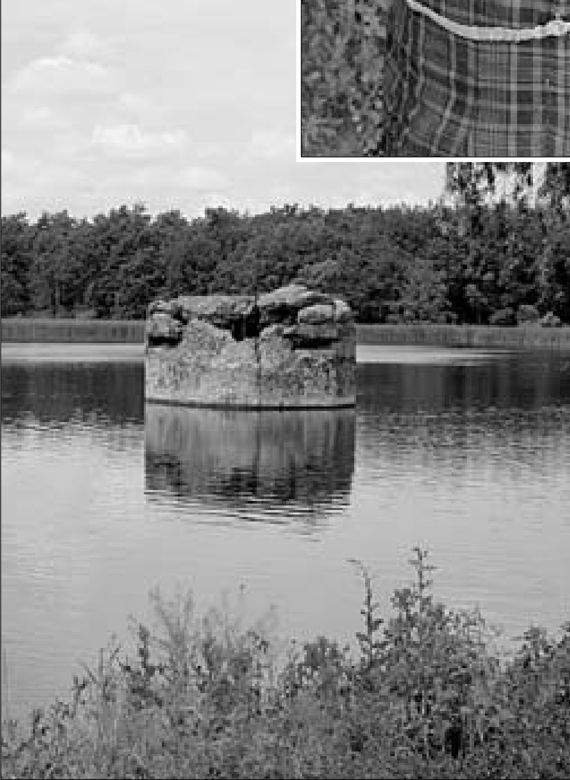
Останки бійців перезаховують у братських могилах. Тих, кого вдається розпізнати, зазвичай забирають родичі. Протягом останніх чотирьох років знайшли близько вісімдесяти тіл. Упізнати вдалося лише п'ятьох. Ідентифікувати особу бійця можна лише за його жетоном. Але якраз жетони стають першою здобиччю мародерів, які, по суті, удруге вбивають героїв, позбавляючи їх імен.

Побували журналісти і на недавно відновлених об'єктах Київського укріпрайону. Вони практично невідомі широкій публіці, бо донедавна були поховані під землею.

Шукачі з історичних клубів розкопали на Київщині понад десяток дотів часів Другої світової. Один із найбільших серед подібних об'єктів Київського укріпрайону — дот №205. Під земляними валами — 5 вогневих точок на 6 станкових кулеметів по периметру пагорба та 350 метрів підземних тунелів. Оточені німцями радянські солдати 10 днів до прибуття підмоги тримали ДОТ неприступним, тому він неофіційно звався «Мала фортеця». Зараз у 205-му доті тривають відновлювальні роботи. Відкриття комплексу заплановане на першу декаду вересня 2011 року.

Ще один дот, №181, що на в'їзді в село Вівчарі, під час війни був підірваний, а в 1970-х роках перебудований на меморіал.

Далі — дот №180 на території селища Віта-Поштова. В 2010—2011 роках його реставрували пошукові загони «Цитадель» і «Патріот» за сприяння і допомоги сільради Віти-Поштової. Переобладнаний в міні-музей дот відкрили 9 травня нинішнього року. дот №204 — колишній командний пункт комбата І. Кипоренка. Його очищення і реставрація ведуться з 2009 року. Планується, що він теж стане міні-музеєм.

А біля цього доту (нині він — посеред ставка) восени 1941 року 13-річна Дуня з братиком пробиралася повз купи загиблих у сусіднє село.

У сорок першому завжди вчай навколо дотів було порожньо, бо вони будувалися за околицями. Після війни біля них з'являлися вулиці. А укріпспоруди просто засипали землею. Пізніше місцеві жителі знайшли об'єктам інше застосування: зробивши колишню вогневу точку частиною свого двору, тут зберігали картоплю, як у льоху.

Інші доти, за словами Ярослава Жилкіна, голови оргкомітету І Всеукраїнського з'їзду пошукових організацій, взагалі землею завалені. «Я немало їх бачив по Україні — всі вони в жалюгідному стані. У нас народ господарський... Все, що можна, повідривали в дотах і здали на металобрухт».

Лісничанка Євдокія Іванівна в липні 2010 року.

У громадських організаціях, які відновлюють доти, нарікають, що держава не дбає про такі споруди, хоча вони вважаються пам'ятниками історії. Офіційні пошукові організації України працюють без будь-якої допомоги від держави. Пошук останків загиблих воїнів, реставрація оборонних об'єктів — все це робиться за власний кошт і на особистому ентузіазмі, розповів журналістам Ярослав Жилкін.

У минулому році мені довелося познайомитися з Євдокією Іванівною Москаленко, жителькою мальовничого села Лісники. Зберігся диктофонний запис її розповіді.

— Коли почалася війна, мені було 13 років, — згадувала Є. Москаленко. — Добре пам'ятаю, які були бої біля нашого села. У перших числах вересня 1941 року до школи ми не пішли. Німці змогли, нарешті, вступити в прилеглі до Києва села, перед якими вони більше двох місяців зазнавали величезних втрат...

Ще в середині 30-х років у молодому лісі за Лісниками були збудовані бетонні доти. Саме біля них полягло чимало німців.

Якось після чергового бою увечері мама сказала, що хоче мене з братиком одвести до своєї знайомої в село за 12 км від нашого. Вона боялася, що прийдуть німці і будуть мститися за своїх. Мама вважала, що дітям буде легше непомітно проскочити, розбудила нас вдосвіта і спорядила в дорогу. Ох, яка ж то була страшна дорога! Ми пробиралися повз численні закривавлені трупи німецьких солдатів. Особливо сильно тремтів мій менший братик і, хоч мені було боязко, я його заспокоювала, щоб не почули нас німці. Коли фронт пішов на схід, мама забрала нас назад додому.

На День Перемоги до Лісниківських дотів раніше і живі квіти покладали. Але їх приносили ті, хто сам воював, владі ж нашого села не до вшанування героїв, що полягли у цих місцях. Зате вони аж бігом прийняли рішення про вирубку Черничого лісу, де знаходяться ці пам'ятники історії, під забудову для багатіїв. Пам'ятаю, які гарні дуби були біля Лісників і в самому селі. Під час війни ліс нас рятував від холоду й голоду. А зараз — так гірко дивитися, що роблять з лісом, із 150-річними дубами! Вони ж, красені, так довго ростуть. Дивіться: мені вже тільки трохи більше як 80 минуло, а я уже бачте яка... А для дуба такий вік, як у мене, — то ще дитинство. Моїх дідів-прадідів вже давно немає на світі, а дубки тільки в пору молодості вступають. Аж їх бензопилою — чик! — і пропала краса. Хотілося б, щоб нова сільська влада не забувала добрі справи попередніх керівників Лісників, таких, як Горенко Володимир Миколайович, Сагач Григорій Гнатович, Алексеєнко Марина Василівна...

В'ячеслав КОВТУН.
Фото Андрія ТУМКА.

Іванов злітав з–під Млинова

22 червня 1941 року здійснено перший повітряний таран в історії тієї війни.

Більшість дослідників сходяться в тому, що першим, піднявши літак з-під Млинова на Рівненщині, пішов на таран старший лейтенант Іван Іванов. Це сталося через 25 хвилин після початку війни. Льотчик став Героєм (посмертно).

На той час Івану Івановову виповнилося 32 роки. Народився він 8 жовтня 1909 року у селі Чижово у Підмосков'ї у сім'ї коваля. Закінчив Одеську школу військових льотчиків. Брав участь у радянсько-фінській війні — сім бойових вильотів на бомбардувальнику.

Наприкінці 1940 року почав служити у Дубно та Млинові на Рівненщині. Саме звідси, з млинівського аеродрому, де базувався 46-й винищувальний полк 14-ї змішаної авіадивізії, 22 червня 1941-го о 4 годині 10 хвилин по тривозі піднялася в небо ланка винищувачів «И-16». Її завдання — знищити шістку «Хейнкель-111», що намагалися розбомбити летовище. Збили одного бомбардувальника, а решту змусили повернути назад. Іван Іванов наказав льотчикам йти на посадку. І раптом помітив наближення ще одного німецького бомбовоза...

Пальне і набої в Іванова закінчувалися. Щоб перешкодити ворожому пілоту скинути бомби на аеродром, старший лейтенант Іванов пішов на таран. Авіатехнік Соловйов, що у той момент автомобілем саме повертався до Млинова зі Львова, бачив, як літак його командира почав знижуватися у бік села Загірці.

— Німецький літак був знизу, а Іванов — над ним, — згадував житель Загірців Дубенського району Микола Павлюк. — Потім машина із зірками почала падати...

А «Хейнкель-111» врізався у землю неподалік аеродрому і вибухнув. За даними історика Сергія Ткачова з Тернополя, командиром німецького бомбардувальника був відомий унтерофіцер Х. Вольфейль. Разом із ним загинуло ще четверо льотчиків.

Іванова дістали з кабіни понівеченого літака ще живим. Швидко доправили до госпіталю в Дубно, де вже панував безлад: німці швидко наступали, треба було негайно евакуювати персонал і пацієнтів. Утім, пораненого таки занесли всередину. Та за кілька хвилин лікар повернувся і повідомив, що льотчик помер. Однополчани поховали Івана Іванова на місцевому кладовищі, встановивши на могилі табличку.

Пізніше М. Калінін надіслав дружині пілота В. Бочаровій листа: «Шановна Віро Володимирівно! Ваш чоловік — старший лейтенант Іванов Іван Іванович — у боях за Радянську Батьківщину загинув смертю хоробрих. За героїчний подвиг, здійснений Вашим чоловіком Іваном Івановим у боротьбі з німецьким фашизмом, Президія Верховної Ради СРСР Указом від 2 серпня 1941 року присвоїла йому вищий ступінь відзнаки — звання Героя Радянського Союзу. Посилаю Вам Грамоту Президії Верховної Ради СРСР про присвоєння Вашому чоловікові звання Героя для зберігання як пам'ять про чоловіка-героя, подвиг якого ніколи не забуде наш народ».

У селі Загірці є пам'ятник на честь подвигу Іванова. У Дубні встановили реактивний «МиГ-15» з табличкою, що сповіщала про той повітряний таран. Невдовзі після встановлення пам'ятник через будівельні прорахунки завалився. Потім його відновили. Чотири роки тому відреставрували. Пам'ять про відважного льотчика, попри різні суди-пересуди (а їх у різний час було чимало), продовжує жити.

Євген ЦИМБАЛЮК.
смт Млинів
Рівненської області.

ПОДРОБИЦІ

Зірка загубила героя?

Колись була популярна така газетна рубрика — «Нагорода знайшла героя». А трапляється й навпаки. Нашим читачам добре відоме ім'я генерал-лейтенанта Кузьми Миколайовича Дерев'янка. Ми не раз писали про цього незвичайного чоловіка. Він родом із села Косенівка, що на Уманщині. Генерал, як представником від СРСР, 2 вересня 1945 року у Токійській затоці на борту американського лінкора «Міссурі» підписував Акт про капітуляцію Японії. Це не єдина його заслуга. Генерал брав участь у Курській битві, битві за Дніпро, у визволенні Будапешта й Відня, його штаб причетний до Корсунь-Шевченківської та Ясько-Кишинівської операції. Після американського атомного бомбардування відвідав Хіросіму та Нагасакі. Матеріали, що їх привіз звідти генерал, були використані при розробці радянської атомної зброї. А Дерев'янку та поїздка вкоротила віку — він помер 50-літнім внаслідок тяжкого онкозахворювання. Кузьма Миколайович нагороджений двома орденами Червоного Прапора, двома орденами Кутузова, орденом Суворова, Богдана Хмельницького. Втім, його ім'я не було надто розкрученим. Лише 7 травня 2007 року Президент Віктор Ющенко, за мужність, самовідданість, виявлені у роки Другої світової війни 1939—1945 років, визначні дипломатичні заслуги у повоєнному врегулюванні міжнародних відносин присвоїв Кузьмі Миколайовичу звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» (посмертно).

Отут і починається прикра історія. Оскільки на момент підписання Президентом указу генерал помер, згідно зі статтею 18 Закону України «Про державні нагороди» від 16. 03. 2000 р. № 1549-ІІІ за наявності спадкоємців нагорода залишається в сім'ї померлого і без їхньої згоди не може передаватися нікому. Проте родичам і досі її не вручено. Рідна сестра генерала Дерев'янка — Анастасія Миколаївна Дерев'янко, двічі писала листи голові секретаріату Президента України (на той час) Віктору Балозі та самому Президентові (тричі). Але ні відповіді, ні самої нагороди так і не отримала. Лиш директор Інституту національної пам'яті Ігор Юхновський відгукнувся, обіцяв допомогти — але згодом перестав бути директором. Тож у кого спитати: де лежить і коли буде вручена рідним «Золота Зірка» генерал-лейтенанта? Скільки іще листів мають написати рідні, аби їх почули? В селі Косенівка не забули свого земляка. Ще 1982 року на місці, де стояла батьківська хата Кузьми Миколайовича, спорудили пам'ятну стелу на честь генерала. А 2005 року відкрили Меморіальний музей-садибу К. М. Дерев'янка. В цьому музеї логічно було б зберігати Зірку Героя. Але де вона?

Юлія ТУЖИК.

Малий театр знову в Донецьку

Благодійний концерт, у програмі якого — пісні воєнних літ, представить у Донецьку 22 червня колектив Малого театру (Москва). Сімдесят років тому початок війни захопив театр на гастролях в Україні. Тоді трупа, розділившись, давала вистави в різних містах, у тім числі — у шахтарській столиці.

І ось до міста знову приїжджає цей театр — виступити перед ветеранами. У концерті візьмуть участь Ірина Муравйова, Борис Невзоров, Віктор Низовий та уславлена Еліна Бистрицька, у якої з Донецьком пов'язані особливі спогади: тут був шпиталь, де під час війни батько Еліни працював головним хірургом, а майбутня артистка — санітаркою.

«Пам'ять — немов нитка, яка зв'язує покоління, а місія мистецтва — у тім, щоб не дозволити цій нитці порватися, — каже художній керівник Малого театру Юрій Соломін. — Ми пишаємося подвигом наших батьків, шануємо імена загиблих і вважаємо своїм обов'язком надавати повагу і підтримку ветеранам. Символічно, що сьогодні, через 70 років, ми знову разом, що духовна єдність людей виявляється сильнішою за будь-які кордони».

Ліна КУЩ.

На той час Івану Іванову виповнилося 32 роки

Сьогодні — День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

Збудуймо всенародний пам'ятник Матері–Вдові

Під таким заголовком в «Голосі України» 9 червня 2011 року було опубліковано матеріал про ідею звести в столиці України всенародний пам'ятник Матері-Вдові. Естафету патріотичного починання «Голос України» підхопив в іншої газети і запросив всі засоби масової інформації підтримати благородну, суспільно важливу справу спорудження за всенародні кошти пам'ятника Матері-Вдові.

Сьогодні парламентський часопис друкує список благодійників, які внесли кошти на спорудження Всенародного пам'ятника Матері-Вдові.

Повністю зі списком з самого його початку можна ознайомитись в газеті «Сільські вісті» за 3, 10, 24 грудня 2009 року, 6, 14, 21, 28 січня, 11, 18, 25 лютого, 4, 11, 18, 25 березня, 1, 8, 15, 22, 29 квітня, 6, 13, 20, 27 травня, 3, 10, 17, 24 червня, 1, 8, 15, 22, 29 липня, 12, 19 серпня, 2, 9, 16, 30 вересня, 7, 14 жовтня, 4, 11, 18 листопада, 2, 9, 16, 23, 30 грудня 2010 року, 13, 20 січня, 3, 17 лютого, 3, 31 березня цього року.

**Нагадуємо рахунок,
на який переказуються кошти:
Український фонд культури,
р/р 26004000031685 в ПАТ «Укрсоцбанк»,
МФО 300023, код 00034884.
«Благодійний внесок
на пам'ятник Матері-Вдові».
Адреса Українського фонду культури: 01998, м. Київ, вул. Липська, 16.**

Пам'ятник Матері-Вдові буде!

2310.	Грубий Микола Семенович, с. Іркліїв Черкаської обл.	50,00	308 603,00
2311.	Прилуцький Михайло Антонович, с. Малі Кошарища Житомирської обл.	50,00	308 653,00
2312.	Басюк Броніслава Іванівна, с. Матеївка Вінницької обл.	100,00	308 753,00
2313.	Угланова Олена Євтухівна, с. Любимівка Дніпропетровської обл.	100,00	308 853,00
2314.	Кісіль Іван Семенович, с. П'яненки Київської обл.	100,00	308 953,00
2315.	Черепенко Д. Г., з транзитного рахунку через «Приватбанк»	100,00	309 053,00
2316.	Мельничук Василь Степанович, м. Фастів Київської обл.	200,00	309 253,00
2317.	Різниченко Тетяна Миколаївна, через «Укрсоцбанк» в м. Києві	100,00	309 353,00
2318.	Романюк Євгенія Григорівна, м. Ульяновка Кіровоградської обл.	100,00	309 453,00
2319.	Смиловенко Лідія Миколаївна, з транзитного рахунка через «Приватбанк»	100,00	309 553,00
2320.	Вітковський В. М., з транзитного рахунка через «Приватбанк»	100,00	309 653,00
2321.	Короленко Г. І., з транзитного рахунка через «Приватбанк»	200,00	309 853,00
2322.	Короленко М. І., з транзитного рахунка через «Приватбанк»	200,00	310 053,00
2323.	Короленко В. І., з транзитного рахунка через «Приватбанк»	200,00	310 253,00
2324.	Сторчак Олександр Максимович, Кіровоградська обл.	100,00	310 353,00
2325.	Сторчак Юрій Максимович, смт Побузьке Кіровоградської обл.	100,00	310 453,00
2326.	Сторчак Михайло Максимович, с. Молдовка Кіровоградської обл.	100,00	310 553,00
2327.	Воскобойник Валентин Валентинович, с. Ситківці Вінницької обл.	100,00	310 653,00
2328.	Бизаєва Тамара Михайлівна, м. Київ	50,00	310 703,00
2329.	Денисенко Василь Антонович, с. Яснозір'я Черкаської обл.	100,00	310 803,00
2330.	Клименко Віктор Володимирович, м. Одеса	100,00	310 903,00
2331.	ТОВ «ПМПТ» (Спецснаб), м. Дніпропетровськ	1000,00	311 903,00
2332.	Чирик Євдокія Олександрівна, м. Чернігів	50,00	311 953,00
2333.	Боровок А. І., через Первомайське відділення «Ощадбанку» (інших даних немає)	100,00	312 053,00
2334.	Штурко Микола В'ячеславович, м. Біла Церква Київської обл.	300,00	312 353,00
2335.	Пасак Віктор Володимирович, м. Київ	200,00	312 553,00

Станом на 21 червня надійшло внесків на загальну суму 313 353 грн.

Усіх нас має об'єднати загальна пам'ять

Президент України Віктор Янукович сподівається на відсутність політичних протистоянь 22 червня в День скорботи й поваги пам'яті жертв війни в Україні. Про це йдеться в слові Президента до українського народу з нагоди цього дня, опублікованому на офіційному сайті глави української держави.

«22 червня — день нашої загальнонаціональної скорботи, коли повинні затихнути політичні баталії, а всіх наших співвітчизників повинна об'єднати загальна пам'ять про трагічні роки війни. Згадаємо в цей день у думках і молитвах кожного, хто героїчно поліг на фронтах, загинув від бомбардувань і катувань, холоду й голоду в тилу, передчасно помер від ран і хвороб», — сказано у зверненні.

Віктор Янукович вважає, що перемога у Великій Вітчизняній війні вкотре підтвердила, що народ сильний, коли він єдиний. «Переконаний, що найвеличнішим пам'ятником усім жертвам війни стане будівництво сильної незалежної України. Нам слід усвідомити, що ця справа вимагає терпіння, згуртованості та громадської згоди», — йдеться у зверненні.

Президент у черговий раз зазначив, що одним з основних державних і суспільних пріоритетів має стати постійна турбота про визволителів, увага до повсякденних потреб ветеранів війни, удів загиблих, жертв нацизму, трудівників тилу, дітей війни.

Міністр зустрівся з ветеранами

Міністр оборони України Михайло Єжель (ліворуч) і голова Всеукраїнського союзу учасників війни, заступник голови Громадської ради при Міністерстві оборони України Володимир Воронцов під час зустрічі.

З нагоди Дня скорботи та вшанування пам'яті жертв війни у Національному військово-історичному музеї України відбулася зустріч міністра оборони України Михайла Єжеля з ветеранами Великої Вітчизняної війни та військової служби, а також учасниками бойових дій. Учасники обговорили основні напрями взаємодії оборонного відомства з ветеранськими організаціями. Йшлося також про підвищення рівня військово-патріотичного виховання військовослужбовців і допризовної молоді, в якому важливу роль можуть зіграти саме ветеранські організації.

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

Львів'яни вийдуть на вулиці, щоб не допустити провокацій

Як заявив голова Львівської облдержадміністрації Михайло Цимбалюк, 22 червня в області працюватиме спільний координаційний центр, до складу якого ввійдуть представники правоохоронних органів і громадських організацій.

«Наше спільне завдання — забезпечити спокій під час заходів 22 червня. Головне — всім політичним силам, громадським організаціям і простим громадянам — не піддаватися на провокації», — сказав голова Львівської облдержадміністрації.

ФОТОФАКТ

Військово-історичний клуб «Червона Зірка» показав реконструкцію бою перших днів Великої Вітчизняної війни в районі Новоград-Волинського укріпрайону.

Фото Олексія КАВУНА.

«Ми приймемо нові експонати — амуніцію, документи, фотографії військових років»

Сьогодні в Музеї історії міста Сімферополя відбудеться акція «Збережемо пам'ять про подвиг сімферопольців у роки Великої Вітчизняної війни», **повідомляє Кримське інформаційне агентство.**

До 70-ї річниці з дня початку війни співробітники музею зібрали реліквії тих часів. У музеї розповіли, що в експозиції будуть висвітлені воєнні дії, які привели до взяття й визволення Сімферополя, показано подвиг солдатів і офіцерів радянської армії, військових медиків, трудівників тилу, жахи окупації, боротьбу підпільників і партизанів з фашистами.

Крім того, буде представлено список всіх сімферопольців, що загинули на полях боїв. Разом з тим співробітники музею закликали кримчан надати допомогу у створенні експозиції «Сімферополь у роки війни». «Ми приймемо нові експонати — амуніцію, документи, фотографії військових років, кошти для придбання музейного устаткування й оформлювальних матеріалів. Створення такої експозиції сприятиме розвитку ідей громадянськості, патріотизму», — сказали в установі.

Замовчування проблем ускладнює реформування освітньої галузі

ТОЧКА ЗОРУ

На початку червня цього року в Херсоні відбулося спільне засідання Ради директорів вищих навчальних закладів I—II рівнів акредитації та Ради Асоціації працівників цієї системи освіти. У заході взяли участь представники училищ, технікумів, коледжів з усіх областей України, а також працівники Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, місцевої виконавчої влади та органів самоврядування, наукових установ. Тож я висловлюю організаторам щиру вдячність за запрошення народних депутатів — членів Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти взяти участь у цьому засіданні.

Головний висновок, який можна зробити за підсумками дводенної напруженої і плідної роботи професіоналів, полягає ось у чім: думок і шляхів їх реалізації багато, а в якому напрямі краще рухатися — невідомо.

Питання функціонування вищих навчальних закладів I—II рівнів акредитації є, мабуть, найскладнішим з усіх освітянських ланок у нашій державі. Головною причиною такого стану, на наш погляд, є невизначеність із подальшою долею цих навчальних закладів, передусім технікумів та училищ, а також підготовки молодших спеціалістів.

Дискусії про необхідність змін точаться вже багато років, але досі в Україні так і не визначено стратегію реформування цієї освітньої підсистеми. І не тому, що фахівці, науковці та політики не розуміють необхідності змін. Скоріш за все, це пояснюється небажанням на всіх рівнях взяти на себе відповідальність за прийняття, можливо, й непопулярних рішень. Відповідно, проблема «консервується», а можливість її розв'язання з кожним роком лише ускладнюється.

Яскравим прикладом на підтвердження моїх слів є ті норми, які закладаються в різних проектах нової редакції Закону «Про вищу освіту», а їх за останні три роки було щонайменше п'ять. При цьому я одразу хочу сказати: останньої редакції законопроекту, над якою працює Міносвіти, я ще не бачила і не можу прокоментувати. Але в попередніх редакціях автори, за великим рахунком, далі, ніж назвати технікуми професійними коледжами, не пішли. При цьому зберігається і такий тип навчального закладу як коледж. Такий підхід не можна назвати продуктивним, оскільки складні питання, по суті, залишаються невирішеними. А зміна лише назви навчальних закладів аж ніяк не впливатиме на підвищення якості їх освітньої діяльності.

Близько півтора року тому проблеми і шляхи їх розв'язання грунтовно обговорювалися на Всеукраїнській нараді керівників ВНЗ I—II рівнів акредитації. Зокрема, йшлося і про мережу, і про державне замовлення, прийом та працевлаштування, і про якість навчання, і про практику та інтеграцію з виробництвом, і про кадрове забезпечення. Треба відверто визнати: за час, що минув, мало що змінилось. І питання «бути чи не бути технікумам взагалі, у тому числі в системі вищої освіти» з порядку денного не знято. Прошу читачів з розумінням поставитися до того, про що я далі говоритиму і не сприймати мене як головного опонента. Я була і залишаюся союзником і захисником будь-якої освітньої ланки. Але не помічати реального стану речей та просто ігнорувати аргументи опонентів системи підготовки фахівців середньої ланки я як політик не маю права. Інакше ми ніколи не знайдемо тієї «золотої середини», яка задовольнить і людину, і економіку, і владу.

Отже, про що йдеться?

Якщо говорити про структуру мережі ВНЗ I—II рівнів акредитації, то вона й сьогодні не відповідає вимогам національної економіки. Не відбулося суттєвих адекватних змін і в структурі підготовки фахівців за ліцензованими спеціальностями. Значною мірою частка спеціальностей, що зорієнтовані, приміром, на обслуговування фінансово-економічного сектору, превалює над спеціальностями виробничого сектору.

Говорячи про підготовку бакалаврів у коледжах, треба зазначити, що і тут не все гаразд. На тій же нараді наголошувалося, що із 160 коледжів, підпорядкованих МОН, тільки 27 мають ліцензії на підготовку бакалаврів. А інші що, тільки вивіски поміняли?

Матеріали Держкомстату свідчать, що ситуація на краще поки що не змінилася. У ВНЗ I—II рівнів акредитації у 2010 році за денною формою навчалося 289 тисяч студентів, з яких лише близько 10 тисяч навчалися за програмою бакалаврів, а 279 тисяч — за програмою молодших спеціалістів. Як бачимо, статистичні показники сьогодні не на користь коледжів.

Вкрай гострою є проблема державного замовлення на підготовку фахівців. Вона стосується підготовки як спеціалістів з вищою освітою, так і кваліфікованих робітників. Диспропорція, що утворилася між фактичними рівнями підготовки фахівців та реальним попитом ринку праці, стає дедалі загрозливішою для вітчизняної економіки.

Президент Віктор Янукович на засіданні Громадської гуманітарної ради в серпні 2010 року наголошував: «Мене турбує питання формування державного замовлення... Через його недосконалість майже 2/3 молодих фахівців не знаходять собі після закінчення навчання роботи за спеціальністю...».

Тобто на одного учня з професійно-технічною освітою припадало шість з вищою освітою. В деяких регіонах цей показник можна вважати катастрофічним для розвитку їхньої економіки. Наприклад, у Харкові на одного учня ПТНЗ припадало 15 студентів ВНЗ, а в Києві на одного учня ПТНЗ припадало 30 студентів ВНЗ. При цьому ні ринок праці, ні рівень технологій не вимагав таких пропорцій у підготовці кадрів. Більше того, сфера виробництва потребувала і потребує зараз саме висококваліфікованих робітників.

Тому сьогодні надзвичайно важливою є необхідність запровадження науково обгрунтованого прогнозування ринку праці в Україні з урахуванням реального стану та тенденцій розвитку економіки. А відтак, і створення чіткого механізму взаємодії центральних та регіональних органів виконавчої влади, підприємств, навчальних закладів при формуванні державного замовлення на підготовку кадрів.

Не менш важливим є питання перегляду змісту поняття «державне замовлення», яке в Україні у більшості своїй розуміється як підготовка кадрів за державні кошти, що значною мірою і провокує утворення такого дисбалансу на ринку освітніх послуг, який не відповідає потребам ринку праці та вимогам економіки.

Такий стан справ тягне за собою іншу проблему — працевлаштування випускників. За даними того ж Держкомстату, у 2010 році лише 27 відсотків випускників вищих навчальних закладів отримали направлення на роботу. Спеціалісти Науково-дослідного інституту соціально-трудових відносин Мінсоцполітики, які досліджували цю проблему, вважають, що в останні роки щонайменше 40 відсотків коштів, спрямованих на підготовку за державним замовленням спеціалістів з вищою освітою, «йдуть у пісок». Це підтверджується також матеріалами Рахункової палати України, яка протягом останніх чотирьох місяців цього року на чотирьох засіданнях своєї колегії розглянула стан підготовки кадрів за державні кошти для митної служби, міліції, аграрного сектору та медичної сфери. По всіх галузях висновки невтішні.

Зокрема, щодо підготовки медичних працівників зазначається: «Уся сфера охорони здоров'я роками твердить: мало грошей! На розвиток. На реформи. На оплату праці лікарів. На підготовку класних спеціалістів. І, водночас, 40 відсотків спрямованих державою коштів на освіту та підвищення кваліфікації медиків витрачається неефективно та з порушенням законодавства».

Стосовно іншої сфери говориться: «Система підготовки висококваліфікованих кадрів для аграрної галузі функціонує лише тому, що «утримується» за бюджетні кошти. У галузі за потурання Мінагрополітики склалася парадоксальна за своєю недержавницькою та антиекономічною суттю ситуація, коли аграрії не зацікавлені у фахівцях, а фахівці, навіть отримавши відповідну освіту, не бажають працювати на селі».

Чи можуть у Верховній Раді, Кабінеті Міністрів, адміністрації Президента просто взяти і проігнорувати такі офіційні документи? Звісно, що ні. Мало того, їх мають уважно вивчати та робити відповідні висновки. Думаю, наступного року така перевірка торкнеться і ВНЗ I—II рівнів акредитації. І тоді неодмінно постане питання «бути чи не бути цим навчальним закладам в Україні?», і якщо «бути», то в якій якості? Кому, як не фахівцям, належить першим відповісти на ці складні запитання, запропонувавши при цьому комплекс системних змін, з якими погодяться всі. На жаль, пропозиції такого плану до нашого комітету не надходили ні від Міносвіти, ні від наукових установ, ні від навчальних закладів, ні від громадських організацій. Хоча, я не виключаю, що над ними працюють. Але, як кажуть, «зволікання подібно до смерті».

З огляду на велику кількість нерозв'язаних проблем у системі підготовки спеціалістів середньої ланки і необхідності їх термінового вирішення з'явилася вже достатньо сформована позиція щодо шляхів їх розв'язання. І ця позиція не збігається зі сподіваннями тих, хто сьогодні працює в училищах та технікумах. Але її висловлюють достатньо авторитетні люди, які певною мірою мають можливість визначати стратегію розвитку освіти.

З ними погоджуються деякі народні депутати, у тому числі представники вищої школи. Таку само думку висловлюють представники Федерації роботодавців України. Власне, йдеться про шлях, яким пропонують іти в Росії. Там у проекті нової редакції закону «Про освіту в Російській Федерації» передбачено новий рівень освіти — «середня професійна освіта», який поєднує два рівні чинного закону, а саме: підготовку кваліфікованих робітників та спеціалістів середньої ланки. Навчальні програми за цим освітнім рівнем будуть реалізуватися у професійних ліцеях та технікумах. Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин Мінсоцполітики у своїх висновках щодо проектів нової редакції Закону «Про вищу освіту» та Національної рамки кваліфікацій, посилаючись на досвід розвинених країн, також пропонує вивести освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за межі університетської освіти.

На жаль, іншої позиції не чути. Позиції, яка б грунтувалася на переконливих аргументах, пропонувала комплекс неординарних системних змін, враховувала як інтереси представників ВНЗ I—II рівнів акредитації, так і об'єктивні вимоги економіки держави. Така позиція буде сприйматися в Комітеті Верховної Ради з питань науки і освіти. І ми щиро на це розраховуємо.

Катерина САМОЙЛИК,
секретар Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Матеріал друкується за рахунок квоти комітету.

ПОЗИЦІЯ

Президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень висловив думку, що включення свого часу технікумів та освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» до структури вищої освіти було помилкою і це необхідно виправляти. Цю позицію поділяє і президент Національної академії наук України Борис Патон.

СТАТИСТИКА

За даними Держкомстату, у 2009—2010 навчальному році в середньому по Україні з розрахунку на 10 тисяч населення у ВНЗ I—IV рівнів акредитації навчалося 565 студентів. У той же час у навчальних закладах профтехосвіти — лише 92 учні.

У НОМЕР

Заборона зупиняти дію актів парламенту для забезпечення позову є конституційною

Учора Конституційний Суд України оприлюднив прийняте рішення у справі щодо конституційності окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ), законів України «Про Вищу раду юстиції», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження».

Ініціатором розгляду справи став Верховний Суд України, який вважає, що окремі положення зазначених законодавчих актів суперечать Конституції України. Зокрема, пункт 1 частини п'ятої статті 117 КАСУ, за яким не допускається забезпечення позову шляхом зупинення актів Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції та встановлення для них заборони вчиняти певні дії, а також окремі статті законів України «Про Вищу раду юстиції», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження», які, як вважають у Верховному Суді, неправомірно розширюють конституційні повноваження Вищої ради юстиції (надають можливість чинити вплив на суддів при здійсненні ними правосуддя, що звужує гарантії самостійності та незалежності суддів, а також обмежують конституційне право осіб на судовий захист).

Розглянувши подання, КС констатував, що недопущення забезпечення судом адміністративного позову шляхом зупинення актів Верховної Ради України і Президента України та встановлення для них заборони вчиняти певні дії пов'язане зі значущістю їх діяльності, презумпцією конституційності прийнятих ними актів та вчинених дій і зумовлене тим, що використання таких засобів забезпечення в інтересах позивача може призвести до порушення прав невизначеного кола осіб. Отже, неможливість застосування судом заходів забезпечення позову у виключних випадках не є обмеженням конституційного права громадян на судовий захист та не суперечить Конституції України. Також конституційними визнано окремі норми законів щодо правомочності засідань Вищої ради юстиції виходячи з того, що Вища рада юстиції є колегіальним, незалежним органом, закон наділяє всіх членів Вищої ради юстиції рівними правами та обов'язками (незалежно від порядку їх призначення чи входження до складу за посадою), а також встановлює необхідну кількість учасників засідання для прийняття рішення.

Вирішуючи інші, порушені в конституційному поданні питання, КС знайшов підстави для припинення конституційного провадження, а саме:

— у конституційному поданні не наведено правового обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу стосовно недопущення забезпечення позову шляхом зупинення актів Вищої ради юстиції або встановлення для неї заборони вчиняти певні дії;

— раніше прийнятим КС рішенням суд уже визнав конституційними положення частини другої статті 32 Закону «Про Вищу раду юстиції» та встановив неконституційними положення частини третьої статті 25 цього ж закону.

Високий клас пожежної небезпеки в лісах Полтавщини спонукав залучити авіацію — нині за ситуацією з неба «стежить» спеціальний літак, який здійснює обльоти найбільших лісових масивів, допомагають також і шість систем відеоспостереження. Загалом в області підготували дев'ять спостережних веж та 11 пунктів, *інформує наш кореспондент Віталій Скобельський*

Прем'єр-міністр Микола АЗАРОВ прогнозує візит місії Міжнародного валютного фонду у вересні. Передбачається, що в ході цього візиту буде ухвалено рішення про можливість виділення Україні чергового траншу кредиту в розмірі 1,5 млрд. дол. *(«Українські новини»)*

З плакатами замість квитків

«Станція Київ-Пасажирський—Міністерство інфраструктури» — таким пішим маршрутом учора пройшло кількасот залізничників — начальників поїздів і провідників усіх доріг, що входять до складу «Укрзалізниці». У вигладженій службовій формі та з плакатами замість квитків у руках вони вийшли на першу для більшості з них акцію протесту.

Учасники мітингу запевняють: терпіли довго. Останньою краплею стало заплановане керівництвом «Укрзалізниці» нововведення: введення автоматизованої системи підбору бригад поїздів. За задумом, відтепер комп'ютер вибиратиме, хто, куди та з ким поїде працювати. Ввести систему планують уже з 1 липня цього року. Вона, за словами директора «Укрзалізниці» Володимира Козака, є необхідним інструментом ефективного керування персоналом залізниць. А найголовніше: покликана викорінити корупцію й підвищити рівень обслуговування пасажирів.

Однак прості залізничники особливої користі від подібних нововведень не чекають.

— Бригада — це як друга родина, адже ми по півмісяця і більше проводимо у вагоні, — каже Петро, провідник київського резерву. — Наш колектив створювався роками. Щоб нормально працювати, ми повинні добре знати одне одного, і головне — довіряти. Адже, ми — матеріально відповідальні. А якщо нас кожні три місяці будуть вводити в нові бригади з незнайомими людьми, то я на свій страх і ризик буду навіть у туалет виходити. Де гарантія, що мій напарник мене не підставить? Адже люди різні бувають...

Та й без цих нововведень життя залізничників сповнене цікавих моментів. За словами учасників акції, кожен провідник має виконати... план з чаю. Отоварити кожного пасажира треба в середньому на 3—5 гривень. Тільки що робити, якщо пити та їсти в потягах люблять далеко не всі? «Доводиться наприкінці місяця свої гроші викладати. Або, скажімо, нам дають вафлі, термін придатності яких минає за місяць. І відразу попереджають: назад їх здати не вийде. І знову за свої гроші ми повинні прострочені вафлі викуповувати», — скаржиться провідниця Валентина. — А коли Леонід Черновецький був обраний міським головою Києва, перед провідниками поставили новий план: «Продавати його книгу «Як стати мільйонером». Коштувала вона 100 гривень. Як ви думаєте, багато було бажаючих купити її?», — пригадує Валентина.

— Ми — наче якісь «реалізатори»: нам дають усе, що тільки можуть: журнали по 30 гривень, нікому не потрібну газету «Рабочее слово», дешеву воду. А чай? Як мені пояснити пасажирові, чому чай, зроблений з незрозуміло яких висівок, коштує 4 гривні 50 коп? З управління їдуть і кажуть: що це ви таке нам продаєте. Вибачте, але це ви мені його дали! І скрізь — план, план, план. Наче як колись у Радянському Союзі живемо, — скаржиться провідниця з Києва Олена.

А от корупцію залізничники радять шукати не в потягах, а в кабінетах високих чинів. До слова, розділяють цю думку й пасажири: «Те, що люди йдуть прямо до провідника просити, щоб він узяв їх у вагон, та ще при цьому платять утричі дорожче, так це через те, що в касах немає квитків. І де діваються останні — оце, до речі, запитання», — каже киянка Марина. Водночас прості провідники запевняють: якщо їм не будуть врешті-решт забезпечені нормальні умови праці та її оплати, маршрут сполученням «Центральний залізничний вокзал—профільне міністерство» стане для них регулярним.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Інші фото з цієї події шукайте в фотомагазині на сайті www.golos.com.ua.

Студенти влаштують міністру «гарячу осінь»?

Після того як народний депутат Леся Оробець заявила, що сьогодні Кабмін голосуватиме за новий міністерський законопроект «Про вищу освіту» та передасть його до Верховної Ради, де його «приймуть на ура», студенти вирішили навідатися до урядовців і переконати їх цього не робити. Для цього зібрали пресконференцію під стінами відомства.

«Для нас очевидно, для чого саме зараз форсується настільки непопулярний закон. Улітку всі студенти перебувають або на сесії, або вже на канікулах, тому документ можна тишком-нишком ухвалити», — пояснили вони.

За словами студентів, нинішній законопроект багато в чому дублює попередній, а жодних кардинальних змін, які б поліпшили якість вищої освіти, документ не передбачає. Натомість дає можливість безконтрольно підвищувати плату за контрактне навчання, відкриває нові можливості для корупції через трирівневу систему вступу, звужує автономію університетів і збільшує навантаження на викладачів.

Студенти також нагадали, що у рамках кампанії «Проти деградації освіти» вже тричі виходили на масові акції протесту і готові зробити це знову після того, як повернуться восени на навчання.

А от у профільному відомстві невдоволення студентів не розуміють і запевняють: усі дев'ять пропозицій, які внесли представники студентських організацій і члени експертної робочої групи з доопрацювання проекту закону «Про вищу освіту», враховано. Днями в ефірі одного з телеканалів Дмитро Табачник заявив, що документ критикують ті, хто його не читав.

Наталія ОВДІЄНКО.

Конкуруюча фірма, або Почім холера для народу?

До корпункту «Голосу України» зателефонував читач. Чоловік не назвався, тільки повідомив, що є жителем Михайлівського району Запорізької області, і сказав, що на автомагістралі Харків—Сімферополь, у районі повороту до найпопулярнішого на Азові курорту Кирилівки «спеціально навчені люди» повертають транспортні потоки із Кирилівки на Крим. Страхають подорожувальників із Росії та Білорусі начебто достовірною інформацією, що в селищі вирує холера і що за купання там штраф 200 гривень. Мало того, вже на митних постах з білоруського і російського напрямку начебто теж розповсюджується подібна інформація. Ми негайно зв'язалися з місцевою владою, і ось що нам розповів заступник голови Якимівської райради Володимир Горбань: «Так, буквально 20 червня мені таку ж інформацію переказав Кирилівський селищний голова Іван Малєєв. Зрозуміло, що не в нашій компетенції ловити тих «спеціально навчених людей». З іншого боку вода у Чорному морі ще холодна, тому всі відпочивальники кинулися на Азовське. Воно цього року не лише за санітарними, а й за температурними нормами задовольняє всі вимоги гостей. Адже ледь не з 1 червня температура води біля Кирилівки вище 20 градусів. Через те зовсім не виключаю недобросовісну конкуренцію». До слова сказати: майже десятиліття Крим сам страждав. Це коли напередодні курортного сезону там, як на замовлення, розпочинался чергове політичне протистояння, подробиці якого дружно смакували ЗМІ. Як результат, кримський напрямок був дуже швидко переформатований на турецький, єгипетський чорногорський тощо. Тепер те саме робиться з Кирилівкою, тільки вже з іншими аргументами?

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.
Запорізька область.

ФОТОФАКТ

В Ужгороді (на знімку) і ще 18 областях відбулися відбірні етапи всеукраїнського графіті-батла «UPStteny», за підсумками якого команди-переможниці візьмуть участь у фіналі конкурсу, що пройде 2 липня на центральній площі в Києві, і зможуть розмалювати одну зі стін столичного будинку.

Фото Сергія ГУДАКА (Укрінформ).

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

Прилуцький «Білкозин» мітингує

Учора під стінами прилуцького заводу «Білкозин» (Чернігівська область) відбувся мітинг з приводу невиплат зарплат. Наболілим поділилися трудівники підприємства, що спеціалізується на виготовленні колагенової екологічно чистої оболонки для ковбас, сосисок та інших харчових виробів.

— Попередня протестна акція відбулася у п'ятницю, — повідомив координатор чернігівського громадського руху «Опір» Олександр Ясенчук. За його словами, російські інвестори не виконують взятих зобов'язань, завод має до 100 мільйонів гривень боргів. Крім того, більшість робітників відправлено у відпустки.

«Інвестор чинить, як окупант і ставиться до людей, як до рабів», — заявив на мітингу політик Валентин Наливайченко. Як стало відомо, народний депутат Андрій Парубій надіслав в прокуратуру звернення щодо порушення керівництвом заводу законодавства про працю.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Привласнив державні кошти

Київська будівельна компанія, працюючи на реконструкції міських очисних споруд у Золотоноші, завищила вартість закупленого нею технологічного обладнання на півтора мільйона гривень. Як встановили співробітники СБУ, цю суму керівник столичної компанії привласнив. Зараз працівники управління СБУ у Черкаській області розпочали слідство. Порушено кримінальну справу за ознаками злочину привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Лідія ТИТАРЕНКО.

ЦИФРА

160 мільйонів

З початку року в Хмельницькій області зібрано податку на додану вартість майже на 200 мільйонів гривень, що на 25 мільйонів більше, ніж за відповідний період минулого року. Темпи росту податку на прибуток склали 179 відсотків, до державної казни надійшло 160 мільйонів гривень. Очікується збільшення темпів бюджетних надходжень і в другій половині року. Визначальними тут будуть зростання обсягів виробництва та переробка продукції агропромислового та паливно-енергетичного комплексів, сфери машинобудування.

Ірина КОЗАК.

Учителі можуть залишитися без відпускних

Усього 30 відсотків коштів від запланованих 200 мільйонів гривень нараховано вчителям Одеської області, котрі збираються у відпустки. На сьогодні їм виплачено 60 мільйонів гривень. Катастрофічна ситуація із виплатою відпускних склалася в Кодимському і Роздільнянському районах (1 відсоток від запланованого), а також в Арцизькому, Балтському, Болградському, Великомихайлівському і Ренійському районах, де сума заборгованості становить 90 відсотків. Керівництво цих районів заявляє, що планує розрахуватися з учителями шляхом отримання позики в держказначействі. Однак експерти прогнозують, що таке фінансове навантаження може виявитися нездійсненним й учителям доведеться проводити відпустки, як-то кажуть, на голодний шлунок.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

«А хабар поклади під дерево...»

Таку вимогу висунув перед нібито підозрюваним у зґвалтуванні неповнолітньої начальник сектору дільничних інспекторів одного з райвідділів міліції на Тернопільщині. Спочатку вимагав 600 доларів США, потім зогодився на 500. Хоч не міг не знати, що у заяві матері про розбещення дочки йдеться про іншу особу. Гроші наказав покласти під одне з дерев, що ростуть біля будинку культури. Передбачливий начальник послав за ними свого підлеглого, але це його не врятувало. Прокурор району порушив стосовно працівника міліції кримінальну справу за фактом одержання хабара, поєднаного з вимаганням (ч.2 ст.368 Кримінального кодексу України).

Любов ЛЕВИЦЬКА.

У Сімферополі вирубують дерева

Жителі однієї із центральних вулиць Сімферополя протестують проти вирубки дерев, яку проводять комунальні служби міста. Комунальники бензопилою розправляються з деревами навпроти будівлі міськради. «Ми живемо із цими деревами все життя, а тепер їх беруть і пиляють», — каже журналістам одна з городянок. При цьому деякі мешканці намагалися підійти під місця передбачуваного падіння гілок, щоб роботи зі спилювання припинили.

На думку сімферопольців, спиляти дерева розпорядився один із чиновників міськради, оскільки планують розширити проїжджу частину та зробити стоянки для автотранспорту. При цьому комунальники пиляють не тільки аварійні дерева, а й нормальні. Городяни зазначають, що писали кілька разів у міськвиконком у захист дерев, але безрезультатно.

За словами міського голови Сімферополя Віктора Агеєва, нині на вулиці саджають молоді дерева — липи та клени. На його думку, на цьому місці раніше росли дерева, які через 5—6 років «у будь-якому разі доведеться прибирати», бо їхня коренева система руйнує дорогу. Міський голова наголосив, що для кожної нової рослини передбачене краплинне зрошення, «щоб вони швидко почали рости». «Я впевнений, рік-два, і ці дерева почнуть підніматися. Усе буде красиво, жителі Сімферополя залишаться задоволеними», — сказав журналістам Агеєв.

У квітні міськрада виділила додатково з міського бюджету 90 тисяч гривень на спилювання аварійних дерев на вулиці Горького. Нині на вулиці ведеться масштабна реконструкція.

Георгій ВЕРВЕС.

Фото автора.

Керівників підприємств змусять розрахуватися з працівниками

Понад 15,5 мільйона гривень зарплати заборгували своїм працівникам підприємства Київщини, повідомив прокурор області Михайло Витязь. На підприємства Броварів припадає майже половину боргу — 7 мільйонів. Найбільше своїм працівникам винні розташовані тут Київський завод алюмінієвих конструкцій, ВАТ «Мостобуд», приватне підприємство «Столиця» та торговельно-розважальний комплекс «Термінал». Михайло Витязь зобов'язав броварську районну прокуратуру перевірити проблемні підприємства, а роботодавців — розрахуватися із найманими працівниками до кінця місяця. Інакше їм загрожує кримінальна відповідальність.

Як пояснив Ігор Сапожко, міський голова Броварів, «він неодноразово зустрічався з тими керівниками, які сьогодні обіцяють виплатити зарплату до кінця місяця, і запитував у них: як повинна виживати людина, котра працює у вас і не отримує зарплату?» Тепер ці горе-керівники відповідатимуть на це запитання прокурору області.

В'ячеслав КОВТУН.

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

Батькам відшкодовують за сніданки дітей

У нашій газеті («Голос України» №62 за 6 квітня ц. р.) йшлося про те, що 59 тисяч школярів із постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС районів Рівненщини — Володимирецького, Сарненського, Березнівського і Дубровицького — з 1 квітня не отримували безплатних гарячих сніданків у школах, як це передбачено чорнобильськими пільгами. Проблема виникла після того, як Міністерство праці та соціальної політики провело тендер, який виграла Дніпропетровська фірма «АВІКА», яка не змогла організувати харчування дітей.

Це викликало шквал скарг і звернень батьків у органи влади різних рівнів, а також створило соціальну напругу в поліських районах. Як сказав голова Рівненської ОДА Василь Берташ, на ситуацію відразу ж відреагували Президент та уряд, до яких він звернувся. В область надійшло 20 мільйонів гривень, призначених на відшкодування батькам за ненадані сніданки їхнім дітям. Станом на 21 червня вже виплачено більш як 15 мільйонів гривень такої компенсації. Виплати тривають, **повідомили у Рівненській ОДА.**

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

Рибна юшка з літературним присмаком

Поки у вітчизняному книговидавництві триває криза, українські письменники шукають інші шляхи вираження своєї творчості. Так, учора брати Капранови скликали прес-конференцію не для того, щоб презентувати новий роман, а щоб зварити журналістам справжню юшку. Замість образів, метафор, символів та порівнянь у діло (точніше — у казанок) ішли цибуля, морква, селера, помідори та форель. Новий жанр від братів Капранових — готуючи юшку, переконай гостей у тому, що твоя страва найсмачніша, така собі практична літературна кулінарія.

Тож поки вибагливі читачі чекатимуть від братів Капранових нових творів, розберемося з юшкою. Тим більше що для уражених кризою українців вона все-таки ближча, ніж високе мистецтво. На готування цієї страви журналістів запросили не випадково — цими вихідними вже увосьме стартує найбільший етнофестиваль України «Країна мрій». Учетверте на нього запрошують видавців, щоб вони представили «Літературну країну мрій», на якій відомі письменники уже не для журналістів, а для всіх охочих готуватимуть юшку. Крім того, у суботу брати Капранови разом із репкобзарем з Дніпропетровська Максом Паленком презентують нову програму «Тачанка з півдня», а в неділю відбудеться творча зустріч з Оксаною Забужко. Обіцяють не забути й те, що Україна — багатонаціональна держава й література у нас твориться багатьма мовами (а не лише двома, як переконані деякі чиновники). Під час «Країни мрій» відбудеться акція — література етнічних спільнот, де, зокрема, виступлять гагаузка Тудора Арнаут (яка нещодавно не лише переклала частину «Кобзаря» на турецьку мову, а й власним коштом видала переклад), ромка Наталя Вакакута, татарка Таміла Ташева, вірменка Тетяна Демчук.

На готування юшки запросили й творця фестивалю — Олега Скрипку. За його словами, особливістю «Країни мрій» є те, що артисти, яких запрошують до участі, не повторюються, або ж, у рідкісних випадках, виступають вдруге, якщо мають нову програму. Тому й цього разу слухачі побачать і почують десятки нових виконавців та колективів як з України, так і з-за закордону. Цікавинкою фестивалю стане новий партнер — «Українські сезони моди», який протягом двох днів представлятиме різні колекції українських дизайнерів на фольклорну тематику. Крім того, Олег Скрипка пообіцяв, що обов'язково організують уже традиційні для «Країни мрій» кобзарський цех, дитячу галявину, танцювальну сцену та алею майстрів.

Тетяна ПАСОВА.

Заміряються на більш як мільйон тонн

Валовий збір ранніх зернових культур Луганська область очікує одержати на рівні 1 мільйона 167 тисяч тонн, що на 44% більше торішнього врожаю. Цього року збиральне поле області становить 512 тисяч гектарів, і його оброблятимуть 1394 комбайни. Щоб забезпечити роботу техніки, сільгоспвиробниками вже накопичено більше половини від необхідної кількості пального, а готовність складських приміщень елеваторів до приймання зерна врожаю 2011 року становить 80%. Заступник голови ОДА Олександр Ольшанський зазначає, що в господарствах регіону є всі необхідні природні, матеріально-технічні й економічні передумови для стабільного розвитку галузі. Однак аналіз, проведений Головним управлінням агропромислового розвитку ОДА разом із вченими показав, що для подальшої динаміки показників у цій сфері необхідно провести цілу низку коректив. Зокрема, у структурі посівних площ. Тому першочергове завдання з удосконалення зерновиробництва полягає в тому, щоб в 2011—2012 сільськогосподарському році збільшити нинішні площі посівів зернових культур на 25—30 тисяч гектарів, довівши їх до 560 тисяч.

Алла АНТІПОВА.

Сільські громади вийшли на свято

На Прикарпатті в селі Верхній Ясенів Верховинського району відбулося обласне свято «Полонинське літо-2011». У ньому взяли участь представники всіх сільських громад району. На святі виступили понад 30 колективів художньої самодіяльності з Верховинського, Долинського, Коломийського та інших районів області. Свої вироби представили понад 150 майстрів народного мистецтва.

Фото Дарини НАЗАРЧУК.

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...знайдено дім у Раю

На території Шацького городища Сад археологи ДП «Волинські старожитності» виявили залишки житла поморської культури. На думку фахівців, це є ще одним доказом того, що саме тут, на березі озера Люцимир, було розташоване літописне місто Рай.

Заглиблене в ґрунт житло мало форму близьку до прямокутної. До його кута з північного сходу примикала яма діаметром два метри, в якій було обкладене каменем вогнище. Поруч — менша яма діаметром близько метра. Біля північної стінки житла виявлено скупчення фрагментів різноманітних горщиків, а також добре вцілілий черпак **(на знімку)**. Останній датується II і III фазами поморської культури, тобто V—IV ст. до нашої ери. Завдяки добре збереженому опалювальному пристрою в заглибленій ямі, цей об'єкт можна вважати єдиним таким дослідженим житлом південно-східного ареалу, в тому числі й території України, поморської культури.

І хоча дослідження давнього городища ще тривають, але вже сьогодні можна стверджувати, що розташоване в озерному краї містечко Шацьк, яке торік відзначило своє 600-ліття, безперечно, має значно солідніший вік. Можливо, колись постане питання і про повернення йому прадавньої назви.

Микола ЯКИМЕНКО.
Волинська область.

Фото прес-центру ДП «Волинські старожитності».

СПОРТ

Успішний виступ

Селдж (Словенія). На етапі Кубка Європи з дзюдо українські спортовці без нагород не залишилися. Золота медаль у Георгія Зантарая (до 66 кг). Срібними відзнаками нагороджені Микита Дібрін (понад 100 кг) і Марина Черняк (до 78 кг), бронзовим призером став Денис Біліченко (до 48 кг).

Місце зустрічі змінити не можна

Німецький футбольний союз (DFB) підтвердив наявність домовленостей з українськими колегами щодо проведення товариського матчу між національними командами наших країн.

Як відомо, зустріч планують провести на оновленому НСК «Олімпійський» в Києві 11 листопада 2011 року. За даними **офіційного сайту DFB**, поєдинок розпочнеться о 21.45 за київським часом.

Шева продовжив контракт

Ще рік у футболці рідного «Динамо» виступатиме 34-річний форвард Андрій Шевченко, котрий продовжив контракт зі столичним клубом. Про це повідомив президент ФК «Динамо» (Київ) Ігор Суркіс.

Слід сказати, що динамівці продовжують активну трансферну політику. Є інформація від авторитетного французького видання **L'Equipe**, що незабаром лави киян поповнить 20-річний нігерійський півборонець «Монако» Лукман Аруна. Кияни розраховують, що з його появою зменшиться навантаження на гравця середньої лінії хорвата Огнєна Вукоєвича.

Хотіли б багаторазові чемпіони придбати і 26-річного півборонця збірної Хорватії і лондонського «Тоттенгема» Ніко Кранчара. Цей футболіст прагне змінити клуб. І якщо сторони домовляться, він опиниться в столиці України. Але навздогін цій інформації надійшла інша: Кранчар відпочиває тепер разом із співвітчизником і другом, капітаном «Шахтаря» Даріо Срною. Тому поширилися чутки, що Кранчар, мовляв, збирається зовсім не до Києва, а до Донецька...

Підготував Віктор СТАНКЕВИЧ.

З 25 на 26 червня в Києві, в "Козацькій Слободі", відбудеться 15–й кінофестиваль "Відкрита ніч"

З нагоди офіційного головування України у Комітеті міністрів Ради Європи у приміщенні ПАРЄ почала роботу виставка художника Юрія Нагулка "Творіння"

Волинь аплодувала Ігорю Стравінському

ФЕСТИВАЛЬ

Під гучний акомпанемент червневих гроз попрощалася Волинь з восьмим музичним фестивалем «Стравінський та Україна». З 10 по 19 червня на різних сценічних майданчиках області звучали мелодії одного з найвідоміших композиторів світу Ігоря Стравінського, чия творчість нерозривно пов'язана з нашим краєм.

Вершиною цього мистецького свята, безумовно, став гала-концерт на колишній садибі маестро в прикордонному з Польщею містечку Устилуг. Майже п'ять годин тривало це музичне дійство. На сцені, на зеленому моріжку перед нею, в затінку двох алей — липової та кленової, які посадив понад сто років тому Ігор Стравінський і які, на диво, добре збереглися, виступали фольклорні колективи, майстри мистецтв України, Росії, Польщі. Окрім того в Устилузі в музеї композитора відбулася демонстрація нових кінофільмів «Винахідник музики Ігор Стравінський» та «Париж Сергія Дягілєва». Провели тут щось і на кшталт наукової мініконференції. З доповіддю «Петрушка»: до 100-річчя від дня постановки» виступила професор Московської консерваторії, доктор мистецтвознавства Світлана Савенко. Кандидат історичних наук, відома дослідниця життя і творчості композитора Олена Огнєва (Луцьк) розповіла про зв'язки Ігоря Стравінського з Волинню, а доктор філологічних наук Віктор Давидюк (Луцьк) познайомив присутніх з особливостями фольклору Волині.

Що ж, фестиваль «Стравінський і Україна» завершено і можна підбивати його підсумки. Завдяки йому шанувальники музики могли почути і побачити виступ Академічного хору імені Платона Майбороди Національної радіокомпанії України, побувати на концерті професорів Московської консерваторії імені Петра Чайковського Світлани Савенко та Юрія Полубєлова, доцента Львівської національної музичної академії заслуженої артистки України Етелли Чуприк, прийти в Луцький кафедральний костел св. Петра і Павла, де своє мистецтво гри на органі їм продемонстрував відомий музикант з Кракова Єжи Кукла. В Устилузі перед глядачами окрім численних місцевих виконавців виступали гості з сусідньої Польщі — професори Краківської музичної академії Барбара та Томаш Собанєц. У неділю ж завершив концертну програму фестивалю концерт відомого і шанованого в Європі колективу — Заслуженого академічного симфонічного оркестру Національної радіокомпанії України.

Не можна не відзначити добру організацію фестивалю. В цьому велика заслуга його директора Сергія Єфименка — він, попри мізерний бюджет, постарався, щоб усе відбувалося вчасно і на належному рівні. Водночас дещо дивує байдуже ставлення місцевої влади до цієї цікавої творчої імпрези. Жоден з фестивальних концертів не відвідали перші керівників області та міста. Не з'явилися навіть їх заступники. Прикро, але на закриті фестивалю не було вже традиційного в таких випадках кошика квітів від керівництва краю. Чи можна при такому ставленні волинської влади до творчості відомого композитора розраховувати, що єдиний у світі музей Ігоря Стравінського в Устилузі, розташований у збудованому за проектом самого ж композитора будинку, все-таки набуде свого первісного вигляду чи належно буде відзначено наступного року його 130-річний ювілей?

Одначе, волиняни сподіваються, що і наступний фестиваль «Стравінський і Україна» в 2012 році пройде ще на вищому творчому рівні, ніж той, що завершився в неділю.

Микола ЯКИМЕНКО.
Волинська область.
Фото автора.

Почесна варта юних волинян біля бюста Ігоря Стравінського в Устилузі.

Будинок-музей Ігоря Стравінського в Устилузі.

Липова алея, яку понад сто років тому посадив Ігор Стравінський.

Назустріч Країні Вранішнього Сонця

1 липня Міжнародний благодійний фонд «Фонд Олександра Фельдмана» відкриває у Харкові виставку «Назустріч Країні Вранішнього Сонця: культура та мистецтво доби Мейдзі», на якій будуть представлені кращі зразки художнього литва та металопластики Японії другої половини XIX — початку XX ст. із зібрання The Feldman Collection.

Новий виставковий проект не тільки продовжує традицію Фонду Олександра Фельдмана — знайомити українців з культурним надбанням Японії, а є виявленням співчуття та дружньої підтримки японському народу, який нещодавно потерпів від руйнівного стихійного лиха. Експонуючи вперше розмаїття творів з металу, що репрезентують кращі досягнення мистецтва доби Мейдзі (1868—1912), організатори виставки віддають шану працелюбству, мужності та силі духу японського народу.

В основі експозиції — твори малої пластики з бронзи та срібла, виготовлені у другій половині XIX — на початку XX ст. То були непрості для Японії часи: кінець самоізоляції країни, реформи, швидкі темпи модернізації суспільства, скасування самурайства і заборона носіння мечів, занепад зброярства та деяких інших видів традиційного ремесла. Однак випробування дали поштовх для самовдосконалення та нового розквіту. Самурайські принципи та цінності стали основою загальнонаціонального виховання. І зараз, попри удари стихії та виклики техногенної епохи, японський народ демонструє світові зразки національного духу, закладені в добу Мейдзі.

Як відзначають фахівці, саме доба Мейдзі стала часом останнього розквіту національного ремісництва. Японські майстри металу в умовах жорсткої конкуренції звернулися до металопластики, їхні роботи з гучним успіхом експонувалися на всесвітніх промислових виставках.

Перлина виставки — бронзова «Мати, що годує немовля» майстра Удагава Кадзуо, відома також як «Японська мадонна». Її варіант, вирізаний з кістки, експонувався на виставці «У затінку сакури» (2008). Тепер харків'яни і гості міста зможуть побачити модель, виготовлену майстром з бронзи спеціально для всесвітньої виставки 1904 року в Сент-Луїсі (США) та згодом експоновану в Лондоні у 1910 році. Чарівна посмішка японської мадонни вже протягом століття приваблює мистецтвознавців, колекціонерів та шанувальників мистецтва.

Глядачі зможуть познайомитися і з творчістю таких відомих майстрів металопластики доби Мейдзі, як Масацуне Кімура, Ічіока Шиун і Такагава Моріцугу. Уперше будуть широко представлені роботи компанії Мія-о, яка наприкінці XIX ст. спеціалізувалася на декоративній пластиці для оздоблення європейських інтер'єрів. Вражає не тільки високий рівень майстерності, а й сюжетне розмаїття представлених художніх виробів з металу. Твори малої пластики доповнять витончено декоровані кинджали, цуби, трубки для паління — кісеру.

Виставковий проект передбачає знайомство глядачів і з іншими формами японської культури. У програмі виставки — майстер-класи з різьблення кістки, чайної церемонії, бойових мистецтв, орігамі, каліграфії, приготування суші, вдягання кімоно, кураторські лекції та інші культурні заходи, що сприятимуть формуванню цілісного образу Країни Вранішнього Сонця, розвитку міжкультурного діалогу та реалізації просвітницької функції мистецтва.

Виставка відкриється у приміщенні галереї «АВЕК», що на вулиці Сумській.

Вл. інф.
Харків.

Не було вже традиційного в таких випадках кошика квітів від керівництва краю

Він мріяв: стіл колись накриє від Чернівців до Чортори́ї

ЮВІЛЕЙ

Такого Буковина не бачила давно. На 70-ліття славного буковинця, актора світового рівня Івана Миколайчука, що збігся зі святом Івана Сучавського, у всіх буковинських селах від Чернівців до Чорториї — рідного села митця, люди одягли національні строї і вийшли на вулиці та майдани. Уздовж дороги накривали щедрі столи, усюди грали троїсті музики, співали та танцювали сільські аматори. Так земляки Миколайчука втілили одну його мрію. «Як забагатію, — колись сказав Іван, — неодмінно накрию столи від Чернівців до Чорториї, аби люди співали, веселилися».

Величезний натовп зібрався коло Іванової хати у Чорториї. Фестиваль «На гостини до Івана» готували півроку, але ніхто не сподівався, що він вразить навіть київських гостей, звиклих до велелюддя. Забувши про проблеми сьогодення, люди шанували Івана, його дружину Марію, сестру Фросину й

одягнених у вишиванки представників буковинської влади.

«Доброго дня, мої рідні люди. Я щаслива, що стою біля цієї хати, бо тут жила велика родина, і вона для мене найдорожча, — призналася народна артистка України, дружина митця Марія Миколайчук. Вона подякувала всім, хто прийшов ушанувати пам'ять Івана, і побажала здоров'я, радості та жити, як у раю. «Бо для мене Чорторія — це не село, це рай», — сказала пані Марія.

Щемними словами згадувала брата старша сестра Фросина. Чарівного забарвлення надали зібранню чудові співи тріо «Золоті ключі», яке свого часу пустив у світ сам Іван Миколайчук. Голова Чернівецької облдержадміністрації Михайло Папієв відзначив, що сьогодні Кіцманщина і Чернівці, Львів, Київ — власне Україна відзначають ювілей свого Білого Птаха. За словами обласного очільника, Чернівецька область — найменша, але вона дала чи не найбільшу плеяду великих літераторів, акторів, співаків, художників, композиторів. Буковина вдячна своєму вірному синові й може віддячити за його щиру любов до своєї землі своїм розквітом, вона стала краєм, де варто жити.

Подією на святі стало спецпогашення конверта із зображенням садиби-музею Миколайчука. «Конверт гасять спеціальним штемпелем, який діє лише один день. Його зображення буде надіслано майже по всьому світові. Це загальноприйнята процедура «Укрпошти», що є атрибутом визначних подій», — пояснив директор Чернівецької дирекції УДППЗ «Укрпошта» Ярослав Цюпак.

У Чернівцях на Театральній площі встановили пам'ятний знак, що має форму крил **(на знімку ліворуч)**. Його з ініціативи Буковинського земляцтва та друзів кінномитця створили скульптори зі Львова, Кам'янця-Подільського та Моринців. Крилатий образ наскрізний у житті і творчості митця — крила білого птаха з чорною ознакою, крила лебединої зграї з «Вавилона-ХХ», крила лебедів, що оселилися на озері в Чорториї. На пір'їнах цих «духовних крил» написано назви творів, до яких митець доклав душу.

А ввечері на сцені Чернівецького обласного муздрамтеатру імені Ольги Кобилянської відбулася прем'єра вистави «Тисяча снопів вітру» — хроніка життя Івана Миколайчука.

Сергій СУЛИМА.

Фото Петра ГОНЧАРА.

Електрик для Попелюшки

ПРЕМ'ЄРА

З віком життя не зупиняється — така ідея прем'єрної вистави Донецького національного академічного українського муздрамтеатру «Виходили бабки заміж» за п'єсою башкирського драматурга Флорида Булякова. Ця тиха, світла і душевна вистава контрастує з більшістю видовищно-музичних, що ними славиться донецька сцена. Режисер Ігор Рибчинський зробив її такою простою і зрозумілою, що у фіналі мимоволі ждеш хоч якоїсь каверзи, але — дарма.

Нам розповідають історію про чотирьох літніх самотніх жінок, які живуть разом у сірій кімнаті будинку престарілих. Одяг у них — теж сірий, а навколо — одноманітне повсякдення. Та несподівано все перетворюється на казку про Попелюшку. А чарівним принцом стає такий само самотній літній чоловік. Живе він на свободі, у нього — власний дім з ганком, піч, садочок і... туфлі, куплені для імовірної господині. З тими туфлями він прямує шукати обраницю.

Трохи кумедно, що завзятий жених з'являється в жіночій кімнаті під виглядом електрика, попереджаючи, про всяк випадок, — «інтим не пропонувати». Крізь оце безневинне його удавання згодом розкривається велика — одна на всіх — безнадія, подолати яку кожен прагне понад усе. Мешканки кімнати нарікають на нещасну долю, бо в їхньому житті більше немає... світла! І не тому, що «зникла електрична фаза», а тому, що — зникло саме життя. Навіть вікно, де шукають свіжого вітру, виходить на бетонну стіну.

Саме ця деталь надихнула режисера. Досягти життєвого світла — надзавдання його вистави. Втім, п'єса режисерові сподобалася не одразу. Каже, що перечитував доти, доки не захотілося зателефонувати мамі й поділитися враженнями (вона — актриса Сумського обласного театру драми та музичної комедії). А далі — робота пішла.

Ігор Рибчинський щойно став випускником Київського університету театру ім. Карпенка-Карого, в його біографії вистава значиться як дебютна і «дипломна». Перед тим було 10 років акторської практики. Каже, набирався життєвого досвіду. Батько, художник Сумського театру ім. Щепкіна, бачив у синові майбутнього машиніста поїзда. Та попри батьківські очікування, хлопець пішов іншим шляхом, наче на пошуки власного світла.

Ігореві довелося працювати з найстаршими колегами-акторами. Дехто Бог зна коли востаннє грав велику роль. А тут — усі ролі головні. Кожна — характерна. І актори блискуче зробили роботу, підтвердивши свою майстерність і досвід. Працювали як один механізм, і кожен при цьому зберіг свою індивідуальність.

Галина (заслужена артистка України Галина Скринник) — жінка непосидюща й енергійна як молодиця. Марія (заслужена артистка України Валентина Полякова) — стримана, зібрана і дуже вразлива. Героїня Людмили Валуйської — Явдоха, несподівано жіночна, душевна і весела. А найвитонченіша з усіх — романтична поетеса Ольга, яку делікатно, мов дотиком пензля, малює Валентина Савсарова, вкрай органічна в цій ролі. Івана грає Микола Крамар. Йому варто віддати належне — актору за 70, а він статний і красивий, непідкупно правдивий у манері гри. Його герой має живу вдачу, відкрите серце і добру душу.

У фіналі, коли самотність обертається на взаємне порозуміння і настає довгождана свобода, сіру стіну наскрізь пронизує світло, а крізь неї ми бачимо затишок родинної оселі, тепло печі, квіт саду і людей, які вірили у своє щастя.

Ірина ГЕРМАНЮК.

Сцена із вистави «Виходили бабки заміж» Донецької муздрами.

Фото В'ячеслава ПАШУКА.

ХРОНІКА

Дочка відвоювала чесне ім'я батька

Книгу-реквієм «Невловимий Саша Жалов» презентувала вчора у Вінницькому музеї-садибі Михайла Коцюбинського дочка партизана Майя Пирогова-Корнійчук. Саша Жалов — так називали її батька, комісара партизанського загону Максима Корнійчука. Партійна влада навіть після війни не визнавала цей загін, що базувався у Шабелянському лісі Іллінецького району на Вінниччині. Причиною замовчування бойових дій партизанів стало те, що загін сформували не за партійною вказівкою. Добровольці об'єдналися, як пише автор книги, з жертовного громадянського сподвижництва, щоб громити ворога.

— Мені до сліз було боляче, коли на свято Перемоги ім'я батька не згадували, ніби його не було на світі, ніби не воював з ворогом, — каже Майя Пирогова-Корнійчук. — Коли запитувала, чому так, відповідали, що заборонено згадувати це ім'я. Так само замовчували ім'я легендарного побратима батька — партизана Івана Калашника. Про нього я теж розповідаю багато в книзі.

Дочка по крупинці збирала дані про батька і його побратимів. Нарешті ім'я партизана стало відоме широкому загалу. А в його рідному селі Серединка Бершадського району приблизно місяць тому встановили погруддя партизана Максима Корнійчука.

— Літературний фонд Вінниччини «Імперія слова» сприяв у літературному опрацюванні тексту книги Майї Пирогової, — каже голова обласної організації Національної спілки письменників України Михайло Каменюк, він був ведучим на презентації. — Це не єдина біла «пляма» в історії краю. На щастя, на одну з них стало менше. Книгу про батька-партизана Майя Пирогова видала за власний кошти. Зібрала їх зі своєї мізерної пенсії.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Тест на «Ген Рівності»

17 червня 2011 року в Україні стартував конкурс короткометражних фільмів на ґендерну тематику «Ген Рівності». Мета конкурсу — привернути увагу молоді до проблеми насильства в сім'ях, нерівних прав і можливостей жінок і чоловіків у суспільному та, зокрема, сімейному житті. Організатори — Програма розвитку ООН і Представництво Євросоюзу в Україні за підтримки Державної служби молоді та спорту України. В журі — відомі діячі мистецтва Павло ГУДІМОВ та Евгенія ГАПЧИНСЬКА, режисер Віктор ПРИДУВАЛОВ, співачка ДЖАМАЛА, спортсмен Денис СИЛАНТЬЄВ та інші.

За результатами проведеного серед учасників заходу спеціального тесту на «ген рівності», 90% продемонстрували відсутність гендерних стереотипів, а більше 60% поділяють ідею гендерної рівності та вважають питання важливим для молоді України. Більшість відвідувачів виказали бажання взяти участь у конкурсі.

Виступаючи на презентації, координатор з питань інформування та зв'язків з громадськістю Представництва Європейського Союзу в Україні Бьянка БОЙМЛЕР зауважила, що ґендерна рівність є фундаментальним правом людини і питанням соціальної справедливості, а також важливим фактором розвитку країни, зменшення бідності та запоруку досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття.

Під час презентації конкурсу було віднято перший ролик проекту. Його героями стали самі учасники презентації. Ролик буде розміщено в Інтернеті та соціальних мережах. А поки що учасники готуються покращити свої творчі навички у тематичному літньому таборі, де кіно-професіонали проведуть майстер-класи зі сценарного мистецтва, операторської роботи та основ режисури. Кульмінацією конкурсу стане вересневий фестиваль GenderFilmFest, де буде показано кращі конкурсні роботи та нагороджено переможців.

Вл. інф.

Євросоюз окрім економічних санкцій проти Білорусі ухвалив також рішення про заборону постачання зброї, засобів захисту та інших товарів, які можуть бути використані режимом для репресій проти власних громадян *(ТСН)*

Депутата Ольгу ГЕРАСИМ'ЮК обрано віце–президентом Моніторингового комітету Парламентської асамблеї Ради Європи. Цей комітет опікується питаннями моніторингу процесу виконання зобов'язань країн — членів Ради Європи перед організацією *(УНІАН)*

Президент вірить, що Європа його почує

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Перед виступом відбулася зустріч Віктора Януковича з Головою ПАСЕ **Мевлютом ЧАВУШОГЛУ (на знімку)**. На брифінгу за її підсумками Президент України висловив переконання, що той рівень діалогу, який зараз відбувається між Україною й Радою Європи, «сприятиме успішній реалізації головування України у Комітеті Міністрів РЄ й виконанню того порядку денного, який сьогодні затверджено». Київ, відзначив Президент, усіляко підтримуватиме реформування ПАСЕ, що зараз проходить з ініціативи Мевлюта Чавушоглу, **передають Українські національні новини**.

Голова ПАСЕ Мевлют Чавушоглу також відзначив, що Страсбург вітає й підтримує головування України і хід проведення реформ у нашій країні, зокрема, проведення конституційної реформи й виборчого законодавства.

Для України дуже важливим є повне виконання зобов'язань перед Радою Європи, у свою чергу заявив Янукович. «Ми зрушили з місця. Ціла низка питань, за якими Україна брала зобов'язання перед Радою Європи, саме в цьому, 2011 році, ми вирішимо», — цитує його прес-служба главу держави. Останнім важливим кроком на цьому шляху Президент назвав підготовку нового Карно-процесуального кодексу, «який фактично поставить крапку в тих зобов'язаннях, які брала Україна».

Перебування Віктора Януковича в Раді Європи супроводжувалося пікетами, організованими представниками української діаспори із Франції й Німеччини й народними депутатами України від опозиції. Учасники акції закликали європейців не вірити Президентові Януковичу й вимагали припинення політичних репресій, **повідомляє Українська правда**.

«Пропонуємо оцінювати ситуацію в Україні, виходячи з об'єктивних факторів, а не політичних заяв. Ми готові вести діалог і надавати об'єктивну інформацію про ситуацію в нашій державі», — пояснив своє бачення того, що відбувається, глава української держави, виступаючи у вівторок на сесії ПАСЕ. «Наші зусилля щодо рішучого викорінювання корупції натрапляють на опір людей, які звикли збагачуватися за державний рахунок. Саме корупція сьогодні є основною загрозою для України. У мене є політична воля її побороти, незважаючи на посади або політичну належність», — заявив Віктор Янукович. Крім того, він пообіцяв, що всі випадки тиску на журналістів в Україні одержать оцінку відповідних органів влади.

Президент також відзначив, що «свобода слова й ЗМІ — одне з найбільших надбань України за роки незалежності». Він також додав, що влада вживає заходів для подальшого запуску громадського телебачення в Україні. «Реалізація цього завдання значно підвищить об'єктивність інформації, розширить кордони української демократії й свободи слова», — додав він.

Фото Андрія МОСІЄНКА (прес-служба Президента України).

У авіакатастрофі в Карелії загинуло двоє українців

МНС РФ учора оприлюднило інформацію, згідно з якою на борту лайнера, що впав під Петрозаводськом, авіакомпанії «РусЭйр» перебували четверо іноземних громадян, серед яких — двоє громадян України. Інші пасажири мали російське громадянство. Серед них загинули представники трьох атомних компаній, у тому числі майже все керівництво ОКБ «Гідропрес». За даними «Російської служби новин», смерть цих фахівців — велика втрата для всієї ядерної галузі Росії. Крім того, серед жертв пізнали відомого футбольного арбітра ФІФА Володимира Петтая та шведського рятувальника Якоба Веттерута. А ще, за інформацією з місця трагедії, кількість жертв авіакатастрофи може зрости: під час падіння на шосе пасажирський лайнер зім'яв легковик, у якому перебував співробітник МВС.

Нагадаємо: літак Ту-134 авіакомпанії «РусЭйр», що виконував чартерний рейс Москва — Петрозаводськ у ніч із понеділка на вівторок, здійснив тверду посадку на підльоті до Петрозаводська. Фюзеляж літака розвалився й загорівся. На борту Ту-134 перебували 52 особи: 43 пасажири і дев'ять членів екіпажу. В катастрофі вижили лише восьмеро. Зокрема, врятувалися двоє дітей — 9-річний Антон і 14-річна Анастасія Терьохіни. Однак фахівці МНС вважали транспортабельними лише п'ятьох потерпілих, яких літаком доправили до Москви.

Крім припущень про помилку пілота слідчі розглядають версії про помилку наземних служб аеропорту Петрозаводська, складні метеоумови, а також технічні несправності повітряного судна або обладнання аеропорту.

Щирі співчуття

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин надіслав телеграми співчуття виконувачу обов'язків Голови Ради Федерації, Першому заступникові Голови Ради Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації Олександру Торшину і Голові Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації Борису Гризлову.

«З глибоким сумом народні депутати України сприйняли трагічну звістку про загибель людей у результаті падіння літака ТУ-134 під Петрозаводськом», — ідеться у телеграмах.

Володимир Литвин від імені Верховної Ради і від себе особисто висловив найщиріші співчуття рідним і близьким загиблих.

ФОТОФАКТ

У Китаї з космодрому в провінції Сичуань успішно запущено новий космічний супутник зв'язку «Чжунсін-10».

Фото Сіньхуа/Укрінформ.

«Сі бриз–2011»: новий крок до зміцнення співробітництва

Завершилися спільні україно-американські військові навчання «Сі бриз-2011», у яких брали участь представники 17 держав. Підсумки підбив в Одесі командувач ВМС України адмірал Віктор Максимов.

Він заявив, що «Сі бриз-2011» став новим кроком у зміцненні співробітництва в підготовці міжнародних сил до ефективного реагування на можливі локальні виклики. Віктор Максимов розповів, що кораблями країн, які приймали участь у багатонаціональних навчаннях, пройдено більше 8 тисяч морських миль, морськими піхотинцями й десантниками зроблено більш як 680 стрибків з парашутом, військові водолази тренувалися під водою протягом 640 годин, виконано артилерійські стрільби по умовних морських цілях супротивника. На сухопутному полігоні учасники навчань подолали більше 6 тисяч кілометрів, а авіація здійснила понад 100 польотів.

Спільні навчання, які стали традиційними, заявив адмірал Віктор Максимов, переконливо свідчать, що спільні дії на суші, морі й у повітрі виходять на якісно нові рубежі.

А отримані під час навчань професійні навички й уміння є запорукою подальшого успішного виконання завдань зі збереження миру в Чорноморському регіоні. Політичний радник командувача ВМС США в Європі й Африці Джеймс Макгі підкреслив, що співробітництво Сполучених Штатів і України на принципах міжнародного обміну досвідом триватиме.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.
Одеса.

Хто в Росії «піде на трон»?

Предметом експертного аналізу в Росії нині є численні програмні промови, заяви та спічі двох політиків — Дмитра Медведєва та Володимира Путіна. Особливий жанр їхніх виступів полягає в тому, що вони носять характер «передвиборних». У Росії в березні 2012 року — президентські вибори.

Виступ Дмитра Медведєва на Санкт-Петербурзькому економічному форумі та його інтерв'ю газеті «Financial Times» свідчать про те, що економічний і політичний розвиток Росії найближчими роками не зміниться. Або він, або Володимир Путін 2012-го стане президентом країни.

Схоже, що для політичного тандема Путін—Медведєв проблеми, хто буде наступним президентом Росії, нема. Вони не збираються один з одним конкурувати. Такий сценарій, за словами нинішнього президента, «був би не найкращим для країни».

Бравуючи тим, що «все під контролем» і ніякої політичної конкуренції з боку якихось інших політичних партій або політиків не буде, Дмитро Медведєв підкреслює, що і він, і Володимир Путін належать до однієї політичної сили.

У президента РФ тверде переконання у тому, що демократичні вибори не передбачають політичну конкуренцію. Головна мета розвитку політичних процесів у Росії полягає не у розвитку конкуренції між партіями, ідеями та політиками, а у тому, «щоб перемогти». Як і якими засобами, Дмитро Медведєв не пояснює, але макіавеллізмом від подібних умовисновків пахне за версту.

Але, як відомо, «у влади завжди погані аналізи». Незважаючи на те, що Володимир Путін і Дмитро Медведєв відтягують день і годину, коли вони оголосять народу своє доленосне рішення «хто піде на трон», їм доведеться це зробити вже найближчим часом.

І економісти, і політичні експерти переконані, що російська стабільність називається «застоєм». Путінсько-медведєвське «заморожування» громадянського суспільства в Росії призвело до того, що в країні поки що нічого не гниє, проте нічого і не розвивається. Тільки за рахунок кон'юнктури світового ринку вуглеводнів Росія сьогодні може витрачати величезні кошти на соціальні програми, на зарплати чиновників, військових, учителів, лікарів.

Але навіть найближче оточення Медведєва та Путіна говорить про катастрофу, що насувається. Міністр фінансів уряду Олексій Кудрін, виступаючи на економічному форумі в Санкт-Петербурзі, заявив, що в найближчі три роки з імовірністю 25% економічна ситуація у країні може істотно погіршитися, тому необхідно на 15—20% скорочувати бюджетні витрати.

Культовий російський експерт, економіст Євгеній Гонтмахер в інтерв'ю «Голосу України» заявив, що «вся політична інтрига зараз навіть не між Путіним і Медведєвим. Якщо вся політика й далі триватиме у тому само ключі, то принцип «крок уперед, два назад» ні до чого гарного нас не приведе. Економіка в Росії, як і раніше, архаїчна та відстала».

Віктор ТИМОШЕНКО.
Москва.

Літо на асфальті

У Горлівці є ідеї дешевого заміського відпочинку, але їхній реалізації заважають бюрократичні перешкоди

КАНІКУЛИ

ДОВІДКА

На підготовку таборів до літнього сезону та безкоштовні путівки для школярів із міського бюджету виділено 1 мільйон 75,5 тисячі гривень.

І в палац, і в намет

Цими днями в міському Палаці дитячо-юнацької творчості — багатолюдно та цікаво. Дітвора з горлівських шкіл, яка проводить час у пришкільних таборах, відвідує палац щовівторка та щочетверга. Працюють гуртки образотворчого мистецтва, початкового технічного моделювання, танців, вокальний, театральний, «Умілі ручки», «Природа і фантазія». Колектив палацу готує великі розважальні заходи з ігровою та танцювальною програмами.

«Якщо дитина, яка проводить літо вдома, двічі на тиждень відвідує гуртки, то канікули стають більш змістовними. До того ж ризик потрапити у негативні ситуації знижується», — переконана **директор палацу Лідія Ноженко.** Тут організовують дозвілля 400 вихованців пришкільних таборів. Разом із тим, зауважує досвідчений педагог, організатори дозвілля шкодують, що не можуть поїхати зі своїми підопічними до лісу, на берег моря, озера чи річки, — як раніше.

«Раніше ми брали намети, спальні мішки, обладнання польової кухні, продукти, і школярі чудово проводили частину канікул на природі, — пригадує співрозмовниця. — Таким чином гуртки частково компенсували те, що не могли дати дітям родини, — природу. Розвиваючі та розважальні ігри, конкурси, чергування по кухні, розмови і пісні біля вогнища, щоденне купання в річці, навчання плаванню, риболовля залишилися в пам'яті, як чисті, яскраві епізоди дитинства. На відпочинку діти слухали на світанку солов'їв, навчалися берегти природу, прибирати за собою побутове сміття. Сьогодні колишні вихованці розповідають, що завдяки тим таборам відповідальне ставлення до навколишнього середовища стало рисою характеру».

Тепер, на жаль, і такий літній відпочинок недоступний. Аби організувати наметове містечко для дітей, потрібно отримати дозвіл у санепідстанції, МНС, лісництві та інших інстанціях. Видача дозвільних документів, як правило, затягується: фахівці повинні особисто виїхати на місце, обстежити його. До того ж подекуди природні красоти перебувають у приватній власності. Переїзд на місце базування наметового містечка теж влітає в копієчку. Тож від демократичного та екологічного виду відпочинку поступово відмовилися.

Яке життя, такий і відпочинок

Які ж варіанти залишилися у незаможних родин, які бажають відправити дитину на природу? Адже вартість путівок часто перевищує місячну зарплату батьків. Та й не всі є платниками Фонду соціального страхування, щоб претендувати на часткову компенсацію. Безробіття у місті, яке втратило і продовжує болісно втрачати підприємства різних галузей, — не вчорашній день. Дорослі викручуються, як можуть, працюючи не оформленими офіційно, а дитина залишається вдома. І де гарантія, що в пошуках вражень школяр не потрапить до небезпечної ситуації?

«Цього року керівництво міста поставило завдання: не лише не зменшити, а збільшити до 60% кількість дітей, які відпочиватимуть організовано. Зокрема, 110 учнів школи №1 відпочиватимуть у Саках, школа №14 традиційно возить дітей на відпочинок до Феодосії», — перераховує **начальник управління освіти міської ради Микола Кружилін.** Звичайно, скористатися названими комерційними пропозиціями зможуть лише батьки, яким по кишені дорогі путівки. Крім того, потрібно оплатити дорогу і дати школяреві певну суму на кишенькові витрати. Чи виправдані такі капіталовкладення — питання суперечливе. Нерідкі ситуації, коли «елітний» відпочинок лише додає батькам клопотів і хвилювань.

А от дитячий відпочинок, про який потурбувалася міська рада Горлівки, обходиться незрівнянно дешевше: мова про канікули в таборах, які є комунальною власністю або належать місцевим підприємствам.

«Згідно з укладеним між Національним космічним центром поблизу Євпаторії та нашою міською радою договором, 480 дітей оздоровляться у таборі «Парус» на березі Чорного моря. За десятиденну путівку батькам доведеться викласти 1800 гривень, — розповідає **заступник начальника управління освіти Марина Полубан.** — Уже зараз п'ятеро юних горлівчан відпочивають в «Артеку» — теж за гроші батьків. Альтернатива цим варіантам — табори комунальної власності «Дружба», «Ромашка» та «Світанок». Путівки до святогірських таборів обійдуться у 1790 гривень за 21 день (із них 992 гривні бере на себе Фонд соцстраху, а різницю доплачують батьки). Якщо ж путівка на два тижні, то це коштуватиме 1250 гривень (із них 718 — компенсація із фонду)».

У «Світанку» діти пільгових категорій — сироти, позбавлені батьківської опіки, із малозабезпечених родин — відпочинуть безкоштовно. За три зміни тут оздоровлять 345 дітей. Хлопчики вже традиційно поїдуть до спортивно-патріотичного табору «Горлівка» у кримському селищі Новоозерному. Ще 75 обдарованих та успішних у навчанні школярів прийме табір «Зоряний» згаданого Національного космічного центру. В усіх трьох таборах відпочинок оплачується із місцевого бюджету: щоправда, дорогу в Крим профінансують батьки. Але ця умова не скорочує числа бажаючих: побувати в названих оздоровницях вважається престижним. Ще два десятки юних мешканців міста із числа пільгових категорій з перших днів літа оздоровлюються в обласному дитячому центрі «Смарагдове місто» у Святогірську — цей заклад фінансується із обласного бюджету.

Благодійний фонд народного депутата України Ігоря Шкіря для 66 дітей міста та 8 супроводжуючих дорослих виділив путівки на вісім днів до оздоровчого центру «Сирена» на узбережжі Азовського моря.

Звичайно, табори комунальної власності та так звані відомчі всіх міських дітлахів із незаможних сімей не вмістять. Для таких школярів залишаються економ-варіанти: табори при навчальних закладах, спортивні майданчики, кімнати школяра. Дворазове харчування у пришкільному таборі обходиться у 12 гривень на день. Ті, хто регулярно відвідує спортмайданчик, трапезничають удома. Такий організований відпочинок займає 3—4 години на день. А решту часу? До того ж пришкільні табори дають притулок учням лише протягом червня. Як пояснила заступник начальника управління освіти, потрібно ж ремонтувати школи, і присутність дітей при цьому створює ризик. В управлінні кажуть, що їм невідомі скарги родин на роботу таборів лише протягом місяця. Але автору цих рядків доводилося чути нарікання батьків, стурбованих тим, що в липні та серпні дитина фактично лишається без нагляду протягом дня.

Чиновник не пускає на природу?

Звичайно, керівництво міста доклало чимало зусиль, аби організувати відпочинок і дозвілля школярів цього літа. Але навіть одна зміна у таборі — ще не всі канікули. І навряд чи можна говорити, що учні, які проводять літо в індустріальному місті, оздоровлюються. Екологічне навантаження на кожного мешканця Горлівки — одне із найвищих у Європі. І тут хочеться повернутися до розмови із директором Палацу дитячої та юнацької творчості Лідією Ноженко. Не на користь дітлахам пішли бюрократичні перешкоди на шляху організації наметових містечок на природі. За великим рахунком, держава повинна бути вдячна керівникам гуртків і клубів, які беруть на себе відповідальність оздоровити підопічних та влаштувати змістовний, пізнавальний, духовно та фізично розвиваючий відпочинок.

Але поки що державні мужі лише створюють бар'єри для такого демократичного відпочинку. Педагоги зізнаються: заборони формально не існує, але отримати численні дозволи практично неможливо. Тоді як позашкільні заклади влітку могли би стати ефективними центрами відпочинку та оздоровлення дітей. Проживання — у наметах, харчування — власноруч приготовленими стравами. Можливо, таке «добре забуте старе» потребує уважнішого ставлення з боку чиновників?

ДОВІДКА

Усього в Горлівці нараховується 19 тисяч школярів. Із них понад 11 тисяч відпочинуть організовано у пришкільних таборах та заміських центрах. Найдешевша путівка до заміського табору обходиться у 1790 гривень на 21 день. Із них 992 гривні оплачує Фонд соціального страхування.

Валентина БАРДАР.
Горлівка
Донецька області.

Фотоетюд Юрія **ВЕНГЕРЕША.**

Держава повинна бути вдячна керівникам гуртків і клубів

Хворих на туберкульоз у Кам'янець–Подільському районі на Хмельниччині стало менше. Про це заявляє головний лікар району Яків Цуглевич. Фахівці вважають, що це наслідок вчасного обстеження населення після придбання сучасного цифрового флюорографа, *повідомляє наш власкор Віра ШПИЛЬОВА*

З Німеччини до Києва екстрадовано Олексія Євлаха, соратника Черновецького, якого обвинувачують у махінаціях із земельними ділянками в столиці. Проти екс–чиновника порушено кримінальну справу за ч. 2 ст. 366 (службова підробка) Кримінального кодексу *(УНН)*

Принцип валізи без ручки: і нести важко, і кинути шкода,

або Коні не винні

СИТУАЦІЯ

У Луганській області розташовано чотири із дванадцяти державних кінних заводів України. До того ж три конезаводи — у Біловодському районі, тож його по праву можна назвати столицею конярства. На жаль, економічний стан цих господарств, м'яко кажучи, залишає бажати кращого. Держава досі не може визначитися: чи потрібне їй конярство? З одного боку, було б злочинно відмовлятися від досвіду й традицій, накопичених століттями, а з другого — немає коштів для розвитку галузі.

Фотоетюд Олександра КЛИМЕНКА.

З передових — в аутсайдери

Свого часу всі чотири кінні заводи Луганщини вважалися найпотужнішими сільгосппідприємствами області. Це були багатопрофільні господарства, які, крім розведення коней, займалися рослинництвом, молочним тваринництвом, овочівництвом, утримували свиней. Варто зазначити, що держава в ті роки приділяла кінним заводам достатньо уваги. Наприклад, регулярно, раз на п'ять років, тут обновлялася практично вся сільськогосподарська техніка, виділялися кошти на селекційну роботу. Адже щоб виростити породистого скакуна, потрібно три-чотири роки, за умови гарного догляду за ним і харчування. На жаль, за останні два десятиліття кінні заводи Біловодського району перетворилися із найпотужніших на слабкі підприємства. Ситуація тут досить складна.

Фото автора.

Голова Біловодської райдержадміністрації Петро Самойлов.

Почнімо, мабуть, з того, що протягом п'ятнадцяти років на Деркульському, Лимарівському і Новоолександрівському конезаводах не списано і не придбано жодної одиниці техніки. Іншими словами, обробляти землю немає чим. Міг би виручити банківський кредит, але за законом майно конезаводу не може бути предметом застави в банку. Великі надії керівники господарств покладали на приватизацію землі, однак і ця можливість для конезаводів була втрачена: на відміну від колективних господарств, їм було заборонено паювати державну землю. Такий стратегічний хід уряду виявився досить недалекоглядним. Колгоспи, наприклад, розпаювали свою землю й розділили між людьми. Власники земельних паїв передали свої паї в оренду підприємцям, які мали доступ до банківських кредитів і до лізингових компаній, а в результаті економічна ситуація в цих сільгосптформованнях почала налагоджуватися й розвиватися в умовах ринкової економіки. А кінні заводи без кредитів, лізингів і достатнього бюджетного фінансування поступово втратили свій колишній економічний потенціал, перейшовши в розряд слабких і безперспективних.

— В умовах ринкової економіки, — пояснює голова Біловодської райдержадміністрації Петро Самойлов, — там, де в колективних господарствах раніше було погано, ситуація почала вирівнюватися. Крім зарплат і пенсій, люди одержували ще й додатковий дохід за оренду земельних паїв. А ті, хто працював на кінних заводах, крім, у найкращому разі, мінімальної заробітної плати, а в гіршому — позбавлення свого робочого місця через скорочення виробництва, нічого іншого не мали. У район посипалися звернення та скарги від жителів сіл. Ми не могли залишитися байдужими до людей і звернулися в аграрне міністерство із пропозицією реорганізувати кінні заводи шляхом виділення з них частини земель і майна для створення державних підприємств, які не ввійшли в перелік підприємств, які не підлягають приватизації. З урахуванням цього частина земель, що залишилася, і, скажімо, мізерних коштів, які держава спрямовувала на підтримку конярства, використовувалися б тільки на утримання галузі, а не розпорошувалися б на виробництво в інших галузях. Наші аргументи були прийняті — і робота почалася, але після приходу до влади «помаранчевих» зупинилася. Можна сказати, що до 2007 року цими проблемами на рівні галузевого міністерства ніхто серйозно не займався. І тільки два роки тому ми повернулися до питання приватизації земель, що належать новоствореним підприємствам. На двох з них — ДПСП «Новодеркул» і ДПСП «Роздолля» при проведенні приватизації селяни одержали земельні паї й передали їх в оренду тим перспективним підприємцям, в яких були впевнені. У соціальному плані ситуація поліпшилася. У ДПСП «Олександрівське», створеному при реорганізації Новоолександрівського кінного заводу № 64, приватизація земель не проведена через штучно створені проблемні чинники, які досі розглядаються судами. Що стосується кінних заводів, то після реорганізації в них залишилося стільки землі, скільки необхідно для повноцінного утримання коней і яку можливо обробляти наявними ресурсами.

Замкнуте коло

Після проведеної такої роботи керівникам конезаводів стало легше. Принаймні ситуація була терпима, на утримання коней і селекцію грошей вистачало. Але останнім часом фінансові труднощі знову завели в глухий кут. За минулий рік, наприклад, реалізація племінних коней фактично не проводилася через майже повну відсутність ринкового попиту. При цьому кожному конезаводу Біловодського району на утримання коней у рік потрібно як мінімум 2 млн. грн., а держава, як стовідсотковий хазяїн, виділяє по 15—20 відсотків коштів від потреби. Витрати, що не покривають-ся, переважно лягають на інвесторів, які на умовах оренди обробляють землі конезаводів.

Загалом на трьох заводах утримується близько 400 голів коней, з яких найбільша кількість перебуває в денниках стаєнь Деркульського конезаводу — понад 180. Галузеве міністерство забороняє зниження поголів'я, і водночас не змінює політику в частині свого ставлення до галузі. Виходить замкнуте коло.

Питання про затребуваність конезаводів у нашій державі — це не просто питання цілої галузі, а й питання престижу держави, збереження історико-архітектурного ансамблю, адже конезаводи були в Україні протягом 200—300 років. А тут — раз! — і не стане... Самолюбство у країни має ж залишитися?

По суті своїй конезаводи виявилися заручниками чинного законодавства. Приватизувати ці господарства не можна, знизити поголів'я — не можна, перепрофілювати виробництво теж немає можливості. Зрозуміло, що на одних заборонах економіку не побудуєш. Біловодські конярі вважають, що держава має нарешті визначитися: чи потрібне конярство країні? Якщо так, то почати ним професійно займатися: налагодити фінансування, підтримати програми розвитку, виявити, зрештою, інтерес. І краще це зробити швидше. На Лимарівському кінному заводі, наприклад, відповідно до державної програми розводять рисистих коней орловської та російської породи, на які немає попиту й вони залишаються незатребуваними. На Новоолександрівському кінному заводі № 64 утримують коней новоолександрівської важковозної породи. Порода наша, українська, виведена на цьому кінному заводі й майже не має аналогів, але, на жаль, затребуваності на ринку в неї теж немає. То чи варто її розводити, якщо це до всього іншого ще й дуже затратно? — Звичайно, варто, — дивуються київські чиновники, — інакше можна назавжди втратити породу.

— У ситуації, що склалася, — пояснює далі Петро Самойлов, — перспективи розвитку підприємств за таких умов ми не бачимо. Вся біда в тім, що для бізнесмена, котрий працює з держпідприємством, немає гарантованого механізму проведення взаємних розрахунків і це насамперед обумовлено державною формою власності.

Ніхто не хоче вкладати гроші в державну структуру, усі воліють працювати з приватниками.

Якщо заводи вийдуть із держвласності...

У Біловодську припускають, що якщо конезаводи поміняють форму власності й будуть віддані під приватизацію, нові власники найперше частково перепрофілюють виробництво. На відміну від держави, бізнес уміє рахувати копійку. Приватний власник не буде просто утримувати коней. Він почне активно розвивати свій бізнес, тому серйозно займеться племінною роботою, розширенням відтворення, постарається не просто ввійти в ринок, а бути тут на головних позиціях. Тоді це принесе прибуток. Одне слово, у країні давно назріла необхідність повернутися до конярства обличчям, а не думати тільки про імідж.

Алла АНТІПОВА.
Луганська область.

З ІСТОРІЇ

Деркульський кінний завод у Біловодську — один з найстаріших кінних заводів в Україні. Його було засновано 22 квітня 1795 року за указом Катерини II. Тут вирощували й поставляли молодняк для кавалерії, а кращі екземпляри потрапляли навіть у придворну стайню. Комплекс конезаводу є пам'яткою архітектури XVIII століття. В 1872 році тут побудовано унікальний манеж в японському стилі, аналогів якому в Україні немає, а також тренерська стайня з незвичайною акустикою.

Кавун у розрізі

ПЕРСПЕКТИВА

Свіжий кавун? Звідки — з Ізраїлю, Єгипту?.. Не вгадали. Виросла ця найбільша у світі ягода тут же таки, на Північному Причорномор'ї. Сорт цього кавуна говорить про його лежкість — «Різдвяний». Себто пригощатися фірмовою для Херсонщини культурою можна і тоді, коли за вікном, як зелена шкурка під лезом ножа, скрипить сніжок...

Ранні, врожайні, витривалі

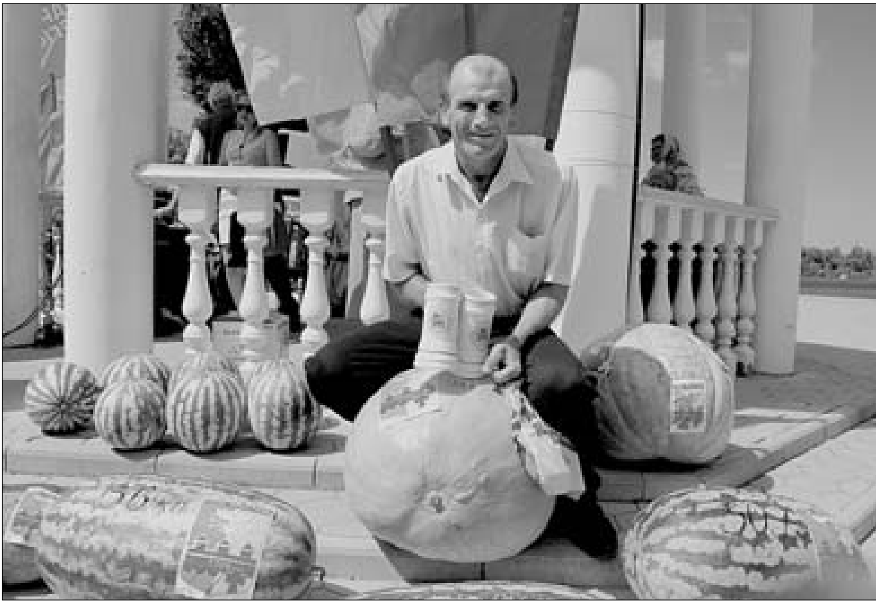
Голопристанський район завжди славився рибою, сіллю і кавунами. Правда, у нинішньому тисячолітті слава рибалок і солеварів трохи підупала. Чого не скажеш про баштанництво. Як казали класики, було, є і буде! Бо промисел цей вигідний навіть нині, у затяжний кризовий період.

У Голій Пристані діє заклад, яких у світі не так багато — Інститут південного овочівництва та баштанництва Національної академії аграрних наук. Директор наукового закладу кандидат сільськогосподарських наук Володимир Лимар нагадує:

— Голопристанський район ще у 60-ті роки минулого століття визнано головним регіоном вирощування кавунів у колишньому Союзі. Радянські вчені та фахівці розробили спеціальну програму розвитку баштанництва, в рамках якої з'явилася Херсонська селекційно-дослідна станція, пізніше перетворена на інститут.

Аграрії спільно з науковцями зробили за десятиліття істотний крок вперед у створенні нових сортів баштанних культур — передусім поліпшили їх смакові якості й цілющі властивості. На висоті — і урожайність. Нині на херсонських землях збирають щороку в середньому 687 тисяч тонн солодких плодів.

В інституті створено близько 40 сортів та кілька видів гібридів баштанних культур. Тут розроблено так звану «херсонську технологію» отримання надранньої продукції кавунів, динь та кабачків. Ця технологія базується і на традиційній сівбі насінням ранньостиглих сортів у відкритий грунт (плоди дозрівають на два тижні швидше, ніж зазвичай), і на висадці розсади під плівкові укриття типу «термос». «Плівкові» кавуни з'являються на ринках країни на місяць раніше від їх масового дозрівання.

Фестиваль «Солодке диво» у Голій Пристані щороку вражає своїми експонатами.

Нові завдання перед творцями сортів і гібридів ставить... глобальне потепління. На це звертає увагу завідувач відділу селекції баштанних і овочевих культур Олег Хижняк. Завдяки старанням учених інституту останніми роками сезон масового дозрівання баштанних культур починається раніше, ніж зазвичай.

— Якщо ще десятиліття тому кавуни та дині, вирощені у відкритому грунті, з'являлись на прилавках у першій декаді серпня, то тепер — наприкінці липня.

Проте через аномальну спеку деякі сорти цих культур можуть зникнути. Тож науковці працюють над тим, аби запропонувати аграріям нові сорти, пристосовані до коливань температури. Серед новинок — гібриди кавунів «Мандрівник» та «Загадковий». Їм не страшні ні спека, ні хвороби, ними спровоковані. Те саме можна сказати і про нові сорти динь.

Здоров'я у смугастій сфері

Ще одне важливе завдання інституту в Голій Пристані — створення сортів і гібридів кавуна, дині, гарбуза, які б мали високий вміст біологічно активних речовин і могли запобігати різним хворобам.

— І ми вже створили такі сорти кавунів, — каже Володимир Лимар. — Уміст пектину в них удвічі—втричі вищий, ніж у звичайних. Це, зокрема, «Різдвяний», який може зберігатися до середини зими. Такі кавуни особливо корисно споживати людям, котрі проживають на радіоактивно забруднених територіях, саме наявний у плодах пектин виводить із організму солі важких металів.

— Затверджено 17 рецептів страв для раціонального харчування спортсменів, хворих, — каже Володимир Лимар. — До речі, ми підтримуємо зв'язки і з обласною клінічною лікарнею, яка щороку бере у нас по 20—30 тонн гарбуза.

ДО РЕЧІ

На Херсонщині щороку збирають у середньому близько 687 тисяч тонн кавунів. Завдяки внеску аграріїв області Україна у вирощуванні баштанних культур вийшла на третє — після Туреччини і Росії — місце в Європі.

У місцевому санаторії «Гопри» кавуни також застосовують у лікувальних дієтах.

Пальне з баштанів

— І не сіяти гріх, і вирощувати — на збиток, — бідкається голова обласної асоціації фермерів Микола Халупенко. — Куди я тільки з тими кавунами не потикався — і в Білорусь, і в Польщу — скрізь глухо...

Майже весь баштанний урожай виробники спродують на трасах. Виручає і оптовий ринок сільгосппродукції у Великих Копанях Цюрупинського району.

Але продаж кавунів і динь «з коліс» — промисел надто ризиковий, особливо у врожайні роки. Як бути фермеру Миколі Халупенку і тисячам його земляків-землеробів?

— Галузь стане стабільною, якщо тридцять відсотків продукції переороблятиметься, — вважає Володимир Лимар. — Ми розробили технологію виготовлення варення із кавуна, а також дині і гарбуза. Впритул наблизилися до промислового виробництва олії з кавуна, дині, гарбуза. Проведеними дослідженнями доведено: така олія дуже ефективна при лікуванні шкірних захворювань, а також опіків.

Час від часу на різних рівнях — від урядових до регіональних — порушується питання переробки нетоварних кавунів на екологічно чисте пальне. Чи реально це?

— З таким інноваційним проектом наш інститут звернувся до Національної академії аграрних наук, аби включити його у науково-технічну програму «Біоресурси», яка передбачає налагодження випуску біоетанолу в країні, — Володимир Лимар показує на теку з паперами. — Питання дуже актуальне! Сподіваємося, що найближчим часом за підтримки академії у нас з'явиться хоч би невеликий завод для виробництва пального із кавунів. Вартість цієї сировини у 5—6 разів нижча від тієї ж пшениці, меляси чи сорго.

Щорічно на баштанах Херсонщини, за підрахунками голопристанських вчених, залишається від 80 до 100 тисяч тонн нереалізованої продукції. Із неї можна було б виготовляти 8—10 тисяч тонн біоетанолу за обласної річної потреби його близько 15 тисяч тонн. Можна було б. Одначе...

Василь ПІДДУБНЯК.

Фото з архіву автора.

ВРОЖАЙ-2011

Без копійки кредитів

У Криму вже цього тижня комбайни вийдуть у поле

За словами міністра аграрної політики та продовольства автономії Валерія Кравця, урожайність ранніх зернових прогнозується в межах 26—27 ц/га, зокрема, озимих — 27 ц/га, ярових — до 19 ц/га. Загалом на півострові планують зібрати 1,5—1,6 мільйона тонн збіжжя.

Хоча в окремих господарствах більш оптимістичні види на врожай-2011. Приміром, у сільгосппідприємстві «Сімферопольське». Це стабільне, невелике фермерське господарство, яке займається рослинництвом, розведенням курей, свинарством, має невелику олійницю. Примітно, що господарство ані торік, ані цього року не взяло жодної копійки кредитів. А прибуток у минулому році хоча і невеликий, але все-таки був — близько 150 тисяч гривень.

«Цього року погода нас порадувала», — каже **головний агроном підприємства Євген Сиротюк (на знімку)**. — Весна була тепла, заморозків не було. От тільки червень дощить. Гадаю, через тижнів зо два ми розпочнемо жнива. Адже у нас передгір'я. Тому ми практично завжди пізніше жниваємо, ніж степова зона Криму».

За його словами, восени засіяли близько 400 га озимої пшениці, 900 га — ячменю. Під яровий ячмінь навесні відвели 65 гектарів, під соняшник — 420 га, 35 гектарів віддали під нут, 156 — під коріандр, 30 — під люцерну.

Під час посіву в господарстві намагалися дотримуватися агротехнологій. Тому й планують тут зібрати по 40 центнерів з гектара ячменю й пшениці, по 25 центнерів — соняшнику. «Стан зернових гарний, колос викинуто. Техніка й люди готові. А чом би й ні?» — ставить риторичне запитання головний агроном. Вірить, що так воно й буде.

Георгій ВЕРВЕС.
Фото автора.

Працюють, щоб свинська справа була підприємцям цікава

НАМІРИ

Недільного ранку на мукачівській торговиці, що на околиці міста, спостерігаємо скупчення людей біля причепа «Ниви» зі львівськими номерними знаками. З'ясувалося, газда із сусідньої області привіз сюди на продаж новий вид поросят. Зацікавлені селяни, оточивши власника хвалених свинок, уважно слухають, як характеризують цих тварин: за шість місяців вони набирають вагу до 150 кілограмів. Дехто мало вірив у це.

Сумніви розвіяв фахівець

— Це так звані беконні свині, — пояснює зоотехнік Іван Мадяр. — Сала вони нарощують небагато, проте їхнє м'ясо соковите і ніжне. Утримувати їх неважко і напрочуд вигідно. Правда, коштують поки що чимало...

Почувши думку фахівця, покупці почали пильніше придивлятися до рожевої із закрученими хвостиками малечі.

Справді, ціни на них високі: якщо парка звичайних поросят коштує 400 гривень, то за двійко малюків цієї породи правлять аж дві з половиною тисячі!.. Хоча й кіло бекону за оптовими цінами збувають за 35—40 гривень, а в магазинах та на ринках — на третину більше.

...Торговець Володимир Курилець захопився свинарством уже давно. Півтора десятка років вирощував звичайних українських «п'ятачків». А позаторік поїхав у гості на Вінниччину до родичів. Там уперше почув про беконних і дуже ними зацікавився. Повертався на рідну Львівщину уже із парочкою придбаних свинок. Каже, що ці льохи підтягнуті, наче «спортсменки». Сала вони майже не нагулюють. Та найбільше їх цінують за вельми якісне м'ясо, яке ніжне на смак і швидко готується.

Беконні свині, за словами власника міні-ферми, мають високі показники росту та продуктивності. Жива маса дорослого кнура сягає 300 і більше кілограмів, а льохи дещо легші — 230—250, вони доволі добрі матусі, за один раз пороситься 10—12 малюків.

— У мене вже чотири льохи. Тримаю і одного кнура, — розповідає чоловік. — Перші приплоди продав своїм землякам. Нині у нашому селі уже багато господарів вирощують саме таких свиней, бо вигідно. По-перше, цих поросят у теперішніх непростих умовах можна легше збути, а по-друге, їх легше утримувати. Чому? Менше витрат іде на ветеринарні послуги, оскільки їм треба не так багато щеплень, які досить дорогі. І люблять різноманітну зелень.

Наші «старі» свині без обмішки обійтися не можуть. А для цих якогось особливого раціону не треба. Влітку газда дає породистим багато трави, кабачків, гарбузів, залишки старої або вже молодої дрібної сирої картоплі... Зерна купує мало, бо воно надто дороге. Приміром, центнер кукурудзи коштує 200 гривень, а пшениці й ячменю — 250. Якщо тільки обмішкою або комбікормами годувати свиней, то звісно, невигідно їх утримувати. Проте вагу набирають доволі швидко. Особливо, якщо до «зеленого раціону» додавати подрібнену кропиву, листя буряку або й свіжоскошені та пропущені через січкарню конюшину і люцерну, які багаті на вітаміни та інші мікроелементи.

Довідуємося, що за два роки власник ферми жодного разу не купував біологічних добавок. Обійшлося і без витрат на ветеринара.

Охочі придбати цих диво-тварин таки знайшлися. Одна пара поросяток пішла за дві з половиною тисячі в Іршавський район, інша за таку ж суму — до села Зняцьово Мукачівського. Якщо і в цих господарів справи підуть так само успішно, як у газди із Львівщини, то недалекий той час, коли бекон купуватимемо не тільки у супермаркетах, а цей смачний продукт з'явиться і на прилавках наших ринків у райцентрах. Тоді, хочеться сподіватися, і ціни на нього не будуть такими кусючими, як нині. А впадуть, гадаємо, щонайменше на чверть-третину — до гривень 37—40 за кілограм. Тоді як нині вже навіть сало коштує в середньому 35 гривень.

Утім, охочих купити таких дорогих свиней, аби десь через півроку посмакувати делікатесним беконним м'яском, таки мало. Занадто висока ціна. Це й показала мукачівська торговиця. Придбали поросят лише ті господарі, котрі взяли їх на розплід.

Та й взагалі-то серед добрих господарів заведено час від часу змінювати породи тварин, цікавитися їхніми якостями. Ще років з 25—30 тому закарпатські селяни більш охоче купували сальних свиней, товщина сала на хребті яких сягала п'ятнадцяти сантиметрів. А потім перейшли на велику білу українську — тут менше солонини, а більше м'ясного. Тепер «модним» стає інший напрям — обзавестися беконною породою.

Василь НИТКА,
Віталій ПУМПИНЕЦЬ.
Закарпатська область.

Наші «старі» свині без обмішки обійтися не можуть

Мастроянні танцював під флейту вінничанина

650 фотознімків відомих кіноакторів зробив вінничанин Микола Гнисюк. З героями світлин наш земляк опинявся в ситуаціях, що могли б стати захоплюючим фільмом.

Микола Гнисюк — перший із радянських фотохудожників, кого американці запросили знімати церемонію вручення «Оскара». Було це у 1988 році. Його ім'я є в англійській енциклопедії сучасної фотографії. Швейцарська «Камера обскура» публікує дані про кращих фотографів світу починаючи з 1839 року. І там є прізвище нашого земляка. За 25 літ роботи в «Советском экране» Микола Гнисюк зняв 650 портретів кіноакторів.

Микола не соромився зізнаватися, що він родом із маленького села, якого немає навіть на карті. Щороку приїздив у рідні Перекоринці, що в Мурованокуриловецькому районі на Вінниччині. Фотограф зі світовим ім'ям помер 2007-го в Москві. Йому йшов 63-й рік. Похований на Троєкуровському кладовищі. У січні-лютому нинішнього року понад ста робіт Миколи Гнисюка показано на виставці у Вінниці в обласному краєзнавчому музеї.

Ранковий танець на майдані біля Ісаакія

Знайомство з Марчелло Мастроянні в Миколи Гнисюка почалося зі скандалу. Відомого актора запросили до Москви на зйомки фільму «Очи черные» режисер Нікіта Міхалков. Микола Гнисюк готував репортаж для журналу. Для цього треба було «впіймати» мить. Та актор всіляко уникав камери. Своє невдоволення Мастроянні емоційно висловив пізніше, під час вечері в ресторані. Фотограф і там не давав йому спокою. Італієць так «завівся», що його не можна було заспокоїти. Тільки Міхалкову це вдалося зробити. Пізніше Мастроянні розповідав, що найбільше його здивувало, чому ніхто не виштовхнув геть надокучливого папараці. Він тоді ще не знав, що фотографа Миколу любили актори. Інна Чурікова казала: «Коля робить нас красивішими!..». Він

Разом з де Ніро на Красній площі.

умів знайти «перчинку», від чого знімок ставав особливо привабливим. Це захоплювало тих, хто дивився на себе збоку.

Після зйомок у Москві Мастроянні їхав у Ленінград. І там на пероні вокзалу побачив того самого фотографа. «Мама мія!» — вигукнув актор. Фотограф вручив йому конверт, побажав щасливої дороги і пішов на вихід. У конверті було багато знімків. Усі — на згадку про перебування італійця в Москві. Як тільки Марчелло переглянув декотрі — побіг слідом за фотографом, потис йому руку, обняв і подякував.

Наступного дня Миколу розшукав Нікіта Міхалков. Передав, що Марчелло телефонував з Ленінграда, просив приїхати, бо хоче сфотографуватися, поки тривають білі ночі». Цього разу Марчелло зустрів фотографа з обіймами. Микола так захопився зйомками італійця, що забув про мости, які на Неві щоночі розводять. Добратися до готелю в них не було можливості. Стомившись, присіли на лавочку і задрімали. Під ранок повіяло прохолодою. Гнисюк запропонував гостю зігрітися в... танці. Микола захоплювався грою на сопілці і флейті. Завжди брав їх у відрядження. Тримав у тій сумці, що й фотоапарати. Марчелло прийняв пропозицію.

— Усе це відбувалося на площі біля Ісаакіївського собору, — розповіла кореспонденту «Голосу України» дружина фотохудожника Надія Майданська. — Ранком там проїздив автобус з іноземними туристами. Вони впізнали відомого італійця. Автобус зупинився — і туристи оточили музиканта й танцівника. Хіба не сюжет для фільму? — каже пані Надія.

На згадку про зустріч залишилася фотографія з автографом Мастроянні. Він написав: «Миколі — найінтелігентнішому фотографу і чудовій людині». За словами вдови фотохудожника, Марчелло вибачався за те, що спочатку агресивно поставився до Колі.

Фото з автографом відомого італійця є на виставці у Вінниці. Є і ще один знімок — з автографом Роберта де Ніро.

Знімав «Оскара», а згадував про село

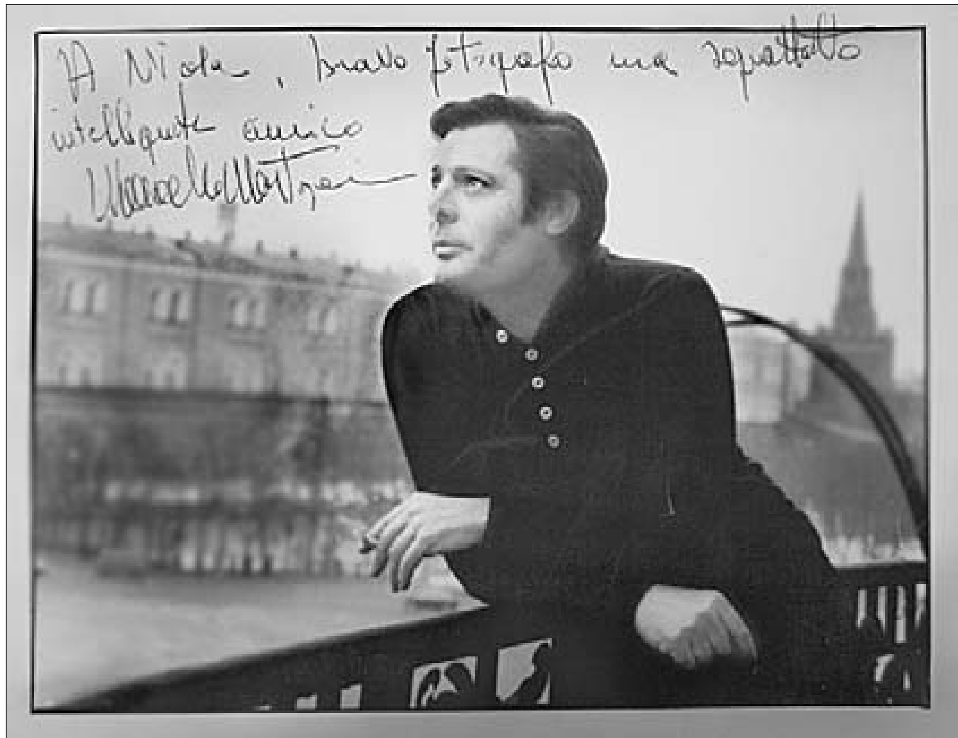
До Москви Роберт де Ніро приїздив зі своїм сином. Гнисюк фотографував їх у різних місцях. А на Красній площі попросив когось із перехожих зафіксувати їх разом. Автограф де Ніро на знімку дуже схожий на автограф Мастроянні: «Прекрасному фотографу і чудовій людині — Миколі від Роберта де Ніро на незабутню згадку».

— У тому, що Коля мав честь бути запрошеним знімати вручення «Оскара», мабуть, чимала заслуга де Ніро, — продовжує Надія Майданська. — У Колі з ним склалися гарні стосунки. Не хто інший, як де Ніро, відкривав фотовиставку в США. Її експонували в Лос-Анджелесі під час церемонії нагородження.

Пані Надія зняла документальний фільм про чоловіка «Фотограф». У той час Микола вже хворів. Але його голос звучить з екрана. Приглушений, хрипуватий. Хвороба позначилась — рак легенів.

Микола згадував про ту поїздку до США: «Переступив я поріг величезного залу на шість тисяч людей, куди не гляну, скрізь очі засліплює богема. Дивився на цих гарно вбраних, красивих, але чужих для мене чоловіків і жінок і раптом згадав своє маленьке село, своїх батьків, родичів. Так ці дві картинки ще довго стояли перед очима».

Фрак і краватку-метелик — обов'язковий атрибут для таких церемоній — Микола позичив на «Мосфільмі». Такого вбрання він не мав. Додому повернувся не з однією, а з двома краватками. Пані Надія каже, що «метелика» йому подарував американський режисер Алан Пакула. Того «метелика» з Америки вона зберігає так само, як і флейти та сопілки, яких чоловік мав не один десяток. Усі, хто знав, що Микола захоплюється цими музичними інструментами, гарно грає на них, за першої нагоди робили йому саме такі подарун-

ки. Дві флейти є на виставці. Серед експонатів також фотоапарат «Нікон», яким найчастіше знімав Микола.

«Виведіть сина в люди...»

Односелець Миколи Гнисюка, полковник, служив у Прибалтиці. Як приїздив у відпустку, заходив до Миколиних батьків. Ті просили, щоб допоміг «вивести хлопця в люди». Після закінчення Миколою семирічки, полковник узяв його із собою. Хлопець умів грати на трубі і його зарахували в полковий оркестр. Там, у Ризі, закінчив музичну школу. Крім труби, вправлявся на сопілці і флейті. Згодом перейшов на Ризьку кіностудію проявником плівки, потім помічником оператора. Вивчив мову латвійців. Не забув її й через багато літ. Приїжджаючи у відрядження з Москви до Риги, дивував тим, що розмовляв латвійською.

На кіностудії вперше спробував сили у фотографії. Чудово йому вдавалися портретні знімки. Їх друкували латвійські газети і журнали. У 1967 році журнал «Советский экран» оголосив конкурс на заміщення вакансії фотокореспондента. Друзі порадили Миколі надати свої роботи. Того ж року Гнисюк почав працювати в тому журналі.

На виставці у Вінниці є знімки відомих акторів. Окремі з них зроблено на знімальних майданчиках в Україні. Богдан Ступка — у звичній для нього динаміці. В яскравих вишитих блузах сестри Сумські. Ада Роговцева в оточенні сімейства — Костянтина Степанкова і дітей. Юрій Ільєнко в гуцульському вбранні в Карпатах на зйомках «Білого птаха...». У задумі Роман Балаян під парасолькою, хоча з неба нічого не падає.

Щоразу незвичним штрихом позначено кожен із портретів. Нікіта Міхалков тримає на руках немовля. Догілєва залізла на спину Мішину. На лобі в Отара Іоселіані сидить... муха. «Іоселіані довго сердився на Колю, — всміхається пані Надія. — Тим часом саме цей знімок отримав другу премію на одному з міжнародних конкурсів». В експозиції є портрети Адріано Челентано, Бельмондо, Мікеле Плачідо...

З цими роботами фотохудожник побував у багатьох країнах світу. Земляки вперше відкривають їх для себе. Якби не випадок, ім'я талановитого земляка й надалі залишалося б невідомим на його батьківщині.

Чи буде живий музей

Миколу Гнисюка для вінничан відкрила Лариса Семенко, завідувачка відділу новітньої історії обласного краєзнавчого музею. Через знайомих у Москві знайшла номер телефону, але на дзвінки ніхто не відповідав. Залишила повідомлення на автовідповідачі. Пізніше Надія Майданська, вдова фотохудожника, уточнить, що друга частина повідомлення з номерами телефонів та іменем того, хто телефонував, на автовідповідачі не зафіксувалась. Зрозуміло тільки, що телефонували з Вінниці. Врешті, пані Майданській вдалося поговорити з чоловіковими земляками. Вона погодилася надати частину робіт для виставки. Багато клопотів виникло з їх доставкою. Допомогли колишні вінничани, які живуть у Москві. На відкритті виставки зібралося багато людей. Надія Майданська показала годинний фільм про фотохудожника.

— Коля був скромною людиною, тому й не афішував себе, — каже пані Надія. — У село приїздив обов'язково щороку раз чи двічі. Залишилося багато знімків земляків: і портрети, і пейзажі. Дехто з них приїхав на відкриття виставки.

Такий вийшов портрет Мастроянні.

Перед від'їздом до Москви дружина фотографа побувала в Миколиному селі. Запропонувала створити у школі живий музей фотомайстра. «Щоб там були не тільки експонати, а й творча лабораторія, дітки навчалися фотосправи, до них приїздили відомі майстри». Земляки охоче пристали на таку пропозицію. Однак втілити її, мабуть, не вдасться. Школу, очевидно, закриють. Бо мало дітей. З такою само пропозицією гостя звернулася до керівників району. Для початку пообіцяла залишити частину робіт з вінницької виставки в районному будинку культури Мурованих Куриловець. А ще вдова фотохудожника шукає спонсорів для видання фотоальбому робіт Миколи Гнисюка. Можна уявити, наскільки цікаве буде це видання...

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

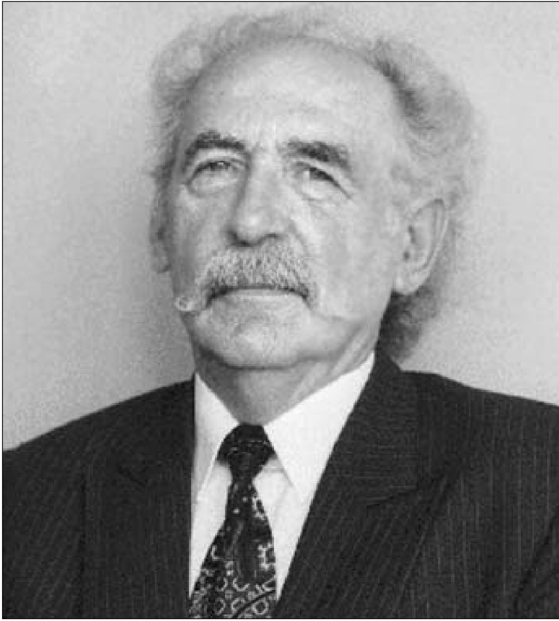
Фото надано Надією МАЙДАНСЬКОЮ.

Поспішай повільно,

або Ще раз про Болонську декларацію та реформування вищої освіти

ТОЧКА ЗОРУ

Із середніх віків головними «законодавцями» у вищій освіті були європейські університети. Проте у другій половині XX сторіччя ситуація докорінно змінилася не на користь Європи. Вона почала втрачати свої позиції. Стурбовані керівники провідних закладів, зібравшись у 1999 році на 900-літній ювілей Болонського університету, вирішили створити зони європейської освіти та науки й офіційно оформити це у вигляді Болонської декларації.

Головні її положення: формування відкритого простору у сфері вищої школи; міжнародне визнання дипломів, ступенів і кваліфікацій; орієнтація переважно на двоступеневу структуру і використання системи кредитів (ECTS).

У 2005-му Україна підписала Болонську декларацію, не усвідомивши сповна, що вона стосується передусім класичних університетів. Істотним гальмом у впровадженні «болонських» реформ стало об'єднання вищих і середніх спеціальних навчальних закладів в одне відомство, яке важко втиснути в дворівневу систему освіти. До того ж багато закладів вийшли за свої рамки і почали відкривати у себе невластиві їм спеціальності.

Згідно із Законом України «Про освіту» вища освіта в Україні є 4-рівневою з присвоєнням випускникам кваліфікацій: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр. Болонська декларація передбачає перехід на дворівневу (американську) модель, з присвоєнням кваліфікації бакалавр та магістр. У нас чітко сформовані поняття освітній рівень, освітня кваліфікація, вчений ступінь та вчене звання. На Заході немає такого чіткого розмежування.

Перехід на європейську систему потребує усунення розбіжностей. Це потрібно мати на увазі і при розробці змін та доповнень до законів про вищу освіту та науково-технічну діяльність. В Україні під науковим ступенем розуміють рівень наукової кваліфікації особи (кандидата чи доктора наук), а під вченим званням — офіційне визнання рівня науково-педагогічного доробку вченого. В документах Болонської декларації часто під вченим ступенем розуміють освітню кваліфікацію (бакалавр, магістр). Прикро, що в офіційних перекладах на українську мову матеріалів Болонської декларації термін «доктор філософії» часто підміняється терміном «доктор наук». Це різні речі.

Наявність двох наукових ступенів (кандидата і доктора наук) сприймається на Заході як факт, але визнання першого викликає подив. Неофіційно ми обмінюємо у ВАК диплом кандидата наук на диплом доктора філософії. То чому не надати цьому легітимності?

Що ж стосується ступеня доктора наук, то це справді підтвердження рівня кваліфікації нашої наукової еліти, інтелекту держави, яким ми пишаємося. І не вірте тим, хто категорично заявляє, начебто докторів наук у світі немає. В деяких країнах, у тому числі й США, є ступінь доктора наук, але він не обов'язковий. На цей ступінь може претендувати доктор філософії, який зробив відкриття і бажає публічно захистити його у вигляді дисертації.

«Професором» на Заході величають усіх викладачів, бо це слово так перекладається з латини.

Отже, не намагаймося все копіювати і відкидати своє як застаріле. Те, що витримало перевірку часом і не гальмує нашого подальшого розвитку, ми не маємо права ігнорувати.

У нас багато говорять про стан вищої освіти, її законодавче врегулювання. Запропоновано низку проектів змін до Закону України «Про вищу освіту», але вони так суперечать один одному, що їх неможливо звести до спільного знаменника, та, мабуть, і не потрібно. Слід відверто сказати: «Болонські реформи» підходять до всіх типів ВНЗ чи лише до окремих. Якщо підходять, то якою мірою?

Наша вища школа має багаті традиції, гріх їх ламати. І, як сказано в давній латинській приказці, festima lente! — поспішай повільно.

Мабуть, так слід було діяти при створенні національних університетів. 16 червня 1995-го Президент України підписав указ, в якому, на жаль, не було чітко визначено вимог щодо набуття цього статусу, хоча перші нацуніверситети справді заслуговували цього звання. Та з часом національними стали заклади, яких аж ніяк не назвеш провідними. Кількість таких університетів зросла до 85. Щоб відкорегувати цей потік почестей, у 2009-му з'явився проект змін до Закону України «Про вищу освіту» (щодо статусу національного ВНЗ та призначення керівників), в яких вже визначено критерії.

Але проект досі залишається проектом!

3 лютого 2010 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Деякі питання надання вищим навчальним закладам статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного університету». В додатку до затвердженого відповідного Положення наведено 28 досить високих критеріїв. Але кількість дослідницьких університетів зростає!

З появою Болонської декларації в окремих реформаторів виникло бажання переробити все за європейськими рецептами, в тому числі наші вимоги до здобуття наукових ступенів та вчених звань.

Десятки років вища школа користувалася відомим Положенням про присвоєння вчених звань професора та доцента. Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2008 року внесено суттєві зміни до нього. Тепер від претендента на звання професора, поряд з наявністю у нього ступеня доктора наук та звання доцента, вимагалося мати не менше 10 років педагогічного стажу, в тому числі на посаді професора чи завідувача кафедри не менше п'яти років, і що алогічно — бути автором підручника чи навчального посібника з грифом МОН і мати не менше трьох захищених кандидатів наук.

Скажіть, скільки підручників може бути з дисципліни? Звичайно, один. Якщо їх два, то вже виникають неузгодження окремих визначень, положень, роздвоєння думок і поглядів. За 18 років незалежності написано книжки з усіх предметів. Це не середня школа, де можна щороку міняти підручники. Отже, молодим докторам наук, доцентам можливість видання своїх праць, можливість кар'єрного росту перекрита.

Це саме стосується підготовки кандидатів наук претендентами на професорське звання. Зазвичай університетська професура негативно ставиться до надання кандидатам права керувати аспірантами, і в цьому є своя логіка. До того ж обмежена кількість місць в аспірантуру ледве задовольняє потреби професорів в аспірантах і молоді доктори наук, доценти позбавлені такого шансу. То ж яка, врешті, мета новації?

У вищій школі накопичилося багато питань, які потребують свого вирішення і законодавчого врегулювання.

Зроблені і винесені на суд громадськості варіанти проектів змін до закону про вищу освіту цікаві, з одного боку, вони поліпшують його, а з другого — погіршують. Більше того, окремі статті проектів, у разі їх прийняття, можуть зашкодити функціонуванню українських ВНЗ. Необхідно все узагальнити і викристалізувати новий проект.

Академія наук вищої школи України залучилася до цієї роботи і передала Комітетові Верховної Ради з питань науки та освіти свій проект закону.

Отже, обговорюючи стан вищої освіти, втілення ідей Болонської декларації, ми повинні все ув'язувати з проектом закону про вищу освіту. Його слід звільнити від другорядного, залишивши лише визначальні позиції і перенісши решту питань у підзаконні законодавчі акти.

ПРОПОНУЄМО ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА ТАКЕ:

**** відпрацювати термінологію, усунути двозначні, незрозумілі та непрофесійні терміни, поняття, пояснення;***

**** гранично чітко викласти державну політику в галузі вищої освіти;***

**** у статті 55 (мова навчання) не допустити відхилення від статті 10 Конституції України; ми ж не можемо готувати фахівців, національну еліту, яка не володіє державною мовою.***

**** не допустити підміни одних термінів іншими (освітньо-кваліфікаційні рівні, освітня кваліфікація, вчений ступінь тощо);***

**** в розділі IV (Управління у галузі вищої освіти) зупинитися на повноваженнях КМУ, ВАК, місцевих органів влади, власників навчальних закладів;***

**** у розділі V (Вищі заклади освіти) чітко виписати їх правовий статус, типи вищих навчальних закладів, вимоги щодо національних та дослідницьких університетів, ліцензування та акредитації ВНЗ, принципи управління ними;***

**** недвозначного викладу потребує розділ «Управління вищим навчальним закладом», а саме — керівник навчального закладу та його підрозділів, його обрання, затвердження та звільнення, повноваження вченої, педагогічної та наглядової ради, дорадчих органів та органів самоврядування;***

**** левову частку роботи ВНЗ займає навчально-виховний процес, виховання студентів, про які ми трохи призабули. Необхідно підкреслити в законі, що це прямий обов'язок викладачів;***

**** у чинному законі недостатньо уваги відведено суб'єктам навчально-виховного процесу, педагогічним та науково-педагогічним працівникам, їх обов'язкам та правам, робочому часу тощо, які гарантії для них передбачені; те саме стосується студентів, їх навчання, зокрема, працевлаштування випускників — це чітко слід виписати в новому законі;***

**** особливого відрегулювання потребує система вчених звань та наукових ступенів, усунення допущених за останні роки перекосів, як і організація і управління науковою і науково-технічною діяльністю в системі вищої освіти, фінансування вищих навчальних закладів.***

Валентин ЯБЛОНСЬКИЙ,
професор, доктор наук, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук, дійсний член академії наук вищої школи України.
Київ.

Термін «доктор філософії» часто підміняється терміном «доктор наук»

Консолідація — ключовий чинник банківської стабільності

ГРОШІ

За чотири місяці цього року банківська система так і не виборсалася зі збитків, однак цієї участі уникли фінансові установи, які вели зважену діяльність на кредитному і депозитному ринках, зберегли і навіть зміцнили довіру серед своїх клієнтів. Серед них — акціонерний банк «Хрещатик», правління якого очолює Дмитро ГРИДЖУК (на знімку).

Про платоспроможність

— Дмитре Миколайовичу, цілком очевидно, що наявність збитків за результатами чотирьох місяців у банківському секторі свідчить або про недостатню ресурсну базу для відновлення повноцінного кредитування підприємств і громадян, або про недовіру між кредиторами і позичальниками. Що маємо насправді?

— Так, про повноцінне кредитування говорити ще зарано — за даними НБУ, динаміка зростання обсягу кредитів в економіку країни поки що трималася на рівні 1% на місяць. Поза тим, за моїми спостереженнями, вже в травні банки видавали значно більше кредитів, ніж у квітні. Проте у повільному відновленні фінансування реального сектора немає нічого дивного. Події, свідками яких ми стали за останні два роки, занурили вітчизняну економіку на таку глибину, з якої потрібно підійматися з розумом, щоб не захворіти на кесонну хворобу. Адже останні два роки — то був період, коли банкам доводилося дбати про власну ліквідність за відсутності джерел зовнішніх запозичень і появи проблем із внутрішніми. А ще — значна доларизація і «тінізація» економіки, збільшення обсягів неякісних активів у балансах фінустанов, зростання фінансової нестабільності українських підприємств, котрі наростили, на жаль, не грошові потоки, а обсяги боргів, тощо. Тому вважаю, що ми вже на поверхні. Погляньте, депозити у валюті залучаються під 8% річних, у гривнях — нижче 15. Цілком очевидно, що з'явився тренд і стосовно зниження кредитних ставок.

— Отже, можна сподіватися на пришвидшення відновлення повноцінного кредитування?

— Вважаю, що це — найголовніше питання всієї економіки, насамперед банківської системи. Недаремно йому таку значну увагу приділяють і в Нацбанку, і під час перемовин з міжнародними фінансовими організаціями. Проте хочу зауважити: питання це багатогранне у будь-яких аспектах, тож без консолідації зусиль всіх — і кредиторів, і позичальників — його не вирішити. А ще — без відродження повної довіри до банківської системи як основної моральної цінності, появи якісних позичальників, де основною складовою стануть прозорість і порядність їхньої діяльності, повернення у легальне економічне життя.

— Тож, на зміцнення перелічених принципів і спрямований нещодавно прийнятий у першому читанні законопроект про захист прав кредиторів. Що ви думаєте з приводу його нових положень?

— Дуже очікуваний і багатообіцяючий законопроект. Але, на мій погляд, цього замало. Динаміку кредитування, наприклад, досі гальмує 15-річної давнини мораторій на відчуження державної власності, який зумовлює заборону певних видів боргового забезпечення. Деякі важливі положення згаданого законопроекту суперечать певним нормам Цивільного кодексу, інших законодавчих документів. Як на мене, всі ці важливі для банківського сектору моменти міг би врахувати окремий закон «Про кредит», про що вже неодноразово йшлося на зібраннях банкірів. Це було б дуже доречно.

— Уявляю. Тим паче, що такий закон міг би прислужитися не тільки банкам, а й позичальникам...

— Звичайно. Нам слід законодавчо врегулювати проблему неплатоспроможності позичальників, як це прийнято в європейських країнах. Яким законом, не так уже й важливо. Головне — щоб це мобілізувало кредиторів до уважнішого хеджування ризиків, а позичальників — до більшої розсудливості і відповідальності. Особливо в сегменті споживчого кредитування, яке дало змогу загалом по системі поповнити кредитні портфелі тільки за останній рік на 10%! Хоча... Перед банками й досі постає питання: кому можна давати гроші? Бізнесу, який через інфляційні очікування і фіскальну політику намагається піти у «тінь», чи населенню, споживання і платоспроможність якого у країні не тільки не досягли докризового рівня, а навпаки, — падають, наче в прірву?

Тож, поліпшенню ситуації з кредитуванням сприятиме: по-перше, подальше вдосконалення законодавчої і нормативної бази, в напрямі якого вже зроблено перші кроки та яке не тільки регулюватиме відносини кредитора і позичальника, а й захищатиме їхні права.

По-друге, це — коригування оцінки платоспроможності позичальників з урахуванням їхньої сьогоднішньої прибуткової діяльності, а не зважаючи на наявні у балансі непокриті об'єктивні збитки.

По-третє, і це найголовніше: підвищення прибутковості банків, які мають об'єктивно оцінити свої бізнес-моделі і перерозподілити власні зусилля не тільки на залученні доходів від активних операцій, а й від нових продуктів і послуг, серед яких — неторгові операції, інвестиційні фінансові інструменти, на формуванні довгострокових і недорогих ресурсів, збереженні якісної клієнтської бази тощо.

Про бюджетні втрати

— Але визнайте, Дмитре Миколайовичу, банк «Хрещатик» також віддає перевагу певній категорії позичальників.

— А що тут дивного? У кожної фінансової установи є клієнти з бездоганною діловою репутацією і гарною кредитною історією. Їх і клієнтами важко назвати, скоріш за все — це партнери. Ми завжди прагнемо для таких клієнтів створити режим найбільшого сприяння. Це можуть бути і процентні знижки, і реструктуризація кредитів, і програма лояльності.

— Мушу сказати, що обсяг проблемних кредитів у вас не перевищує 10% від загальної кількості проти 25—30% в інших банках? Ви краще працюєте, що вам більше довіряють?

— Річ у тім, що ми прагнемо до того, аби кожен клієнт банку мав можливість підвестися «на ноги», відродити свій бізнес або розпочати нову власну справу. Навіть інколи фінансуємо контрагентів наших клієнтів задля того, щоб останні розпочали прибуткову діяльність і змогли впоратися зі своїми фінансовими проблемами. Таким чином ми вибудовуємо довірчі відносини, котрі, як відомо, — найцінніший багатогранний актив фінансової установи. Крім того, протягом усіх років не зафіксовано жодного випадку з невиконання банком своїх зобов'язань. Навіть у найгостріші кризові місяці ми лояльно ставилися і до позичальників, і до вкладників. Мабуть, це стало чинником, який спрацьовує на позитивну репутацію банку й донині.

Ми постійно опікуємось власною репутацією, дбаємо про ефективні комунікації, які наразі дуже важливі, особливо при формуванні стосунків з населенням. Такий наш підхід позитивно оцінюють вітчизняні і світові рейтингові агенції, незалежні міжнародні аудитори, численні ренкінги з прозорості діяльності банків та довіри до них, які формують провідні засоби масової інформації.

— Дмитре Миколайовичу, є банки хороші і не дуже, так само, як і позичальники. Добре, якщо хороших стане більше, але слабкі фінустанови не зникнуть, а це завжди веде до бюджетних втрат. Регулятор на початку кризи пішов шляхом рефінансування банків, а міг би піти шляхом рефінансування вкладників. Чи не вважаєте ви, що це дало б кращий ефект?

— Ні. На мою думку, рефінансувати вкладників на піку споживчого кредитування було б надмірним ризиком. А ось про ефект від рефінансування банків я б поговорив трохи пізніше.

На жаль, не можна вийти з економічної кризи без втрат, у тому числі бюджетних. Але, як я вже казав, їх можна і треба мінімізувати. Власне, для того уряд і оголосив податкову, адміністративну, пенсійну та інші реформи. Як бачимо, вони також не дають стрімкого ефекту, але це закономірно: ніхто і ніколи не говорив, що реформи — це просто.

Про процентні ставки

— Що ви запропонували б для того, щоб підвищити ефективність банківської діяльності вже у другому півріччі — посилити антиінфляційну політику, активізувати резервну політику чи, навпаки, — заборонити валютне кредитування на споживчому ринку?

— Гадаю, Нацбанк і комерційні банки добре знають, що робити. Наприклад, валютне кредитування приватних осіб уже заборонено. Питання в тому, як це робити, — цілеспрямовано чи, як ви кажете, не дуже. Головне, як на мене, не зупиняти економічні реформи. А в банківській сфері вони не зупинялися останні три-п'ять років.

Попри те, що торік більшість банків мали проблеми з поверненням кредитів, нам вдалося збільшити обсяг коштів громадян на депозитних і поточних рахунках до 2,9 мільярда гривень, залучити на депозити кошти юридичних осіб у сумі майже 1,7 мільярда гривень, істотно збільшити клієнтську базу. Це результат зваженої процентної політики, фокусування депозитних програм, вигідних для населення зарплатних проектів тощо. Ми наростили власну ресурсну базу майже до 4,6 мільярда гривень, або на 36,5%, і на нинішній рік маємо не менш амбітні плани.

— Дмитре Миколайовичу, деякі експерти пророчать інфляційну осінь, зростання кредитних і депозитних ставок. Що ви думаєте з цього приводу?

— Знаєте, я не бачу завдань, які не можна було б вирішити. Ціни на газ, скоріш за все, переглянути не вийде, проте кредитний транш від МВФ можна замістити іншими запозиченнями. Свідченням цього є непогане розміщення суверенних євробондів на зовнішньому ринку. Процентні ж ставки за кредитами і депозитами, на мій погляд, збережуть тенденцію до зниження, що також спрацьовуватиме на стимулювання ефективних процесів у вітчизняній економіці.

— Дякую за розмову.

Записав Сергій ВЛАД.

ВІСТІ З КРИМУ

Вітчизняна риба дорожча за океанську

У середньому за місяць рибодобувні підприємства пропонують севастопольцям близько трьох з половиною тонн морепродуктів: риби, кальмарів, мідій, рапанів. Такі підрахунки зробили фахівці міського управління статистики. Порівнюючи вилов з таким самим періодом минулого року, констатується зменшення обсягів видобутку морепродуктів на три з половиною відсотка.

Чому вилов з кожним роком меншає, про це нещодавно йшлося на нараді в Севастопольському морському рибному порту. Тон розмові задавав спеціально прибулий з інспекцією до міста міністр аграрної політики і продовольства України Микола Присяжнюк. За його словами, «на внутрішніх водоймах вилов риби становить 800 грамів на душу населення. І при цьому ціна на вітчизняну рибу вища, ніж на ту, що виловлена в океані». Микола Присяжнюк попередив присутніх: «Зараз проходить узгодження закон «Про рибне господарство». Якщо нам удасться внести в нього низку програмних рішень, регламентувати розвиток рибного господарства буде простіше. Але головне, щоб цей закон виконували. На моє велике розчарування, не всі ті, хто приймають закони, навіть знають їхній зміст».

Картину, змальовану міністром, доповнив його перший заступник Микола Безуглий: «Президент України поставив завдання до 2015 року довести річне споживання риби до 22 кілограмів на одного мешканця країни. На сьогодні маємо 14 кілограмів».

Микола МАГДИЧ.
Севастополь.

На знімку: балаклавські рибалки допомагають державі виконувати продовольчу програму.

Фото із архіву автора.

Відновили стаціонарні пости ДАІ

На території Автономної Республіки Крим почали функціонувати стаціонарні пости ДАІ. За словами начальника державтоінспекції АРК Володимира Загинайла, на території автономії функціонують чотири стаціонарні пости ДПС ДАІ: «Чонгар», «Турецький вал», «Перекоп» і «Ангарський перевал».

На двох постах уже встановлено системи відеоспостереження й розпізнавання номерних знаків транспортних засобів «Рубіж», що виявлятимуть і затримуватимуть транспорт, який перебуває в розшуку, до того ж не тільки по лінії МВС, а й митниці чи Державної виконавчої служби.

Георгій ВЕРВЕС.

Балаклава одержала архітектурну візитку

У пригороді Севастополя — Балаклаві — відреставрували пам'ятники архітектури кінця XIX — початку XX століття. У першу чергу обновили архітектурні шедеври в історичному центрі міста — на набережній Назукіна.

За фінансової і технічної участі інвестора — товариства з обмеженою відповідальністю «Аквалайн Плюс» вдалося повернути первісний вигляд історичному комплексу.

Інвестори та влада Балаклавського району впевнені, що відроджений історичний куточок залучить туристів і стане візитною карткою приморського міста. Голова Севастопольської міськдержадміністрації Володимир Яцуба, що був присутнім на церемонії відкриття комплексу, подякував інвесторам і будівельникам за подарунок місту.

Вл. інф.

Невже насправді черг у дитячі садки не буде?

Недостатнє охоплення дошкільною освітою дітей і переповненість груп через брак місць у дитсадках — нагальна проблема для Києва. Така ситуація не задовольняє ні батьків, ні міську владу. Тому КМДА повертає столиці роздані колись районними адміністраціями приміщення, деякі з них уже перепрофільовано.

***Що плановано зробити та якою є позиція щодо цього депутатського корпусу Київради, розповів голова фракції Партії регіонів у столичному представницькому органі* Олексій ОМЕЛЬЯНЕНКО (на знімку).**

— Нині, якщо батьки хочуть, щоб їхні малюки відвідували дошкільний заклад, то мають подбати про це заздалегідь: відразу після їх народження займати чергу, оскільки чекати доведеться два-три роки. Чому так сталося?

— Справді, проблема невідповідності соціальних замовлень і наявної мережі дошкільних навчальних закладів у Києві впродовж останніх років загострилася. Якщо 2006 року їх завантаженість у розрахунку на 100 місць становила 99 дітей, то 2011-го — 110—115. Із 679 таких закладів малюки відвідують лише 567. Решта 112 пристосовані під інші установи. Свого часу, коли в столиці була низька народжуваність, їх викуплено, приватизовано чи передано в оренду. Нині — інша тенденція. Тому необхідно використати за призначенням усі 112 садочків, які перестали функціонувати.

— Столична виконавча влада вже зробила певні кроки, щоб розв'язати проблему?

— Так, КМДА значно посилила увагу до проблем дошкільної освіти. Реалізовується програма з відновлення дошкільних навчальних закладів, які впродовж тривалого часу не працювали. Приміром, 2010 року відновлено роботу двох з них — № 434, що на вулиці Салютній, 23-а, та № 320 на Саратовській, 41. Вони прийняли майже 300 малюків. Цього року плановано відкрити ще низку таких закладів.

— Які пропозиції висловлюють депутати Київради?

— Фракція Партії регіонів однією з перших привернула увагу громади до цієї проблеми. Ми підготували відповідний проект рішення Київради «Про створення тимчасової контрольної комісії з питань відновлення роботи дошкільних навчальних закладів Києва за прямим призначенням». Її завдання — розробка механізму відновлення роботи дитсадків, переданих в оренду. Але з орендарями укладено договори, тож їх розірвання в односторонньому порядку призведе до небажаних наслідків. Щоб уникнути цього, до роботи залучені фахівці головних управлінь освіти та науки, комунальної власності міста та інші.

Наша мета — до початку нового 2011—2012 навчального року відновити у Києві роботу якнайбільше дитсадків. З тим, щоб їх могли відвідувати не менш як 1500 малюків.

Інтерв'ю узяв Олександр ПОШТАР.

Першого липня на Окружній дорозі розпочне роботу величезний плодоовочевий оптовий ринок

Для нього тут відведено 140 га (удвічі більше, ніж найбільший в Україні «7-й кілометр» під Одесою). Спочатку торгувати можна буде з машин.

За словами керівника одного з адміністративних підрозділів ринку — «ОвочіФрукти» Оксани Паламарчук, на робочі місця у павільйонах усі угоди підписано. Здебільшого це — найбільші агрогосподарства України та імпортери. А от щоб торгувати з машин, заздалегідь домовлятися не потрібно: можна приїжджати і працювати, щоправда, спочатку сплативши оренду.

Очікується, що завдяки цьому оптовому ринку ціни на городину і фрукти у столиці знизяться в середньому на 25%, бо супермаркети, ресторани й навіть перекупники купуватимуть товар у виробників. Добудувати ринок, інвестиції в який становлять 1,35 млрд. грн., влада обіцяє за чотири роки.

Микола ТЕРЕЩЕНКО.

«Молоді люди за ніч напиваються до нестями, втрачаючи не лише розум, а й людську подобу»

На знімку: та сама зупинка з кіосками на розі Васильківської і Ломоносова...

МИ ПРО ЦЕ ПИСАЛИ...

Як давній передплатник «Голосу України» уважно читаю публікації сторінки «Київ», у тому числі — з проблем забезпечення благоустрою у столиці. А після інтерв'ю «Нелегально встановити кіоск, або Корупція, як вона є» («Голос України», 22.04.11) вирішив поділитися бідою мешканців і нашого будинку, яка, на жаль, стала типовою для Києва.

Після встановлення на перехресті вулиць Васильківської і Ломоносова в Голосіївському районі столиці кіосків (більшості — вночі, незаконно) і цілодобового продажу в них алкогольних напоїв, у тому числі — горілки, це місце набуло сумнівної популярності не лише у молоді, котра мешкає неподалік, а й усієї округи. Щоночі тут збираються компанії і з криком, вереском, дикими вигуками, голосною лайкою до ранку розпивають алкоголь. Улюбленим місцем таких «розваг» стали зупинки громадського транспорту на Васильківській і дитячі майданчики у дворах будинків №№ 38, 40, 40-а, 42, розташовані на цій вулиці, та №№ 30/1, 30/2 по Ломоносова. Мешканці вже забули, що таке нічна тиша та спокійний сон, мало не кожна ніч перетворюється для них на справжнє пекло.

Крім того, через дорогу від кіосків на Ломоносова знаходиться корпус клініки №1 Національного інституту раку, в палатах якого перебувають тяжкохворі люди, які через нічні гулянки молоді позбавлені сну. Поряд з кіосками — гуртожиток, де мешкають працівники міліції з сім'ями, однак і вони мовчки зносять цю наругу.

Молоді люди, у тому числі юні дівчата, за ніч напиваються суміші горілки, пива, енергетичних напоїв (це видно за тарою, розкиданою де попало) — до нестями, втрачаючи не тільки розум, а й людську подобу. Про антисанітарію, яка супроводжує такий «відпочинок», — годі казати.

Мешканці навколишніх будинків перепробували багато різних способів боротьби з нічною торгівлею алкоголем і гулянками п'яних хуліганів — від умовлянь останніх, викликів міліції, письмових звернень до Голосіївського управління ГУ МВС України у Києві до листів у КМДА. Однак це не дало жодних результатів. Справа дійшла до знесення гойдалок і лавочок, на яких нічні гості веселилися. Не допомогло: вони пересіли на вкопані навкруг майданчиків скати від вантажних автомобілів.

Була надія, що нічна торгівля алкогольними напоями та їх розпивання у законодавчо заборонених місцях припиняться після відповідного рішення Київради від 23 грудня 2010 року, яке, крім іншого, передбачало заборону нічної торгівлі в місті алкогольними напоями з 1 квітня 2011-го. Однак його опротестувала прокуратура Києва. Невже насправді прокуратура стала «дахом» для тих, хто працює «на себе», «створює робочі місця» (цілодобово тримає в кіоску-клітці (здебільшого незаконно встановленому) дівчину-продавчиню без водогону, каналізації, оформлення трудової угоди)? А також погрожує владі «соціальним вибухом» у разі її найменших спроб обмежити це МАФіозне свавілля, «годує свої сім'ї», і водночас не дає змоги нормально жити іншим, позбавляючи їх сну і нічного спокою, споюючи їхніх дітей, перетворюючи двори і під'їзди будинків на громадські вбиральні?

Якщо це так, то де шукати нам — розділеним, неорганізованим і працюючим на інших — допомогу? Звертаємося до парламентської газети: допоможіть домогтися набрання чинності означених вище рішень Київради — бодай у частині безумовної заборони нічної торгівлі будь-якими алкогольними напоями, у тому числі — пивом.

Панас ЗАДОРОЖНИЙ,
мешканець будинку по вулиці Ломоносова.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ВІД РЕДАКЦІЇ

На прохання автора листа ми змінили його прізвище. Але порушені ним проблеми насправді актуальні не лише для Києва, а й для цілої країни. Звертаємося до Київради, КМДА ужити відповідних заходів щодо порушених у листі читача питань.

ТЕМА

Мрійники ви наші столичні...

КМДА оприлюднила інформацію: «2012 року Київ відзначить ювілей — 1530 років з дня його заснування. Глава адміністрації Олександр Попов доручив управлінням і профільним заступникам розпочати планування святкування Дня Києва».

На знімку: сміття на Андріївському узвозі.

Сам градоначальник щодо цієї події сказав так: «Київ — не лише столиця України, це — колиска східнослов'янської культури. Ми повинні на європейському рівні організувати програму святкування і прийняти гостей, які приїдуть до нас наступного року. Крім того, потрібно розробити відповідні спонсорські пакети та активізувати роботу зі спонсорами».

Якщо навіть робити скидку на те, що голова КМДА з нагоди події мав щось таке сказати, то однак його пасаж викликає не лише низку запитань, а й звичайне обивательське роздратування: про що, власне, йдеться? Про те, що гостей, групами, як у прісноп'ам'ятні радянські часи — з «Інтуриста» проведуть визначеними «нагорі» маршрутами і вони не помітять роздерибанених київських тротуарів, куп бляшанок, пластикових пляшок, використаного разового посуду на місцях, де мали б бути урни для сміття? А також відсутності інформаційних центрів, де можна розпитати, як доїхати або дійти до потрібного визначного чи історичного місця? Ба, навіть просто карт столиці бодай на вокзалах, станціях метро, не кажучи про зупинки наземного громадського транспорту, — немає, а також убиралень, які знайдете хіба що в центрі Києва.

Коли ж гості забажають дістатися трамваєм, тролейбусом чи автобусом будь-якої точки мегаполісу, то на них і в цьому разі чекає неабияке випробування. Жодної інформації про поїздку у салонах не отримаєте, бо на інформаційних табло, якщо вони є, «біжить» рядок реклами торговельних підприємств, водії зупинок не повідомляють, а кондуктори дуже рідко реагують навіть на прохання пасажирів пояснити, де їм зійти чи пересісти. Про знання будь-якої іноземної, передовсім англійської, навіть на найпростішому рівні годі говорити. Це, якщо йдеться про зарубіжних туристів, для котрих такі послуги — звична частина їхнього життя.

Керівники міста часто, як заклинання, повторюють для нас твердження, що Київ — європейська столиця. Та годі вже! Яка Європа, коли навіть Хрещатик узимку та влітку потопає у смітті та бруді! Громадський транспорт, якщо виїхати за радіус центру, — обідраний, застарілий, а найбільше — немитий. Тож досі актуальна репліка професора Преображенського із «Собачого серця» Михайла Булгакова: «Так, революція, але навіщо ж повз унітаз п.....?»

Тим часом керівники КМДА готують програму, щоб «на європейському рівні» зустріти гостей. Мрійники ви наші столичні, може, спочатку потрібно взяти в руки швабри та віники?

Валентина ПИСАНСЬКА.

Фото Юрія ПЕРЕБАЄВА.

Шлях на цвинтар посварив живих

Байдужість до проблем села і невтручання влади у міжнаціональні стосунки породжують конфлікти

ЦИТАТА

Президент України днями, наче саме про нього — про віддалене Дружне — сказав: «Як свідчить історія, політичні екстремісти, а інколи навіть політичні провокатори, дуже яскраво виглядають в очах простої людини. Ми з вами це знаємо. Але вони свідомо і цілеспрямовано формують конфлікти, що загрожують стабільному життю, мирному розвитку країни».

А де була та політика тоді, коли Дружне, ухнувши у розряд неперспективних сіл, мало не щезло у безвісті?

СИТУАЦІЯ

Переселенці врятували село

«Коли курди приїхали, Дружне ожило і певніше жити стало, — пригадує колишній директор радгоспу імені Т. Г. Шевченка, а нині Цюрупинський міський голова Василь Плотніков. — Бо там залишалися одні жінки. Хіба забули старожили, як разом з курдами відбивалися від банд «металістів»?

Василь Фадейович вважає, що, надавши притулок емігрантам-сонцепоклонникам із Вірменії, вчинив як справжній християнин: «Не від хорошого життя опинилися люди у далекій для них Україні. Там, на Кавказі, один був сільським головою, другий — начальником прикордонної застави, якого я поставив головою сільського опорного пункту...»

Курдів, котрих у світі мешкає, за різними даними, 18—20 мільйонів чоловік, прибило у Дружне горе: страшний землетрус у Спітаку і незрозумілі для необізнаного слов'янина кавказькі конфлікти. Руїни, кров, траурні мелодії... Заклятому ворогові не побажаєш!

Українська земля (Дружне) гостинно зустріла приїжджих, які, за висловом Василя Плотнікова, врятували ще одне степове село від того, щоб замість нього залишилися лише назва і кладовище.

Саме через кладовище (формальний привід) пустила у Дружному отруйне коріння ворожнеча — називайте її як хочете, хоч «побутовим конфліктом», хоч неприязню, хоч заздрістю... Втім, до дороги на кладовище ще повернемося.

Спочатку — про живих

Дружне, попри таку гарну, таку... спущену з райпарткому назву на початку 90-х років (давайте дивитися правді у вічі), деградувало. Одні замикалися у собі, інші спивалися, треті не бажали гнути спину на радгосп. Було чи не було, земляки?

Курди обрали цей далеко не райський куточок України для того, щоб трудом праведним заробляти на прожиття — чи то у будівельній бригаді, чи на власному подвір'ї.

Звиклі до екстремальних умов, переселенці зайнялися тим, чим займалися завжди — будівництвом і скотарством. Цим же займаються й понині.

Один із наших співрозмовників — Казбек Мгоян, кремезної статури чоловік середнього віку. Потиснув руку, відчувається, що не політичні листівки по селу розносить, а, як кажуть українці, «плуга пре».

Казбек зголосився озвучити те, що носять у душах і серцях його співвітчизники: «Нас називають емігрантами. Але ж які ми емігранти? Нас біда примусила шукати спокою. І ми його знайшли в Україні, стали її повноправними громадянами, шануємо її працьовитий народ і Конституцію України. То ж які ми емігранти?..»

Курди обрали для постійного місця проживання Дружне не ради красивої назви.

«Ми вибрали це маленьке село тому, що знали: рано чи пізно почнемо займатися тваринництвом. Коли радгосп розпався, люди одержали паї і почали займатися тваринництвом. У кого по 5—6 корів, а у брата Володі їх 15. Щодня він здає на завод у Цюрупинськ щонайменше 150 літрів молока. Запишіть: не в Америку здає, не в Росію, а годує громадян України, якими стали і більшість курдів, і я в тому числі».

Поки переселенці бідували, тяжко горбили спини, на них особливої уваги у селі не звертали. Мало того, співчували, сідаючи за спільний стіл і в горі, і в радості. А як тільки у курда з'явився власний автомобіль, виявилася у односельців далеко не краща риса — заздрість.

Чорна кішка перебігла дорогу між курдами і корінними дружбівцями. А тут ще й політика втрутилася: «Ти за кого? За «Свободу»? За регіоналів? За «Нашу Україну»?.. І пішло-поїхало! Гнійничок непомітно переріс у гнійник...

Не забарився і «рецидив»

Приводом для взаємного невдоволення між громадянами одного села і однієї України стало сільське кладовище. Точніше — дорога на місце вічного спокою.

Колись дорога проходила повз сільський клуб. А коли у селі з'явився асфальт, шлях мертвим і живим простелився напряму — через обійстя, придбане херсонцем Ігорем Лобановим «під дачу». Сталося це тоді, коли новий власник помешкання змінив плани і перестав їздити «на дачу».

Саме ця покинута українцями садиба впала в око курдам. І 10 вересня 2002 року Ігор Лобанов своїм дорученням, посвідченим нотаріусом Боровиком С. М., уповноважив Мгояна Амо Володяєвича розпоряджатися належним йому жилим будинком, надвірними будівлями та 25-ма сотками землі.

Не вдаючись до юридичних деталей, скажемо так: хата, хлів, погріб і земля стали фактично власністю курдів. Це підтверджено тим же Лобановим І. А. новою довіреністю, датованою 24 травня 2011 року.

Який, скажіть, добрий і щедрий господар, хоч би сусід Мгоянів Микола Александров чи «вічний кандидат у сільські голови» Юрій Кононенко, дозволив би через власну землю прокласти дорогу хоч на кладовище, хоч до клубу?.. І Кононенко, і Александров у відповідь на наші запитання хитали головами: «Нє! Це наша земля!..»

Курд Казбек Мгоян, як і його велика рідня, просить шанувати одне одного — задля спокою і злагоди.

Стежка війни

А як же бути Мгоянам, які такі само, як їхні «опоненти», громадяни України? «Кладовище — священне місце для всякого народу, всякої нації, — мовить Казбек Мгоян. — Святе! А дорогу через наш город не покійники ж проклали...» Аби покласти край невдоволенню «зацікавлених осіб», Мгояни вирішили поступитися своєю приватною власністю — землею. Так чотириметрової ширини дорога на кладовище з доброї ласки Мгоянів «самоузаконилася». Але не для проїзду транспорту. Транспорт хай стає на трасі, а покійника до місця постійного спочину люди пронесуть на руках. І вічна пам'ять померлим, мир і спокій живим! Аж ні: шлях на кладовище у Дружному став мало не стежкою війни.

Люди добрі! Та чи Бог у вас розум одібрав?.. Невже за душею — нічого святого? Ми кілька разів запитували у повпреда «Свободи» у Дружному Юрія Кононенка: «Чого ти, чоловіче добрий, звернувся по допомогу не до місцевої влади, а до заїжджих емісарів?» Юрій Віталійович як по писаному відчеканив: «Я місцевим активістам Партії регіонів казав: «Дивіться, що робиться: наших покійників нема як заносити...» Ніхто не звертав уваги, поки ми не передали у «Свободу». А чого не сільраду? Сільська, районна, обласна.... А толк який? Ми заручилися підтримкою партії, яка декларує захист місцевих громад...»

Поки йде суперечка, кладовище заростає бур'янами.

Замість епілогу

Отже, влада у Ювілейному і підпорядкованому їй Дружному не діє? Із таким твердженням сільський голова Роман Пустовой не погоджується. Категорично? Ні, здалося, мляво: мовляв, якось сам по собі цей вузол розв'яжеться, і Дружне відповідатиме своїй назві.

Навряд. Обставини «підкинули» голові тест на дієздатність влади. Поки що її вплив на мир і спокій у Дружному символічні. Якщо не сказати більше. Коли ми запитали у Романа Пустового, чи правда, що він відібрав у юного і вже популярного у районі і області співака Рустама Мгояна мікрофон у ході концерту зі словами «Це тобі не Курдистан», співрозмовник зам'явся. Знайшовшись, поскаржився на те, що курди своїми виступами поламали програму свята, а «**наші люди**» (Виділено **Авт. — А. Ж., В. П.**) не могли вийти на сцену.

Що тут скажеш?

... А тим часом курди стережуть українське кладовище від можливих провокативних руйнацій, а талановитий курдський хлопчина Рустам Мгоян щиро і зворушливо співає українських пісень, і йому захоплено аплодують всі, кому дорога ця земля. І прикро, що знаходяться на цій землі люди, які сіють не жито-пшеницю, а вітер. І не спиняє їх навіть пам'ять роду.

Анатолій ЖУПИНА,
Василь ПІДДУБНЯК.
Фото авторів.

І прикро, що знаходяться на цій землі люди, які сіють не жито-пшеницю, а вітер

ОГОЛОШЕННЯ

На виконання рішення зборів кредиторів ТОВ "Терра - Модус" від 07.06.2011 товариство оголошує про проведення реалізації майна.

Товари:

№ з/п	Найменування	Кількість, шт.	вартість, грн.
1	Бутель пустий 18,9 л	1	40,0
2	CFC0008874001 Футболка	1	59,94
3	CFC0008876001 Футболка	1	27,33
4	CFC0008886001 Футболка	1	96,01
5	CFC0008888001 Футболка	1	24,79
6	CFC0008889001 Футболка	1	42,10
7	CFC0008899001 Топ	1	77,17
8	CFC0008907001 Жакет	1	68,32
9	CFC0008961001 Сорочка	1	109,13
10	CFC0009014001 Штани	1	105,03
11	CFC0009025001 Штани	1	175,50
12	CFC0009026001 Штани	1	135,36
13	CFC0009027001 Штани	1	160,58
14	CFC0009031001 Штани	1	102,81
15	CFC0009039001 Штани	1	116,67
16	CFC0009051001 Сукня	1	83,11
17	CFC0009540001 Футболка	1	52,22
18	CFC0009966001 Футболка	1	29,01
19	CFM0001337001 Светр	1	53,88
20	CFM0001347001 Светр	1	32,38
21	CFM0001349001 Светр	1	42,00
22	CFM0001350001 Светр	1	41,04
23	CFM0001355001 Светр	1	54,79
24	CFM0001366001 Светр	1	64,75
25	CFM0001378001 Светр	1	55,45
26	CFM0001379001 Светр	1	74,38
27	CFM0001381001 Светр	1	104,62
28	CFM0001386001 Сорочка	1	102,93
29	CFM0001391001 Светр	1	72,61
30	CFM0001394001 Светр	1	91,35
31	CFM0001398001 Светр	1	106,91

Матеріали

№ з/п	Найменування	Кількість, шт.	Ціна за одиницю, грн.	Сума, грн.
1	Етикетка ECO 58х40/700	15	15,50	232,50
2	пакет п/е 35х36	5800	0,65	3770,00
3	пакет п/е 35х50	16700	0,88	14612,50

За детальною інформацією звертатися за адресою: м. Київ, вул. Дегтярівська, 21, літ. Д або за телефоном: (044) 364-32-44.

Постановою Господарського суду Запорізької області від 07.06.11 р. по справі 12/5009/2497/11 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру щодо відкритого акціонерного товариства "Бердянська трикотажна фабрика" (вул. Комунарів, 14, м. Бердянськ, Запорізька обл., 71100, код ЄДРПОУ 00307276).

Ліквідатором відкритого акціонерного товариства "Бердянська трикотажна фабрика" призначено голову ліквідаційної комісії Панкова Анатолія Васильовича (м.Бердянськ, вул.Морозова, 25/11; ідентиф. номер - 1680610690; паспорт СА № 685825 виданий Бердянським МВ УМВС України в Запорізькій області 07.03.1998р.).

Кредиторські вимоги приймаються в місячний термін з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Закарпатської області (88000, Закарпатська обл., м. Ужгород, вул. Коцюбинського, 2/а) ухвалою від 08 червня 2011 року по справі №5008/123/2011 припинено процедуру ліквідації банкрута ТОВ "Аква Євро Центр" (Ужгородський р-н, с. Н. Солотвино, 55, код ЄДРПОУ 32703340, р/р 2600301006145 в Закарпатській філії ВАТ "Кредобанк" МФО 312237) за положеннями ст. 52 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" та постановлено ліквідаційну процедуру здійснити відповідно до загальних процедур, передбачених цим Законом.

Повноваження ліквідатора банкрута продовжено та здійснюється арбітражним керуючим Дідич М.А. (ліцензія серія АБ 116176 від 20.01.2005 р., м. Ужгород, пл.Б. Хмельницького, 21 (пр. Свободи, поштове відділення №18, а/с №83); тел.: (03122) 67-29-21 .

ФДГУ Агентство з питань банкрутства в Запорізькій області (69001, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 2, оф.314), та ліквідатор ТОВ ВКП "Індастрі" повідомляють про проведення повторного аукціону з реалізації майна підприємства -банкрута. На аукціон виставляється:

Лот №1: Автомобіль Mercedes-Benz GL 550. Початкова ціна продажу 401986,08 грн., без ПДВ.; Лот №2: Нежитловий будинок літ. А,А'-2,А², гараж літ. В, сторожка літ. З, альтанка літ. К, навіс літ. Н, ворота № 8, 14, паркан № 15, замощення ІІ, розташовані на земельній ділянці 892м², за адресою: м. Запоріжжя, вул. Краснодонська, б.4. Початкова ціна продажу 1544569,00 грн., без ПДВ.

Гарантійний внесок в розмірі 10% від початкової вартості зараховується на рахунок ФДГУ Агентство з питань банкрутства в Запорізькій області № 2600827020 в ЗОД "Райффайзенбанк "Аваль", МФО 313827, ЄДРПОУ 26252756. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 24 червня 2011 р. включно. Договір купівлі-продажу укладається на підставі затвердженого протоколу проведення публічних торгів. Умови участі в аукціоні за телефоном: (061) 220 32 63. Публічні торги (аукціон) відбудуться 29 червня 2011 р. об 11.00 за адресою: 69001, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 2, оф. 314.

Ухвалою Господарського суду Львівської області (79014, м. Львів, вул. Личаківська, 128) від 24.05.2010 року порушено провадження у справі №5015/45/11(8/27) про банкрутство Відкритого акціонерного товариства "Львівскладмаш" (79040, Львівська область, м. Львів, Залізничний район, вул. Городоцька, буд. 355; код ЄДРПОУ- 05539502, МФО 385350, р/р 260032600562 у відділенні №3 філії ЗАТ ПУМБ).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Сольського Володимира Степановича (79002, м. Львів, вул. Величковського, 44/24, а/с 771). Ліцензія АВ № 307266 від 26.02.2007).

Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів з дня опублікування оголошення.

ФДГУ Агентство з питань банкрутства в Запорізькій області (69001, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 2, оф.314), та ліквідатор ФОП Доценко Івана Володимировича повідомляють про проведення повторного аукціону з реалізації майна підприємця-банкрута. На аукціон виставляється: Лот №1: Автомобіль Volkswagen passat. Початкова ціна продажу 136632,50 грн.

Гарантійний внесок в розмірі 10% від початкової вартості зараховується на рахунок ФДГУ Агентство з питань банкрутства в Запорізькій області № 2600827020 в ЗОДАТ "Райффайзенбанк "Аваль", МФО 313827, ЄДРПОУ 26252756. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 01 липня 2011 р. включно. Договір купівлі-продажу укладається на підставі затвердженого протоколу проведення публічних торгів. Умови участі в аукціоні за телефоном: (061) 220 32 63. Публічні торги (аукціон) відбудуться 04 липня 2011 р. о 10.00 за адресою: 69001, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 2, оф. 314.

УКРСИББАНК
BNP PARIBAS GROUP

АТ "УкрСиббанк" оголошує про проведення конкурсу щодо вибору потенційних партнерів для **надання послуг кур'єрської доставки відправлень в межах України .** Інформація про компанії приймається до **22 червня 2011 року** включно

За довідками звертатися за телефоном (044) 537-49-06 **www.ukrsibbank.com**

Постановою Господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) по справі № 27/53 Б від 07.06.2011 року визнано банкрутом Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕКО-ТЕХПРОМСЕРВІС" (ЄДРПОУ 35151477, розташоване за адресою: 83096, м. Донецьк, вул. Куйбишева, буд.109).

Ліквідатором призначено Карпенко Андрій Анатолійович (ліцензія серії АВ 307267 від 24.02.07, 85400, Донецька область, м. Селидове, вул. Дубініна. б. 6. ідентифікаційний номер 2779408877). Претензії кредиторів приймаються ліквідатором протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Статутні документи, печатку та штампи підприємства-банкрута вважати недійсними.

Постановою Господарського суду Рівненської області (вул. Яворницького559, м.Рівне, 33001) від 26.05.2011р. у справі № 4/31 Відкрите акціонерне товариство "Молочний комбінат "Сіргіс" (вул.Київська,10,м. Рівне, код ЄДРПОУ 00445142) визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру, ліквідаттором призначено арбітражного керуючого

Рудецьку О.Я. (ліцензія АВ №547987 від 11.01.2011р., проживає: 43017, м. Луцьк, бульвар Дружби народів, 13А/73).

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня публікації даного оголошення за адресою: 43017, Волинська обл., Луцьк, бульвар Дружби народів 13А/73.

Господарський суд Сумської області (40011, м. Суми, проспект Шевченка 18/1) відкрив ліквідаційну процедуру від 30 травня 2011 року № 12/106-10 за заявою кредитора - Публічного акціонерного товариства "Комерційний банк "Володимирський" до боржника - Товариства з обмеженою відповідальністю "Антей і Ко" (40030, м. Суми, вул. Курська, буд.135; ід. код 14009884) та визнав його банкрутом.

Ліквідатором призначено Роговена Олега Володимировича, ліцензія АВ № 158436 від 30.11.2006р.; адреса; 40024,м. Суми, вул. Харківська, 1/1 кв. 115.

Постановою Господарського суду Хмельницької області (29000 м.Хмельницький, майдан Незалежності,1) від 10.06.2011р. по справі №13/5025/960/11 Приватне підприємство «Денітан» (м.Хмельницький, вул.Купріна,54/2 код ЄДРПОУ 32402404), визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Дейнеку М.І. (Ліцензія АВ №347240 від 08.10.2007р. м.Хмельницький, вул.Хотовицького 8, кв. 120).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Постановою Господарського суду Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) від 25.05.2011 р. по справі № Б-24/99-09 товариство з обмеженою відповідальністю "Агрофірма "Далакс" (код 34270137, 63200, Харківська обл., смт. Нова Водолага, вул. Гагаріна, б. 1) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Тризну О. В. (інд. код 2470901010, ліц. АВ № 470226 від 27.02.2010 р.), 61068, м. Харків, вул. Польова, 10, кв. 17; тел. 098-214-31-07).

ОГОЛОШЕННЯ
Про подовження терміну приймання заявок на проведення конкурсу по продажу об'єктів власності ПАТ "Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе"

Приміщення "Діагностичний центр"
Вбудовано-прибудоване одноповерхове приміщення, з підвалом, цегельне.
За адресою м. Суми, вул. Супруна, 3/1
Загальна площа 704,9 м², площа земельної ділянки 1051 м²
(1992 рік введення в експлуатацію).

Будівля "Клубу Юних Техніків"
Будівля 3-х поверхова(+2 цокольних поверхи), що стоїть окремо, цегельна.
За адресою м. Суми, вул. Холодногірська, 35.
Загальна площа 3652,6 м², площа земельної ділянки 6426 м²
(1989 рік введення в експлуатацію).

Будівля складу "Спецодяг"
Будівля 3-х поверхова, що окремо стоїть, із збірного залізобетону,
(1988 р. введення в експлуатацію)
За адресою м.Суми вул. Курська, 30.
Загальна площа 1438 м², площа земельної ділянки 0,2 Га
Є рампа, вантажний ліфт Q=2,0 т., електротельфер Q=5,0 т. з виходом на рампу, ваги.

АГНКС, в т.ч.:
За адресою м.Суми вул. Курська, 50/1
S=117 кв.м. S зем.ділянки=0,4943Га
За адресою м.Суми вул. Погранична, 18
S=52,71 кв.м. S зем.ділянки=0,3232Га
(2008 рік введення в експлуатацію)
Потужність - 125 заправок на добу.

Заявки на купівлю об'єктів нерухомості надаються за адресою:
вул. Холодногірська, 35, м.Суми, Україна, 40004 (термін надання заявок подовжено до **1 липня 2011р.**).

Конкурс по визнанню покупців АГНКС буде проведено **8 липня 2011 року,** за адресою:
м. Суми, вул. Горького, 58 об 11:00.

Інформація про порядок проведення конкурсу, щодо визначення покупців та умови продажу об'єктів нерухомості розміщена на офіційному веб-сайті ПАТ "Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе" (***www.frunze@com.ua.***).

Більш детальніша інформація надається за телефонами:
+38(0542)771-733
+38(0542)771-734
Моб. тел.+38 050 407-26-78
e-mail: rybalchenko_i@frunze.com.ua

Постановою Господарського суду Дн-ської області від 16.06.2011р. по справі № 38/5005/7102/2011 ПП "ПРОМРЕСУРС" (ЄДРПОУ 32130682) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначено Тищенко В'ячеслава Вікторовича, адр. Дн-ська обл., м. Дніпродзержинськ, вул. Медична 14/7. Заяви кредиторів з вимогами до боржника приймаються протягом тридцяти днів з дня публікації оголошення.

Господарський суд Івано-Франківської області постановою від 07.06.2011 року у справі №5011/660/2011-Б-23/21 постановив: Товариство з обмеженою відповідальністю "Креатив-Агро" (48200, Івано-Франківська область, м.Коломия, вул.Ірини Вільде, 1 офіс 3, Код ЄДРПОУ 36362452) визнати банкрутом і відкрити ліквідаційну процедуру, Ліквідатором банкрута призначено Колісника Андрія Олеговича, ліцензія Державного департаменту з питань банкрутства Міністерства економіки серія АВ 470323 від 17.03.2010р., проживає: 79017, м. Львів, вул.Тарнавського, 104б, кв, 54, тел, 8 (067) 353-25-09.

Ліквідатор ВАТ "Європейський банк розвитку і заощаджень" повідомляє про продаж на аукціоні нерухомого і рухомого майна банку, розташованого за адресою: Автономна Республіка Крим, м. Севастополь, вул. Хрустальова, 4, а саме:

Лот №1 Нежитлова будівля літера "А" загальною площею 736,7 м. кв. та рухоме майно, розташовані за адресою: Автономна Республіка Крим, м. Севастополь, вул. Хрустальова, 4.

Початкова ціна - 1 951 319 грн. 30 коп. без урахування ПДВ, в тому числі:
- вартість нежитлової будівлі - 1 883 485 грн. 10 коп. без урахування ПДВ;
- вартість рухомого майна - 67 834 грн. 20 коп. без урахування ПДВ.

Аукціон відбудеться через 10 робочих днів після опублікування об 11:00 за адресою: м. Київ, пр-т А. Глушкова, 1, УУТБ (павільйон № 6). Кінцевий термін прийняття заяв для участі у аукціоні - за 3 дні до початку аукціону, організатор аукціону УУТБ та БКЧ№12 ПП "МАРВА".

Гарантійні внески складають 10% від початкової ціни лоту і вносяться на р/р 260083010794 в ПАТ КБ "АКТИВ-БАНК" в м. Києві, МФО 300852, код ЄДРПОУ 33778197, ПП "МАРВА".

Реєстраційний внесок складає 51,00 грн. з ПДВ і вноситься на рахунок УУТБ р/р 2600700004058 у ПАТ КБ "ПРАВЕКС-БАНК" в м. Києві, МФО 321983, код ЄДРПОУ 16470831.

З питань ознайомлення з майном та за більш докладною інформацією звертатись за тел: (044) 596-93-24.

Постановою Господарського суду Донецької обл. від 07.06.2011. по справі №27/79Б ФОП Чалого Володимира Анатолійовича (ІПН 2520611170, 83120, м. Донецьк, вул. В. Терешкової, б. 15, кв. 107) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Китаєву Світлану Анатоліївну (ліц. серія АВ № 470356, 86008, Дон. обл. м. Ясинувата, м-н Зорька, б.9 кв. 70, ІПН 2358806845). Вимоги кредиторів приймаються протягом 2 місяців.

Постановою Господарського суду Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) від 08.06.2011 по справі № 5016/1584/2011 (5/49) Товариство з обмеженою відповідальністю "Транс Гарант Сервіс" (код ЄДРПОУ 35639320, юридична адреса: 54046, м. Миколаїв, вул. Кіровоградська 23, п/р 26003000015711 в ПАТ "Індекс-Банк", МФО 300614) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Черепенко Вікторію Григорівну, (ліцензія серії АВ № 521510 від 06.07.2010 р., поштова адреса; 54017, м. Миколаїв, вул. Московська, 54-а).

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема. 157) за заявою кредитора Товариства з обмеженою відповідальністю "Донтурархбуд" ухвалою від 01.06.2011 р. порушив провадження у справі № 5/114б, про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю "Досвідне підприємство "Донвуглезбут".

Дата введення мораторію на задоволення вимог кредиторів: 01.06.2011 р.

Поштова адреса боржника: 83050, м. Донецьк, вул. Університетська, 48.

Банківські реквізити боржника: п/р № 26004022908001 у ПАТ КБ "ПІВДЕНКОМБАНК", МФО 335946.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Руденко Юлію Олександрівну, ліцензія серії АВ № 456341 (адреса: м. Донецьк, вул. Саврасова, буд. 27а, ідентифікаційний код 2999804300).

Заяви кредиторів до боржника приймаються протягом тридцяти днів з дня опублікування оголошення.

ПОСИДЕНЬКИ

№ 112 (5112) СЕРЕДА, 22 ЧЕРВНЯ 2011

Сьогодні в Україні мінлива хмарність, короткочасні дощі, місцями грози, град. Вітер північно–західний, південно–західний, 5–12 м/с, під час грози шквали, 15—22 м/с. Температура вночі від 11 до 19 градусів тепла, у Карпатах 5—10 градусів; удень 27—32° тепла.

ЦЬОГО ДНЯ, 22 ЧЕРВНЯ

1634. Рембрандт одружився з Саскією ван Ейленбюрх, яка стала його музою. **1675.** Англійський король Карл II заснував Гринвіцьку обсерваторію. **1889.** Німеччина першою в Європі запровадила пенсії по старості. **1898.** Народився Еріх Марія Ремарк, німецький письменник. **1910.** Відкрито першу в Європі повітряну пасажирську лінію Фридріхсхафен-Дюссельдорф, що нею курсував дирижабль "Німеччина". **1941.** Німеччина напала на СРСР: почалася Велика Вітчизняна війна.

ПЕРЕРВАНИЙ ПОЛІТ

Як я був на Венері

Одного теплого сонячного літнього дня я пішов я до аптеки за ліками. Вийшовши із підземного переходу, побачив велетенських розмірів ракету з відкритими дверима. Зайшов у середину, а там — нікого. На стінах — прикріплені прилади, я таких в житті ніколи не бачив. А посередині — великих розмірів глобус. І от з гучномовця почувся чоловічий голос. Мені українською мовою запропонували піднятися ліфтом на верхній поверх, який був прозорим.

— На яку планету бажаєте летіти? — запитав уже жіночий голос. А я, не роздумуючи, відповів:

— На Венеру.

— А вдома знають, що ви летите на екскурсію на другу планету?

— Ні, — відповідаю.

— Тоді натисніть на зелену кнопку, наберіть ваш домашній номер телефону і повідомте дружину, що декілька годин ви будете відсутні.

Я послухався, двері зачинилися і ракета стала плавно підніматися. Не було чути гуркоту двигунів, не було ніякого страху. Я не відчував перевантажень. Приємно було спостерігати за рухом планет. Коли на великій відстані я розгледів планету, навколо якої літало багато супутників, запитав: «Що це за планета?». Невидимий гід відповів: «Сатурн». Лише тоді я згадав з курсу шкільної астрономії, що у цієї планети таки 22 супутники.

Незабаром ракета почала знижуватися. Я з великим захопленням дивився на чудернацьку планету: різнобарвні ліси, річки, зелений неосяжний простір рівної поверхні. Нарешті ракета сіла. Із гучномовця донісся приємний голос: «Ми на Венері!».

Двері відчинилися і я з жадібністю на повні груди ковтнув цілющого ароматного повітря. З лівої сторони стояв рівний змішаний ліс заввишки 2,5—3 метри, праворуч — рівнісінька поверхня, вкрита зеленою молодою травою. Ні пагорбів, ні ям, ніякого сміття, ніяких будівель. Це просто рай, про який нам розповідає Біблія. І аж раптом з лісу виходить чарівна українська, на мій погляд, дівчина у білій вишиванці із заплетеною косою. Вона вийшла не одна, а із молодим лосенням, якого правою рукою тримала за шию. Молодиця йшла мені назустріч, загадково посміхаючись. Мені навіть здалося, що лосеня було неймовірно раде тій зустрічі.

...Ми ще не встигли привітатись, як під'їхав сусід на своєму «Запорожці» і розбудив мене. Як я не старався заснути, аби побачити продовження сну, дуже хотів дізнатися, як потрапили красуня і лосеня на Венеру, але марно, цього не трапилося. Коли я розповів свій перерваний сон сусіду, він вибачився. Але цей пророчий, на мій погляд, сон до мене більше не повертався.

Пройшло більше року, я часто згадую цей «політ на Венеру», і якщо трапляються мені якісь неприємності, поринаю думками у цей сон, і через деякий час усе погане минає. Навіть тиск знижується. Чому? Ото дивина. Я навіть звертався до спеціалістів обсерваторії, але для них це також таємниця. Аналогів їм досі ніхто не розповідав.

Микола КУДРЯ.
Київ.

Інтуїція листоноші проти логіки дружини

І ТАКЕ БУВАЄ

Листоноші кожного дня спілкуються з передплатниками. Тож часто вони стають першими слухачами цікавих новин. Але, буває, носії важких сумок теж потрапляють у неординарні ситуації, особливо коли розносять пенсії.

Алла Олегівна Кошарна уже 10 років працює у 32-му відділенні зв'язку м. Чернігова. Вона обслуговує майже 1400 квартир! А це — різні люди, своєрідні характери.

Якось у відділення зателефонував розлючений пенсіонер:

— Мені ваша поштарка не додала 200 гривень! Я буду зараз писати скаргу в СБУ! Нехай швидко несе мені мої гроші!

Чоловік пояснив, де живе, хто до нього заходив. Нагадав і про свої великі заслуги. І що нікому не минеться, якщо його викривальне повідомлення проігнорують.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

— Та не може такого бути! — намагалися його заспокоїти. — Перерахуйте гроші.

— Я уже їх п'ятий раз перераховую, а 200 гривень — як кіт злизав...

Невдовзі Алла Олегівна була у квартирі, де проживали двоє стареньких. Пенсіонер дав листоноші перерахувати гроші і осудливо дивився: мовляв, бач, яка, не можна ж так помилятися!

Але інтуїція працівника пошти не підвела: не могла вона помилитися. Адже добре пам'ятає, як двічі перераховувала грошові купюри. Щось тут не так!

Чоловік продовжував наступати-бурчати:

— Ви думаєте, що ми вже старі так і порахувати не зможемо...

— А не впали вони додолу? — гостя нахилилася і почала вивчати підлогу. Але купюри там не було.

Потім листоноша наважилася підняти край скатертини. Мешканці квартири завмерли у німій сцені: під нею лежали 200 гривень! Чоловік так люто глянув на свою дружину, що стало зрозуміло, хто від нього приховав «заначку». З'ясувалося: коли він зачиняв двері за листоношею, його друга половина відразу приховала зазначену суму. Жінка, мабуть, не сподівалася, що чоловік ще раз перерахує гроші і здійме такий галас. Очевидно, не дуже він любив з нею ділитися своїми коштами.

...А якби не інтуїція? Довелося б віддавати розсердженому пенсіонерові гроші.

— Взагалі-то кумедних випадків у нашій роботі вистачає, — зізнається А. Кошарна. — Є, наприклад, пенсіонер, який після отримання пенсії обов'язково з'являвся у відділення і ставив усіх на ноги: коли ж принесуть гроші? Чоловік швидко забував, що їх отримував, і знову турбував листонош. Доводилося щоразу піднімати документацію, аби він пересвідчився: за пенсію розписався. Нині його рідні потурбувалися, щоб він отримував гроші через банкомат...

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО...

Спочатку була шибениця

Як це не курйозно, але стара Єпископська резиденція у Чернівцях 1782 року постала саме на тому місці, де багато років стояла міська шибениця.

У конкурсі проектів на комплекс будинків Нової Резиденції Буковинської митрополії переміг проект молодого чеського архітектора Йозефа Главки, якому у 1860 році виповнилося лише 29. Проект майбутнього кам'яного дива, яке на сьогодні є пам'ятником архітектури європейського значення і своєрідною візитною карткою Чернівців, випускник Віденської академії мистецтв розпочав втілювати у життя через чотири роки, досягнувши віку Христа. Величну будову під його пильним наглядом будували ретельно та акуратно. Кожна привезена цеглина вимірювалася та перевірялася на звук, тому один майстер міг класти за день не більше сотні цеглин. До замісу додавали мертвих тварин: худобу спеціально забивали, щоби тушками скріпити будівельний розчин. Органіка — це як суперклей, така кладка, зміцнена ще й курячими яйцями, розрахована на віки.

Для студентів і викладачів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, корпуси якого розташовані в приміщенні колишньої Резиденції буковинських митрополитів, здавна існує дві заборони: не можна палити на території та ходити гравійною доріжкою перед головним корпусом. Чому? Саме під нею свого часу Йозеф Главка приховав спеціальну дренажну систему, яка по сей день відводить від будинків зайву вологу і запобігає руйнуванню підмурівків величних будівель.

Григорій ЗАСЛАВЕЦЬ.

Фото з сайта www.24ukr.com.

Фото з сайта wikipedia.org.

У Марса із Землею багато спільного

...Людина займалася астрономією вже в кам'яному віці, 30—35 тисяч років тому. Про це свідчать насічки на кістках тварин і каменях, малюнки на стінах печер. Це, мабуть, найперші «наукові записки», в яких їхні автори відзначали різні фази Місяця й вели лік дням і ночам.

...Всесвіт, що досліджується нашими астрономічними приладами, складається приблизно з 76 відсотків водню й 23 — гелію. Лише ледве більше одного відсотка — всі інші елементи таблиці Менделєєва.

...Підраховано, що до складу галактики входить більше ста двадцяти мільярдів зірок, а щоб уявити її колосальні розміри, наведемо одне порівняння: якщо шлях від Сонця до Землі світло проходить за 8 хвилин, то поперечник галактики він перетне за сто тисяч років.

...Щоб наочно показати прогрес, досягнутий за піввіку у вивченні Всесвіту, астроном Поль Кудерк удався до разючого порівняння. Припустімо, що всі відомі астрономії до 1900 року області Всесвіту відображено на плані площею в один квадратний метр. Якби ми хотіли відобразити в тому ж масштабі відомі й обміряні до 1950 року простори Всесвіту, нам потрібна була б карта, що дорівнює за своєю площею поверхні Землі.

...Якби оповити всю Землю ниткою павутини, то ця нитка важила б близько 450 грамів. Але якби дотягти павутину до найближчої до нас зірки — Альфи в сузір'ї Центавра, — то вона важила б... 500 тисяч тонн!

...Юпітер — найбільша з планет нашої системи. З нього можна було б зробити 1300 куль такого обсягу, як наша Земля.

За матеріалами сайта www.poznovatelno.ru

На Посиденьках побувала Ірина ШАТРОВА

Над номером працювали: Віталій ЖЕЖЕРА, Олександр СУСЛЕНКО, Юліана ШЕВЧУК.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Ⓟ Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, 08775, для підприємств і організацій — 60955.

Передплатна ціна на 2011 рік: для фізичних осіб — 10,00 грн. (п'ятиразовий) та 8,00 грн. (триразовий: вівторок, четвер, п'ятниця), для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.

Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 20519

Макет, верстка — редакція газети «Голос України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ **ТЕЛЕФОНИ:**

для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

